



**Leerzaame zinnebeelden, bestaande in christlyke
bedenkingen door vergelykinge eeniger schepselen, als
dieren, vogels, gewassen, &c.**

<https://hdl.handle.net/1874/37315>

~~AVI A3 (VIII)~~

Rar

LMY

Graauwhart

1

L E E R Z A M E
Z I N N E B E E L D E N.

E e r s t e D e e l.

KUNSTGEWONNETJES INSTITUUT
DES FINESTES ARTS ET METIERS
APPLIQUEZ A L'INDUSTRIE

TOT VERKLARINGE

Van de

T Y T E L - P L A A T.

*De weg des Levens is den Verstandigen na boven;
Op dat hy afwyke van de belle, beneden.
Prov. 15: v. 24.*

DEez' Tytel-Plaat, vol Zinnebeelden,
In 't Boek vervolgens uitgebreid,
Vertoont hoe Aards Geluk en Weelden,
Den Mensch, door schyn en schatten, vleid;
Inmiddels dat hem steeds Gods bode,
Waarheid, staande in d'enge Poort,
Ter Regter zyde kragtig noode;
Wiens onderrigt hy naauwlyks hoort:
Door dien het vlees zig vind gekluiliert
Aan Eige-Liefde, en het gezigt
Der Ziel inwendig zeer verduistert
Afkeerig is van 't ware Ligt;
Tot eind'lyk Jezus komt te schynen,
Door Liefdens Vuur-Colom, in 't hert,
En doet daar de Eige-baat verdwynen,
Op dat het dus Gods woonstee werd.
Dan ziet de Ziel 't verband der dingen,
Dewyl Gods wil hem vergenoegt,
En ondergaat veranderingen,
Gants onverschillig, zoo 't God voegt:
Dus volgt hy 't Lam, waar het ook weide,
In luk, en druk, op zyne stem,
Verzekert, dat het hem zal leide,
Om hoog in 't nieuw Jeruzalem.



LEERZAME ZINNEBEELDEN,
in Vaarzen en Uytbreidingen;
door
Henrick Graauijhart.

C. Huiberts inv. et sc.

LEERZAME
ZINNEBEELDEN,

Bestaande in

CHRISTELYKE BEDENKINGEN

Door Vergelykinge eeniger Schepselen,

Als

DIEREN, VOGELS,
GEWASSEN, &c.

Streckende tot

ZEDELESSEN ter DEUGD;

En

AANMOEDIGING tot GODZALIGHEID;

In Vaarzen en Uitbreidingen te zamen gesteld:

Door

HENDRIK GRAAUWHART.

Verciert met 110 Konstige Afbeeldfels.

DERDE DRUK.



TE DORDRECHT,

By ABRAHAM BLUSSE, 1764.

KUNSTEN...
DER...
AFDELING KONINGEN

O P D R A G T

Aan de Ed: Agtbare Heeren,
de Heer

JAN WALLERAN SANDRA

SCHEPEN en RAAD, &c.

der Stad Middelburg,

En de Heer

HENDRIK VAN DUSSELDORP

MUNT-MEESTER,

Der Graaflykheid Zeeland.

Hooggeagte HEEREN,
Myn waarde NEEVEN.



Et kostelyk kleinood *de Vriend-*
schap (als den Band der men-
schelyke zamenlevinge) werd
uit de overeenkomst, der
voornemens tot verkryginge

O P D R A G T.

van een voorgesteld einde, geboren. Nademaal nu de verscheidenheid der Menschelyke ondernemingē veelderlei uiteindens heeft, verschild ook den band der vriendschap in haar waarde en vastigheid, na mate dat het voorwerp, het geene de zamenstemmers beoogen, waardiger, en bestendiger is.

Die hunnen toelig maken om het Vleesch te bezorgen tot begeerlykheid, en in de wellusten en brasserye hun vergenoegen zoeken, mogen door tafelbanden de Vriendschap wel schynen verbonden te hebben; maar de stribbelige ontmoetinge, die de kriele lusten, en de toomelooze hertstogen voortbrengen, (als gevolgen van den overdaad en verhittinge des wyns) toonen ligtelyk aan de ydelheid van het verband.

Die de vriendschap vestigen op inzigte van gewin, mogen onderling wel zamenstemmen zoo lang hunne beurzen zwellen, maar by gebrek van dien gooit de Eigenbaat dezelve haast in de war.

De Vriendschap uit verwandschap
sprui-

O P D R A G T.

spruitende behoorde wel als natuurlyk te zyn, maar de verdorvendheid der Zeden doet dezelve hedendaags meer gedwongen en met inzigten, als openhertig, behandelen.

De Lust, en poginge, tot wetenschappen, zoude wel schynen de opregte vriendschap te moeten opleveren; alzoo dezelve buiten belang bestaat, en een volheid bezit daar de veelheid der betragters malkanderen niet benadeelen, maar in tegendeel bevorderen kan, nochtans is dezelve nauwelyks hier in volkomen te vinden, alzoo de eige-liefde (waanwysheid voedende) de afgunst opstookt, om zyn eigen ligt niet betimmerd te zien, waar door men de eere aan andre benyd, en de vordering zynes naaste met wangunst aanziet.

Kortom alle weereldse Vriendschappen zyn tydelyk, veranderlyk, en broos: nadien dezelve meest ingewikkeld zyn met eige belang, en meeste-part doellende om de begeerlykheden des vleesch te voldoen; uit welker hoofde Gods

O P D R A G T.

woord zegt, *de vriendschap dezer wereld is vyandschap Gods. Jac. 4: v. 4.*

Maar de ware en opregte vriendschap bestaat in onderlinge gemeenschap, om, door betragtinge van waarheid en deugd, naar het hoogste Goed, namelyk God, uit te zien; en in de Goddelyke Liefde te wortelen en grondvesten; hier in is geen eigen belang opgeslooten, de Nyd speeld hier geen rollen in: de baatzucht dwarsboomt dezelve niet: want *de Liefde is langmoedig, zy is goedertieren: de Liefde is niet afgunstig: de Liefde handeld niet ligtveerdiglyk, zy is niet opgeblaazen, zy handeld niet ongeschiktelyk, zy zoekt haar zelven niet. 1 Cor. 13.* Het is deze hoofd-deugt; deze Goddelyke Liefde, die de ware en bestandige vriendschap uitleeverd: alzoo dezelve is *den band der volmaaktheid. Col. 3: v. 14.*

Nademaal nu myn zeer waarde Heeren en Neeven, onze onderlinge vriendschap niet is gegrondvest op eenige der eerst gemelde soorte, die met belang, of inzigte op gewin, verzeld zyn, maar door

ver-

O P D R A G T.

vermaagfchappinge fpruit, en waar in (na den gemeenen loop) nu ligt verval zoude kunnen komen, door het afsterven van myn waarde Ega zal; zoo neme deze gelegenheid waar, om erkentenis van ware vriendschap te onderhouden, U Ed: deze *Leerzame Zinnebeeldjes* op te dragen, waar in myn toelieg is geweest, alleenlyk myn kinderen te onderwyzen ter Godzaligheid en Deugd; dog onder de hand aangegroeid zynde, op aanradinge van Vrienden, nu in het Ligt komen.

Ik wil hopen U Ed: Agtbaarheden geen verontwaardiging gefchieden zal, dat ik dit gering werkje met U Ed: name doe pronken; gemerkt, of ik fchoon in de behandelinge te zwak valle na de waarde van de ftoffe, egter myn toelieg ftrekt om de ondeugden aan te wyzen, nevens de ydelheden dezès tegenwoordigen Levens: op dat men Leere Godzaliglyk wandelen, en de Geregtigheid na jagen; waar door, benevens het eeuwig heil voor de betragters, ook
het

O P D R A G T.

het nut en welstand van het gemeenebest bevordert word; tot welke ook U Ed: hoogwaardige Ampten opzigt hebben: zoo om het heilig Regt te bewaren, als om de zenuwe van staat en Oorlog te bezorgen.

Nem dan, Ed: Agtbaare Heeren, ten beste myne vrymoedigheid, en wanneer U Ed: een uurtje ter uitspanninge van gedagten (buiten U Ed: hoogwigtige bezigheden) overig hebt, zal my eere geschieden, als U Ed: met genoeg eenige verlustiging hier door mag toekomen: maar boven al zal myn genoeg met blydschap vervuld werden, by aldien deze kleine bedenkinge U Ed: gelegentheid mogen geven om hooger betragtinge te oeffenen, zonder weerzin te nemen tegens de geringheid, en styl, van behandeling; agtervolgens de opregte en geestelyke vriendschap; in dewelke ik hope dat ook myne ongeleerdheid U Ed: zoo veel aangenaamheid mag toebrengen, als wel meenig doorwrogt schrift van geleerde herffenen.

Waar

O P D R A G T.

Waar mede, God biddende dat hy ons alle versterke, door de werkinge zynes Heiligen Geests, op dat wy *de waarheid betragtende in liefde, allezins mogen opwassen in hem die het Hoofd is, namelyk Christus, uit welken het geheele Lichaam bekwamelyk t'zamen gevoegd, ende t'zamen vast gemaakt zynde, door alle voegselen der toebrenge, na de werkinge van een ygelyk deel in zyne maate, den wasdom des Lichaams bekomt, tot zyns zelfs opbouwinge in de Liefde. Eph. 4: v. 15.* Verblyf

Ed: Agtbaare HEEREN,

Myn zeer waarde NEEVEN.

U Ed: Volvaardigen

Dienaar en Neef

H. GRAAUWHART.

VOORREDEN

Aan den

L E Z E R.



DE behandeling van Zaken door Gelykenisse en Zinnebeelden, is van over oud gebruik; zelfs voor het vinden der Letteren: het schynt in den vroegen weereldsstand het gereedste voor het verstand geweest te zyn, om verbeeldinge van over een komende dingen te vergelyken; waar door men mal-kanderen zyn meeninge konde te kennen geven, ofte voorledene zaken te doen geheugen.

Zoo hebben de oude Egiptenaren door hare *Hieroglyphice* (ofte verbeeldende) merkteekenen, hunne wetenschappen, en geschiedenisse, den nakomelingen nagelaten: welke verbeeldinge, (alzo dezelve een gantschen zin, of wel een groot gedeelte van dien, uitmaakte) bezwaarlyk een zelvige bevattinge aan yder een uitleverde, na-
dien

V O O R R E D E N.

dien dezelve verscheidelyk konde uitgelegt worden, derhalven hare *Magi, Priesteren*, en *Poëten*, haar daar in oeffende, om het gemeene volk daar van te berigten, en ter deugd aan te manen.

Zoo leerden ook *Cebes den Thebaners* door zyn *Tafereel*, hoe den mensch zyn leven moest rigten om ter gelukzaligheid te komen. Zoo heeft ook den Poëet *Ovidius Nazo* door zyne versieringe, de deugden en de ondeugden afgeschetst, in zyn Boeken der herscheppinge, verbloemende de neiginge des Gemoeds, door veranderinge in Leeuw, Beer, Boom, &c. na de gesteldheid der Persoonen van wien hy schreef, zoo dat als toen de Wetenschappen en de kennisse der geschiedenissen, als opgesloten en bezwagteld waren; maar wanneer het groote nut der drukletteren is uitgevonden en gemeen geworden, zoo is de deure geopend tot alle Wetenschap: en een volkomen middel gegeven om malkandre te kunnen opschrandren ter deugd, en het redenerend vermogen uit te lokken.

Schoon nu het gebruik der verbeelden-
de

V O O R R E D E N.

de merkteekenen onnodig is, om iemands meninge te boekstaven: zoo blyft nochtans, de nuttigheid der Zinnebeelden in veele gevallen, alzoo dezelve beknoptelyk, als in een opslag, den Geest aandoed, en (zoetelyk kittelende) aanmoedigd ter navolginge; of afschrikt, door overtuiging van waarheid; na dat het voorstel mede brengt.

Dat de beknoptheid van Zin den Geest kitteld, blykt aan de zoetigheid der Raadselen; dies zegt Salomon; *die wys is zal booren, ende zal in Leere toenemen, ende die verstandig is zal wyzen Raad bekomen: om te verstaan eene Spreuke ende de uitlegginge, de woorden der wyze, ende hare raadselen. Prov. 1: v. 5.* Dit was de proeve die de Koninginne nam, om Salomons wysheid te vernemen, *doe de Koninginne van Scheba het gerugte Salomons hoorde, aangaande de Name des Heeren, kwam zy om hem met Raadselen te verzoeken. 1 Reg. 10: v. 1.* zoo verzogt ook Samson de Philistynen. *Jud. 14: v. 12.*

Hoe ook de Gelykenisse overtuigen, kan men zien wanneer den Propheet Nathan aan den

den

V O O R R E D E N.

den Koning David voorstelde, van den Ryken Man, die des armen Mans schaaп nam, om den wandelaar te vergasten: waar op den Koning het vonnis velde, tot zyn eigen overtuiging, hoorende dat het op hem zelve toepasselyk was. 2 Sam. 12.

Onze Zaligmaker sprak veele dingen door Gelykenisse, eensdeels op dat de Joden hooren zouden en niet verstaan; volgens de noodschikkige voorzegginge van *Jes. 6: v. 9.* en anderdeels om de geenen die het gegeven was *de verborgentheid des Koningryks der Hemelen te weten*, des te kragtiger te overtuigen, als blykt. *Matth. 3.* gelyk zoo ook (onder anderen) wanneer Jezus het geval der *Priester, Levyt, en Samaritaan*, omtrent de gewondene, verhaalde, vraagde, *wie van deze drie dunkt u den Naasten geweest te zyn, des genen die onder de Moordenaars gevallen was?* en den wetgeleerde ten antwoord gaf, *die Barmhertigheid gedaan heeft:* zoo zeide dan Jezus tot hem, *gaat en doet gy desgelyks, Luc. 10: v. 36.* Hier mede trok Jezus den knoop der Gelykenisse toe, en

**

deed

V O O R R E D E N.

deed hem verftommen. Wonder kragtig Leerden de Gelykeniffe: daarom zeide Christus: *Leerd van den Vygenboom deze Gelykeniffe &c. Matth. 24: v. 32.* Zoo zegd ook Job, *waarlyk vraagd dog de Beesten, ende elk een van dien zal het u leeren: ende het gevogelte des Hemels, dat zal het u te kennen geven; ofte spreekz tot de Aarde, ende zy zal 't u leeren: ook zullen 't u de Viffen der Zee vertellen. Job 12: v. 7.* zoo vertellen de Hemelen Gods eere, ende het uitfpanfel zyner Handen werk. *Pfalm 19: v. 2.* dies ook den wyzen Salomon zegt: *gaat tot de Mieren gy Luyard, ziet hare wegen en word wys. Prov. 6: v. 6.*

Om deze heilzame nuttigheid der Leeringe, door verbeeldinge, was het dat ik gelegentheid nam, myne gedagten te laten gaan, om (volgens myn pligt als Vader) myne kinderen eenige Zedelessen in vaarzen voor te stellen, dog dezelve zyn (buiten myn toeleg en verwagtinge) tot dus verre uitgebreid, dat ik (op aanraden van Vrienden) dezelve in profa nader heb verklaart, en alzo in het ligt doe

V O O R R E D E N.

doe komen : waar van ik kortelyk den goedgunstigen Lezer , dit weinige altovens hebbe te berigten.

Alzoo myn voornemen was om de vaarsjes te doen strekken tot voorschriften, om bekwamelyk op een schrift te kunnen staan, en het beteekende afbeeldzel daar boven zoude kunnen getrokken worden, zoo hebbe ik my genoodzaakt gevonden, deze maat der vaarsjes te houden ; en my ook van enkele afbeeldinge, en niet van zamengezette, willen bedienen, derhalven ik ook by de verklaringe in prosa, van gelyke de korthed heb moeten zoeken, om met yder maar een blad te vullen, 't welk waarlyk op veele plaatzen te kort is, na vereisch van de stoffe ; dog hoope te kunnen volstaan, met aanleidinge gegeven te hebben tot verdere overdenkinge, en navorchinge van Leeringe ter deugd, en Godzaligheid : waar van Gods woord (daar ik my in deze meest van bedient hebbe) een altyd wellende fontein is, waar in de geene, *die dorsten na de Geregtigheid,*

V O O R R E D E N.

haar lavenis ten vollen kunnen verkrygen.
 Inmiddels hoop ik, dat het nog eenige vrugt, ofte nut, zal kunnen doen by de geenen, die (uit een edelmoedige neiginge tot deugd) lust hebben in een Godzaligen wandel; en met vrugt kunnen hoo- ren, dat Ezopus (tot leeringe) zelfs bee- sten doet spreken. Voorts vermeene ik niemand (afzonderlyk) te beledigen, al- zoo ik de ondeugden in het algemeen ten toon stel, en niemand uitzonder: gelyker- wys *Lycurgus* de *Lacedemoniers* in het algemeen zoo Leerde door twee Honden, zynde de eene een Huishond en de andre een Jagthond, dewelke hy op de Markt, in aller tegenwoordigheid, los liet; waar van de Huishond een (ter zelve tyd los gelatene) Haas naliep, terwyl de Jagt- hond na een (daar gestelde) pot met spy- ze ging, om zig te verzadigen, toonende daar mede, wat de Leeringe en gewoon- te al vermag, waar op hy zyn Leeringe, wegens de opvoedinge der kinderen, bouwde; zonder iemand in het byzon- der aan te merken, maar liet de betrag- tinge.

V O O R R E D E N.

tinge der leeringe, aan den opmerkenden beschouwer.

My te vleijen dat het yder genoeg zal geven, ware loutere dwaasheid: want zelfs (dien grooten Apostel der Heidenen) Paulus, wanneer hy die kostelyke aanspraak deed aan de Mannen van *Atheenen*, om haar den waren God te doen kennen, deze Laster niet ontgaan kon, *wat wil dog dezen klapper zeggen. Act. 17: v. 18.*


Egter kan my de vreeze voor Laster zoo niet afschrikken, of laate het zyn beloop hebben; dervende denken, dat'er nog zyn zullen die zig niet geheel aan de woelinge der weereldse bezigheden verflaaven; nog door de hollende Hertstogten (der vleeschelyke begeerlykheden) t'eenemaal verslingerd zyn; maar tragten te wandelen na de *verborgen Mensche des Herten, in het onverderfelyk vercierfel eenes Zagmoedigen ende stillen Geests, die kostelyk is voor God. 1 Pet. 3: v. 4.* dewelke hier van nog eenig gebruik zullen kunnen maken; aan welkers oordeel en betragtinge ik deze *Zinnebeeldjes* aanbied.

V O O R R E D E N.

Wenschende dat God ons door zynen geest wil bewerken, om te *ontvlieden het verderf, dat in de Wereld is, door de begeerlykheid*: en dat wy in betragtinge van waarheid mogen *wortelen en grondvesten in de Liefde tot God, en onzen Naasten, door onzen Heere Jezum Christum.*



OP DE
LEERZAME
ZINNEBEELDEN,
EN DESZELFS
STIGTELYKE UITBREIDINGEN,
VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

 En Ruiter, die zyn Kleppers gaven
Bevallig fchat, hoe gaaren zal

Hy die voor d'Oogen eens doen draven,

En 't Ruintjen halen van de Stal!

't Beminnelyke moet dog Pronken;

Wat Eer geeft 't geen men niet en ziet?

Op de Leerzame Zinnebeelden.

Dog 't Paard (al was 't vol vuur en von-
ken)

Zoo 't buiten 't Spoor hold , deugd
het niet.

Wat baat der Geesten geestigheden

Ge-uit, door Konst, of Poëzy,

Die Harffens flyten, Tyd besteden,

Tot ongerymde Rymery?

Al draaft een Rym-toon hoog, en bon-
dig,

Gezangen, aardig, zoet voor 't Vlees,

En zyn ze Stigteloos, of zondig,

Men schaamt zyn Naam, uit schand en
vrees.

Gelukkige! wiens Geesten speelen

(k Laak

Op de Leerzame Zinnebeelden.

('k Laak nooit georeloofd vermaak)

Op 't geen dat stigtlyk 't Oor kan streelen,

't Oneerbaar ik verfoei, en wraak.

Wat Geest kan 't ooit aan stof ontbreken?

Hy toond (die graag zyn Rym-lust
toond)

Door Rym, of ongerymd te spreken,

Wat fchat dat in zyn boezem woond.

Kan d'Aarde, Hemel, d'Elementen,

En 't minste kruidjen op het Veld,

Geen denkbeeld in ons' Harffens prenten

Waar door men 's Scheppers Godheid
meld?

Men trekke uit Son, uit Maan, en Sterren,

Op de Leerzame Zinnebeelden.

(Uit 't Reedlyk Schepfels - Zuigeling,
Men haal van naby, of van verren,
Of uit het Vee, zyn Oeffening.

Hier toond ons *Graauwhart*, door zyn
voorbeeld,

Hoe hy, zelfs 't onvernuftig Dier

Ten lesse van 't vernuftig' oordeeld;

En, hoe den Oliphant, en Mier,

Den een te groot, nog d'aar' te klein is,

Om groote, en kleine, nut te doen,

Hoe 't Vee leerd ('t zy 't onrein of rein
is)

Die zig met weetlust zoekt te voên.

Zoo Deugd- en Leerzaam, zoo Schrif-
tuurlyk

Zyn

Op de Leersame Zinnebeelden.


Zyn Geest te toonen, elk tot Leer;
Dat 's meerder Hemels, als Natuurlyk;
Zoo krygt men voordeel, roem en eer.

D. SCHELTE.



OP DE
LEERZAME
ZINNEBEELDEN,
TOT
ZEDELESSEN TER DEUGD,
EN
AANMOEDIGING TOT GODZALIGHEID;
VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

I.

 Anneer de Mensch, na zyne ziel vollagen
Gezuivert, na het Lyf onsterfelyk
leeft,

Zal hy het schoon verband, wat ieder heeft
Met Oorzaak en Gewrogten, buiten plagen,
Hoe langs hoe meer beschouwen, en alom
Den Schepper, in het ware Heiligdom,
Een vrolyk danklied zingen,
Gelyk de Hemelingen.

Een

Op de Leerzame Zinnebeelden.

2 12
2.

Een kleiner maat in kennis, hier bevonden,
Verhinderde den kloeken Schryvers nooit,
Al hun Verstand een stof op nieuw voltooit
Verkreeg, dat zy die hebben afgezonden
Tot andere, ten eind men Looven zou
Den Stigter van het zaakelyk gebouw
Des werelds, allerwegen
Van wonderen door-regen.

3.

Na dit beslag kon elks vernuft zig voegen,
Daar deze dus bedoeld het Noord-kompas:
Daar die bereid verdubbeld Spiegel-glas,
Om Hemelen, om Aarde deur te ploegen
Ontvouwende den kreits van meenig Maan,
Waar binnen Zon en vaste Sterren staan,
Op dat bevolkte klooten,
By keer, hun glans genooten.

Daar

Op de Leerzame Zinnebeelden.

4.

Daar zommige de Bergen of de Hooften,
Beklimmen, of bepeilen, en beziën
Het geen ten Prys des Maakers mogt geschien:
Daar andere tot by de koude Poolen,
Of punten van den Aardbol, zelfs op Zee,
De verte van, of digtheid aan een Rêe,
Of Stad wiskundig weten
Op stippen af te meten:

5.

Daar wetenschap en kunst om siryd als klimmen:
Daar wyder dan een Reus het Ooge slaat
Een Dwerg, die op des voorsten schouder staat:
Daar dat behulp voor by de duifre kimmen
Om voerde: daar vergroot-gezig ontdekt,
Welk aart van Dier uit Edik voedsel trekt,
Of hoe de dunfte vezels
Als kribben zyn voor Ezels:

Daar

Op de Leerzame Zinnebeelden.

6.

Daar voor die Godverzakkers is bewezen

Het onderscheid in Oorzaak en gewrogt,

Na hun begrip vermengd, en vals gezogt

Het Heilig Boek verstaaneloos te lezen:

Daar nu de schrift-geleerdheid word gepaard

Met wysgeert, en volstrekt geëvenaard,

Was Graauwhart meê bewogen.

Te zien uit hondert Oogen.

7.

Hy Zinnespeeld op hooge schynfel-vuuren,

Op Ligt, op Lugt, op Vogt, op Aarde: meest

Op wonderbaar verschil der stand van Beest,

En Boomen; ja hy tref, door die Natuuren,

Des Menschen Deugd of Ondeugd. Zoo gewis

Als Graauwharts Boek van diepen arbeid is,

Moet zulks, in onze dagen,

Aan groot en klein behagen.

JAN BAGELAAR.

OP

OP DE
LEERZAME
ZINNEBEELDEN,
VAN
HENDRIK GRAAUWHART.

*Der wyzen Leere is een Spring-ader des Levens,
om af te wyken van de Strikken des Doods.
Proverbia 13: vers 14.*

Hier werd u, Lezer, tot verbetering der Zeden,
In Voor- en Zinnebeeld, een Rigtsnoer toe-
bereid,
Om u te wagten van de Zondige ydelheid,
En niet te wand'len 't Pad der Helle na beneden:
Leer hier, hoe gy den weg des Levens zult betreden
In 't zuiver Deugden-spoor, 't geen u na boven leid,
U hoedende voor 't Net, dat Vlees of Wereld spreid,
Op dat gy Hemelwaards moogt rigten uwe schreden.
Indien gy dan met vlyt het kwade zult ontvliën,
Zoo werd de Leerzaamheid, en goede vrugt gezien
Van Graauwharts schrift, en Digt, die u den weg wil
wyzen:
Zyn moeite, en neerstigheid werd eerst ter regt beloond;
Wanneer gy in u zelfs het Nut zyns Werks vertoond:
Niet beter kond gy hem, dan door u weldoen, pryzen.

J: HAVERKAMP.



MEn ſchryft van ouds dat Sphinx veel menſchen heeft verſlonden,
 Om dat zy het geheym haar's Raadſels niet verſlonden;
 Als 't vroeg, wat Dier het was, dat (tot verwondering)
 Voor eerſt op vier, dan twee, daar na drie, beenen ging;
 Tot OEdipus op 't laaſt de zin daar van verklaarde,
 Waar op dit Monſterdier zig zeiven niet meer ſpaarde;
 Want als hy toonde, dat den Menſch die gangen gong,
 Als kind, als man, en oud: het zig te barſten ſprong,
 Zo gaat het met den zin der nutte Zinnebeelden,
 Die ooit Gods woord (of ook een ander) moede deelden,
 Tot leere en onderwys: die daar 't geheim van miſt,
 Vergaat, of, als een beeft; onnut zyn leeven kwijt;
 Maar die aandagtig 't wit der zin weet aar te treffen,
 En daar door zyn gemoed van ondeugd komt t'ontheffen,
 Die ziet ook barſten Sphinx; des weereids ydelheid,
 En volgt geruſt het ſpoor 't geen hem ten leeven leid.

Treed toe dan Leezer; dog gedenk, dat in dees Blaaden
 Ik niet, als Sphinx, u geev' verborgenheid te raaden;
 Maar doe als OEdipus en leg de meening uyt,
 Daar ondeugs Monſter vaak den goeden loop mee ſtuyt:
 En tragt, door vals vermaak of ſchynſchoon, te bedriegen,
 Ey! laat u, door haar liſt, in zondens-ſlaap niet wiegen.

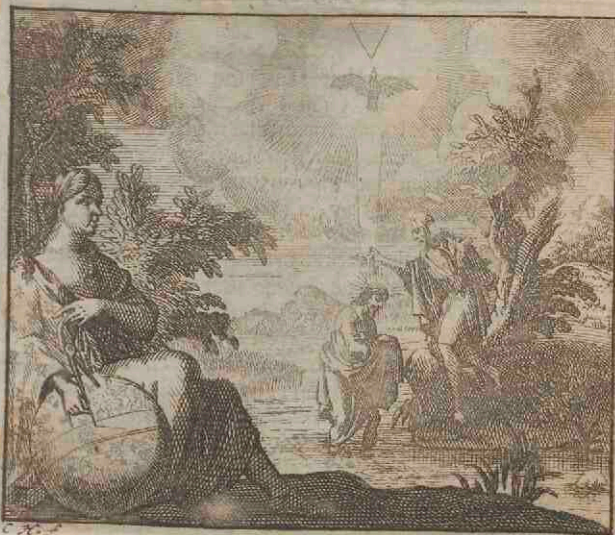
Maak nu (opmerkende) met leezen een begin,
 Zuyg nut, gelyk de Bie; geen Gift; gelyk de Spini

OP DEN HEMEL.

DE onmeetelyke uytgebreydheid des Hemels, is niet alleen voor het oog onbeschouwelyk, maar ook onbevattelyk voor den geest: nog meerder het denkbeeld van God; wiens eeuwige kragt en Godlykheid wel uyt de schepzelen verstaan en doorzien word, Rom. 1: v. 20. maar wie zal tot volmaaktheid toe den Almagtigen kennen; Den Almagtigen dienen konnen wy niet uytvinden: hy is groot van kragt. Job 37: v. 23. Door zynen Geest heeft hy de Hemelen verciert: zyne hand heeft de langweemelende slange geschapen, ziet dit zyn maar wyterste eynde van zyne wegen, ende wat een kleen stukken der zaken hebben wy van hem gehoord, wien zoude dan de donder zynner mogentheid verstaan? Job 26: v. 14. Nogtans behaagt het God (zelf aan de Heydenen) zig niet onbetuygt te laten. Hand. 14: v. 17. Overmits het geene van God kennelyk is in haar openbaar is: want God heeft het haar gespenbaart. Rom. 1: v. 19. Maar ook zyne onbegryplyke genade, in het werk der verlossinge door zynen Zoone, aan ons gemoed te openbaren, drie zynder die Getuygen in den Hemel, de Vader, het Woord, ende de Heylige Geest; ende deeze drie zyn een, &c. dit is het getuygenisse Gods, 't welk hy van zynen Zoone getuygt heeft, die in den Zoone geloofd, heeft het getuygenisse in hem zelven. 1 Joan. 5: v. 7.

Als Christus in het herte daald,
 En door zyn Geest de ziel bestraald,
 Dan tuygt God uyt zyn Hemels troon,
 (Hoort hem) dit 's myn geliefden Zoon.

GETUYGENISSE GODS.



*De Hemelen vertellen Gods Eere, ende het uytspanzel
verkondigt zynen handen werk.*

Pfaln 19: v. 2.

Zo als in 's Hemels Blaauw-gewelf,
'T gezicht zig zelfs verliest onendig;
Verliest een ziel zig, in zig zelf,
In Gods bespiegeling inwendig;
Wanneer in 't Hemelsche gemoed;
Drieënheyd zyn getuyg'nis doet.

OP DE ZON.

DE Zonne, boven het afmeeten der tyden, jaren en dagen, door zynen loop, is de kweeker en verkwikker van het Ondermaansche: Zo is ook *de Zonne der Gerechtigheid Jezus Christus* in het Overhemelsche gemoed; behalven dat de eeuwen door hem gemaakt en bepaald zyn. Heb. 1: v. 2. en dat hy was het waaragtige licht, 't welk verligt een iegelyk mensche komende in de weereld. Zo is hy ook het leeven, wyt wiens volbyet wy alle ontfangen ook genade voor genade. Joan. 1. want gelyk de Vader het leeven heeft in hem zelven, alzo heeft hy ook den Zoone gegeven het leeven te hebben in hem zelven. Joan. 5: v. 26. en derhalven kunnen de geloovigen met Paulus zeggen: *Ik leevve, dog niet meer ik, maar Christus leeft in my, ende 't gene ik nu in het Vleesch leevve, dat leef ik door het geloove des Zoons Gods, die my lief gebad heeft, ende hem zelven voor my heeft overgegeeven.* Gal. 2: v. 20. Schoon nu de meeste menschen wandelen na de hardigheid harer herten in onbekeerlykheid, haer zelve vergaderende toorne als een schat, in den dag des toorns ende der openbaringe van het regtveerdig oordeel Gods. Rom. 2: v. 5. U lieden daar en tegen, die mynen name vreesst, zal de Zonne der Gerechtigheid opgaan, ende daar zal geneezinge zyn onder zyne vleugelen. Maleach. 4: v. 2.

Wel zalig is den mensch! wanneer
 Door 't ware licht der zuivre Leer,
 De Zonne der Gerechtigheid
 In 't duyster hert zyn stralen spreid.

VERLIGTINGE.



*In den beginne was het Woord, &c. in het selve was
het leeven, ende het leeven was het licht der menschen.*

Joan. 1: v. 1.

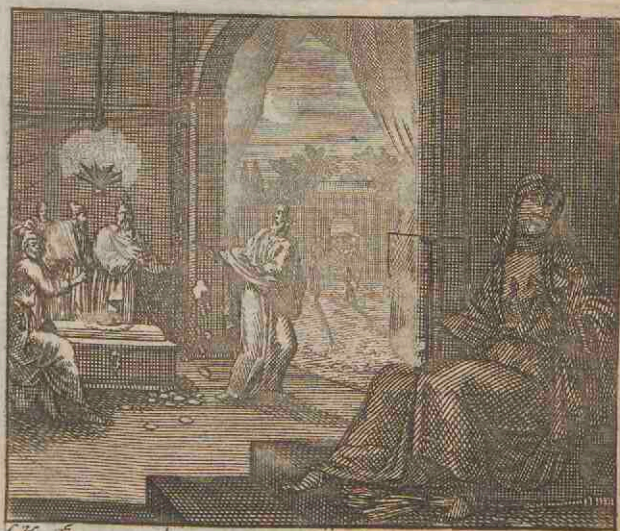
De Zon stelt (als een Held) zig in,
Om 't naar der nagt te doen verdwynen;
Zo komt het Woord (als het begin
Der werken Godes) ook te schynen
In aller zielen duysternis,
Waar in hy 't licht en leeven is.

OP DE MAAN.

GElykerwys de Maan, door afstuytinge by wederomslag, het ligt des nagts op der Aardezend, na mate dat de Zonnestralen haar kunnen bereyken: Zo tinteld de consciencie mede by aanblik, zo verre als het goddelyke ligt de Zonne der gerechtigheid de ziele bestraald; Overmids het geene van God kennelykis, in haar openbaar is, want God heeft het baar geopenbaard, &c. op dat zy niet te verontschuldigen zoude zyn. Om dat zy God kennende, hem als God niet hebben verbeerlykt ofte gedankt: maar zyn verydeld geworden in hare overleggingen, ende haar onverstandig herte verduystert geworden. Rom. 1: v. 19. Daarom is het dat hare consciencie mede getuygd, de gedagten onder malkanderen baar beschuldigende ofte ook onschuldigende. Rom. 2: v. 15. Hierom, agt gevende op de goddelyke intpraak in het gemoed, en onze herte gereynigd zynde van de kwade consciencie, laat ons de onwankelbaare betydenisse der hoopes vast houden. Heb. 10: v. 22. na de vermaanninge Petri, hebt een goede consciencie, op dat in 't geene zy kwalijk van u spreken, als van kwaad-doenders, zy beschaamt mogen worden, die uwen goeden wandel in Christo lasteren. 1 Pet. 3: v. 16. Laat ons yveren om altyd een on-ergerlyke consciencie te hebben by God ende de Menschen, Hand. 24: v. 16. Want

Een kwaa consciencie voeld den neep,
 Door 't snerven van Gods geesfel-sweep;
 In tegendeel 't gerust gemoed,
 Als een geduur'ge maaltyd voed.

CONSCIENTIE.



*Het eynde des Gebods is liefde wyt een reyn herte, ende
wyt een goede consciencie, ende wyt een ongeveynst geloove.
1 Tim. 1: v. 5.*

Gelyk de Maan de donkre nagt
Verhelderd, dog met scheemer ligten,
Doet de ingeschapen Wet ook kragt
In 't booze hert, om dat te rigten,
'T geen door natuurlyk onverstand,
Tast, met den blinde, na de wand.

OP DE STERREN.

ALs de Sterren aan het firmament des Hemels, zoo flikkeren de wetten en geboden Gods aan het gemoed, en schieten hare stralen in ons duyster verstand; dies segt David, *uw Woord is een lampe voor mynen voet, ende een licht voor mynen pad.* Psalm 119: v. 105. *De openinge uwer woorden geeft licht, de slegten verstandig makende v. 130.* Het gebod is een Lampe ende de Wet is een licht, *Prov. 6: v. 23.* als dewelke ons onze ongerechtigheden openbaren; nu is het zeker al wat openbaar maakt dat is licht, daarom zegt hy, *ontwaakt gy die slaapt, ende staat op wyt den dooden, ende Christus zal over u ligten.* Eph. 5: v. 13. *want het eynde der wet is Christus, tot regtveerdigheid een iegelyk die gelooft.* Rom. 10: v. 4. Deese is het die segt, *ik ben de wortel ende het geslagte Davids, de blinkende Morgensterre.* Apoc. 22: v. 16. Hierom zagen ook de Wyzen zyne Sterre in het Oosten by zyn geboorte in den Vleesche, ende quamen tot Jeruzalem, vragende, *waar is de geboren Koning der Joden? want wy hebben zyne Sterre gezien in 't Oosten, en zyn gekomen om hem te aanbidden.* Matth. 2: v. 2. Het is deezer Sterre straal die schitterd door de Wet en de Propheeten. *Wy hebben het Propheetisch woord, dat zeer vast is, ende gy doet wel, dat gy daar agt op hebt, als op een licht schynende in een duystre plaatze, tot den dag aan ligte ende de Morgensterre opga in uwe herten.* 2 Pet. 1: v. 19.

ô Morgensterr'! voor wien dat swigt,
Der Wetten en Propheeten ligt,
Gaat ons (als eer de Wyzen) voor,
En wyft ons 't heylzaam Hemels spoor.

WETTEN.



C.H. F.

*De Wet des Heeren is volmaakt, bekeerende de ziele:
en het Gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de oogen.
Pfaln 19: v. 8.*

Der sterren helderheid en glans
Des Hemels nagtgewaad vercierien:
Zoo werd der zielen Hemel-trans
Verligt, door wetten in 't bestieren.
Zo is Gods woord een sterre, en lamp,
In 's levens donkre neeveldamp.

OP HET VUUR.

GElyk als het vuur, onder de hoofd-stoffen, het aller doordringenste en vlugste is, zo is ook den Godsdienst het edelste en verhevenste van alle menschelyke doeninge. Van ouds hebben de volkeren het vuur, om zyn uytmuntende hoedanigheid, godlyke eere bewesen: zoo deden de Perlianen, Grieken, Armeniers, en Kosten, gelyk ook de Romeynen, alwaar de Vestaalsche Nonnen het gedurig vuur moesten bewaren: ook moest, zelfs onder Israël, het vuur gedurig brandende gehouden worden, het geene op de eerste offerhande in den tabernakel, uyt den Hemel gedaald was, *Lev. 6: v. 13.* Waarom God *Nadab en Abihu* door 't vuur verteerde, om datse met vreemd vuur tot den *Altaar* kwamen. *Lev. 10: v. 1.* Voor tegenwoordig, nu alle plegtigheden des voorbeeldigen dienst ophouden en God in geest en waarheid aangebeden word. *Joan. 4: v. 24.* zo word het innigste des Godsdienst by vuur vergeleken, het welke is de liefde de band der volmaaktheit, *Col. 3: v. 14.* deze is de vervullingge der gantsche Wet en de Propbeten, *Matth. 7: v. 12.* De liefde is sterk als de dood, den yver is hart als het graf: bare koolen, zyn vuurige koolen, vlammen des Heeren. Veele wateren zoude deeze liefde niet kunnen wytblussen: Ja de rivieren zoudeze niet verdrinken: al gawe iemand al 't goed van zyn huys voor deze liefde, men zoude hem ze eenemaal veragten. *Cant. 8: v. 6.*

Oorspronklyk Vuur der liefdensgloed,
 Doch onze zielen tint'len doet,
 Brand uyt de neyging tot het kwaad,
 Weest onzer herten toeverlaat.

GODSDIENST.



C.H. f

Zyt niet traag in het beneerstigen. Zyt vuurig van Geeste. Dient den Heere.

Rom, 12: v. 11.

De vlugste hoofd-stof der Natuur
Het Vuur, is 't snelste in 't bewegen:
Zo is den waren Godsdienst, 't vuur
Der zielen werking, daarentegen;
Dat vuur, der liefde Gods, verteerd
Al 't geen men buyten God begeerd.

OP

OP DE LUGT.

DE Lucht is de tusschen stand, en verband tusschen den Hemel ende de Aarde, als ook den ademtogt, waar door dat alles leeft: Zo kan men de Reden mede aanmerken, als het middel waar door den aardling (door verhevene beschouwinge) gemeenschap met het overhemelsche heeft. De geene die na den geest leven (en niet als de onredelyke dieren, alleen bestaan by het in- en uytlaten van de lucht, zonder hare gedagten te verheffen) die bevinden, dat de Reden ook het voedsel der ziele is, dewelke door vaste en overtuigende bewyzen zaken begrypt en verstaat, 't geene de ziel voldoen kan, en het leven en ademtogt der zelve is. Dit leven, ofte ademtogt der overtuigende vergenoeginge, moeten zy alle missen, die eenige Godsdienst wanen te oeffenen door uiterlyke plegigheden na het vleesch, op zyn Phariseisch; want God is een Geest, en die hem aanbidden moeten hem aanbidden in geest en in waarheid. Joan. 4: v. 24. Ik bidde u dan Broeders, door de ontferminge Gods, dat gy uwe lichamen stelt tot een levendige, heilige, ende Gode welbehagelyke offerbande, welke is uwen redelyken Godsdiens, ende word dezzer wereld niet gelykvormig, maar word verandert na de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, ende welbehagende ende volmaakte wille Gods zy. Rom. 12: v. 1. Zo legt dan af alle kwaadheid, ende bedrog &c. ende als nieuwgebooren kinderkens, zyt zeer begeerig na de redelyke onvervalste Melk, op dat gy door dezelve mogt opwassen. 1 Petr. 2: v. 1.

Den Phariseus redeneerd
Op zyne werken; dog verkeerd:
Maar die zyn zonden regt gedenkt,
God, uyt genaâ, vergeving schenkt.

REDENEERING.



God word ook van menschen handen niet gediend, als iets beboevende, also by zelve allen bet leeven, den adem, en alle dingen geeft.

Actor. 17: v. 25.

De lugt verheft, verkoeld, en zweeft,
En is den adem aller leeven:

De Redeneering dit ook heeft,
Zy voerd de ziele na 't verheeven,
Zy koeld den toorn, en zweeft na rust,
z'ls 't voedsel van der zielen lust.

OP

OP HET WATER.

HET Water is aan te merken als de keest ofte kerne der Aarde, door welke, bevoigt zynde, met een vloeijende beweginge alle vrugten aangroeijen: daarenboven reinigt het zelve ook veele smetten. Zo is ook den geest, dat is, de werkinge Gods in de ziele, door Jesus Christus, *dez welke tot een levendigmakende geest geworden is; 1 Cor. 15: v. 45. Want door hem hebben wy den toegank door eenen Geest tot den Vader. Eph. 2: v. 18. waar door men opwaest met Goddebyken wasdom, Col 2: v. 19. en het geheele gebouw bekwaamelyk zamengevoegt zynde, opwaest tot eenen heiligen Tempel in den Heere. Op welken gy ook mede gebouwd word tot een woonsteede Gods in den geest. Eph. 2: v. 21. Den Apostel Paulus redeneerd heerlyk en kragtig over dit stuk aldus: Die in den vleesche zyn konnen God niet bebagen, dog gylieden zyt niet in den vleesche, maar in den geest, zo anders de Geest Gods in u woond. Maar zo iemand den Geest Christi niet heeft, die komt hem niet toe. Ende indien Christus in u lieden is, zo is wel het lichaam dood om der zonden wille, maar de geest is leven om der gerechtigheid wille, &c. zo dan, Broeders, wy zyn schuldenaars niet den vleesche, om na den vleesche te leven, want indien gy na den vleesche leeft, zo zult gy sterven: maar indien gy, door den Geest de werkinge des lichaams doodet, zo zult gy leven, Rom. 8: v. 8. tot reynigmakinge en kragt des Geloofs.*

Wanneer den Geest de ziel bewerkt,
 En 't hert door waar geloof versterkt,
 Dan zou een mensch (als Petrus) mee
 Met Jesus wand'len op de zee.

GEEST.

GEEST.



C.H.f

Zoo is 'er dan nu geen verdoemenisse meer voor dengeen die in Christo Jezu zyn, die niet na den Vleesche wandelen, maar na den Geest.

Rom. 8: v. 1.

Het water (als den Geest van de Aard)
 Dat voed, het reynigd, en doet groeyen:
 Den Geest ook 't regte voedsel baard,
 Die reynigd 't hert, en doet ons bloeyen:
 Hy die niet wandeld na den Geest,
 Leeft als een onvernuftig beest,

OP

OP DE AARDE.

L Og ende swaar is de Aarde in zig zelfs, en buyten bearbeydinge brengtse niet dan onkruid, doornen, en diltelen (uyt eygener aard) voort: Zo is ons vleesch, en zo zyn wy aardsche menschen; *de eerste Mensch, was uyt de Aarde aardsch, en boedanig de aardsche is, zodanig zyn ook de aardsche, 1 Cor. 15: v. 47.* dat is, verdorven van nature, zondig en sterffelyk, onbequaam tot eenig goed en geneygd tot alle kwaad; haare werkinge is de *Wysheid, niet die van boven komt, maar is aardsch, natuurlyk en Duyvels. Jac. 3: v. 15.* Laat ons dan het *Vleesch* niet bezorgen tot begeerlykheid. *Rom. 13: v. 14.* maar afleggen aangaande den vorigen wandel, den ouden mensch, die verdorven word door de begeerlykheid der verleydinge en vernieuwd worden na den *Geest des gemoeds, ende den nieuwen mensche aandoen, die na God geschapen is, in regtveerdigheid en beyligheid der waarheid. Eph. 4: v. 22.* om bekwaam te zyn den goeden loop te loopen, ende den goeden stryd te stryden, op dat wy met *lydsaamheid* verwagten mogen de aanneeminge tot kinderen, namelyk, de verlossinge onzes lichaams. *Rom. 8: v. 23.* want wy weeten dat zo ons aardsche huys deezen Tabernakel gebrooken word, wy een gebouw van God hebben, een huys niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de Hemelen. Want ook in deezen zugten wy, verlangende met onze woonsteede, die uyt den Hemel is, overkleed te worden, *2 Cor. 5: v. 1.*

't Geloof (tot troost) dus onderschraagd.
 Dien 't Beeld des Aardschen Adam draagd
 Dat, als hy scheyd van 't tranendal,
 Hy 't Hemels Beeld ook dragen zal.

VLEESCH.

VLEESCH.



Doet aan de Heere Jesum Christum, ende verzorgt
het vleesch niet tot begeerlykbeden.

Rom. 13: v. 14.

De logge Aarde, dof en zwaar,
Zakt onvermyd'lyk naar beneden;
Zoo ook ons vleesch, dat drukt ons naar
Den grond der lusten van de leden;
Ellendig! die zig hegt aan 't Aards,
En nooit zyn ziel heft Hemelwaards.

B

OP

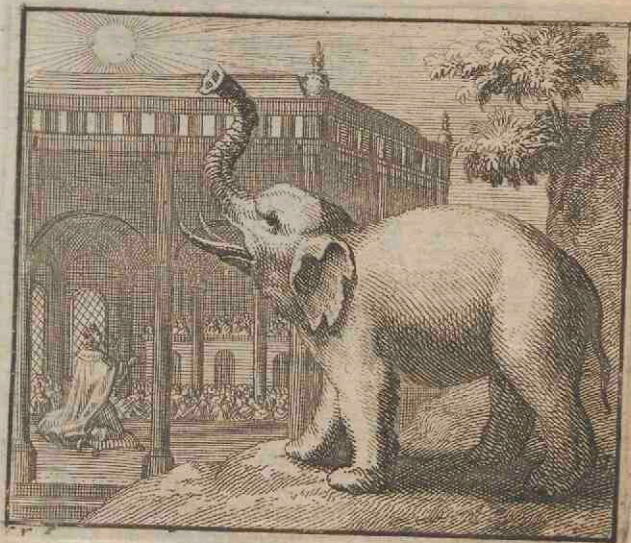
OP DEN OLIPHANT.

VAn der Oliphanten groot verstand zyn der Natuur-
 schryvers Boeken vol, alzo hy is de vernuftigste
 aller Dieren, konnende veele kunsten leeren doen.
J. H. van Linschooten in zyn Schipvaart, Cap. 46.
 verhaald veele wonderlyke dingen van dezelve, waar
 uyt blykt, dat ze zyn eergierig, hoogmoedig, dank-
 baar &c. en zeer sterk van geheugen; alle Schryvers
 komen, voor het meestendeel, over een, dat hy een
 zoort van Godsdienst oeffent (zo als men het noemd) om
 dat hy alle morgens de opkomende Zonne groet met zyn
 snuyt, en de nieuwe Maan eere bewyft. Als ook dat ze
 inalkanderen besprengen aan de Rivieren, by het opko-
 men der nieuwe Maan; dit zo zynde, bevind men dat
 het verstand, edele uitwerkinge uitlevert, zelfs in de
 Dieren: Zo gaat het mede onder de menschen, de ver-
 standigste, en juist niet de vermoogenste, vind men het
 Godsdienstigste, want *de vreeze des Heeren is het begin-
 sel der wysheid, ende de wetenschap der Heiligen is ver-
 stand. Prov. 9: v. 10. Ja zoo gy tot het Verstand roept;
 uw stemme verheft tot de verstandigheid: Zo gy ze zoekt
 als zilver, enae naspoord als verborgene schatten, dan
 zult gy de vreeze des Heere verstaan, ende zult de ken-
 nisse Gods vinden. Want de Heere geeft wysheid, uit
 zynen mond komt kennisse, ende verstand. Prov. 2: v. 3.*
 Dies zegt d'Apottel Jacobus: *Indien iemand van u
 wysheid ontbreekt, dat by ze van God begeere, die een
 iegelyk mildelyk geeft, ende niet verwyft: ende zy zal
 hem gegeven woraen. Jacobi 1: v. 5.*

't Verstand waardeerde Salomon
 Het hoogst, daar hy om bidden kon:
 Gelukkig! die het ook zoo vat,
 En wysheid agt zyn grootste schat.

VER-

V E R S T A N D.



Het herte des verstandige bekomt wetenschap.

Prov. 18: v. 15.

Het groote hoofd-stuk van Gods werk;
Den Oliphant zou (als wy lezen)
Verstand gebruyken; ja zo sterk,
Dat hy zelfs zou Godsdienstig wezen:
Ziet hoe 't verstand, o jonge Jeugd!
Den hoof-bron is van alle deugd.

OP DEN LEEUW.

DE moedigheid, niet die men onder de ondeugd van
 hoovaardye tellen mag, maar de dapper of edel-
 moedigheid, werd door den Leeuw afgebeeld: als zyn-
 de het edelmoedigste dier, het geene als zonder vreeze
 bestaat en zelden overwonnen werd. Daarom is het dat
 Gods Woord, niet alleen, onzen Heiland noemt, den
 Leeuw uit de stamme Juda. *Apoc. 5: v. 5.* gelyk ook
 Jacob in zyn zegeninge van Juda zegt. *Juda is een
 Leeuwen Welp, gy zyt van den roef opgeklimmen myn
 zoon, by kromt zig, by legt zig neder als een Leeuw, ende
 als een ouden Leeuw, wie zal hem doen opstaan? Gen. 49.
 v. 9.* maar zelfs, elk rechtveerdigen is moedig als een jon-
 gen Leeuw, *Prov. 28: v. 1.* door het vertrouwen op
 God, steunende op een goed geweeten: Zo hebben
 Samson, *Jud. 14: v. 6.* en David 1 *Sam. 17: v. 35.* en
 meer anderen zelfs Leeuwen overwonnen, ja door het
 geloove hebben zy de muylen der Leeuwen toegestopt, *Heb.
 11: v. 33.* gelyk God in het geval van Daniel in den kuyl
 der Leeuwen getoond heeft. *Dan. 6.* In tegendeel, de
 godloozen vlieden daar geen vervolger is. *Prov. 28: v. 1.*
 Zoude de geloovige niet moedig zyn? op zo kragtigen
 toezegginge, in de weereld zult gy verdrukkinge hebben:
 maar hebt goeden moed, ik hebbe de weereld overwonnen.
Joan. 16: v. 33. Ja de geloovigen in verzeekerd ver-
 trouwen op God, mogen dus in moedigheid met den
 Apostel Paulus zeggen: *Ik vermag alle dingen door
 Christum die my kragt geeft. Phil. 4: v. 13.*

Die in geloov' Gods wil betracht,
 Verre overtreft hy Samsons kragt,
 't Opregt gemoed is nooit bevreesd,
 Voor nood, of dood, of Hel geweest.

MOE.

MOEDIGHEID.



Elk regtveerdigen is moedig als een jongen Leeuw.

Prov. 28: v. 1.

Den Leeuw is moedig op zyn kragt,
Door sterke spiere en grove leden:

Nog moediger den mensch, die tragt
Zyn tyd in weldoen te besteden;
d'Opregte nu en t'aller eeuw,
Is moedig als een jongen Leeuw.

OP DEN BEER.

Woedende grimmig zyn de Beeren in de Noordse gewesten: Zo vind men ook veele menschen gestelt, diens bloed aanstonds, op de minste ontmoetinge, ontzet en oplopende word. Salomon zegt, *een toornig man verwekt gekyf: ende de grammoedige is veelvuldig in overtredinge.* Prov. 29: v. 32. Als David voor Saul op de Harp speelde, om zyn geest in rust te brengen, kon zig zyn vergrimd gemoed niet bedwingen, of hy tragte David aan de wand te spitten met zyn spies. 1 Sam. 18. v. 11. Hoe behoorde niet yder Mensch agt te hebben op zynen Geest! nademaal de lankmoedige beter is dan de sterke, ende die beerjct over zynen geest, dan die een stad inneemt, Prov. 16: v. 32. Want een grimmig man zal gekyf verwekken, maar de lankmoedige zal den twist stillen. Prov. 15: v. 18. Dies, vergezelschapt u niet met eene grammoedige: ende gaat niet om met een zeer grimmig man. Prov. 22: v. 24. Zoo dan, myne geliefde Broeders, een ygelyk mensche zy ras om te booren, traag om te spreken, traag tot toorn, want de toorn des Mans werkt Gods gerechtigheid niet. Jac. 1: v. 19. Indien het mogelyk is, zo veel in u is, houd vrede met alle menschen. En wreekt u zelven niet, beminde, maar geeft de toorne plaatsje, want daar is geschreven: my komt de wrake toe, ik zal 't vergelden, zegt de Heere. Rom. 12: v. 18.

Hoe zoet den Harpenaar ook speeld,
 Het Sauls afgunst dog verveeld,
 Meer hold der dwazen overmoed,
 Dan 't grimmig woën der Beeren doet.

GRIM-

GRIMMIGHEID.



*Dat een Beer, die van jongen berooft is, eenen man te
gemoete kome; maar niet een zot in zyne dwaasheid.*

Prov. 17: v. 12.

De grimmigheid der Noordse Beer,
Beroofd van jongen, sel zal woeden;
Der zotten dwaasheid nog veel meer,
Een wyze zal zig voor hem hoeden;
Want om een ydel punt van eer,
Of zegwoord, rukt hy voort van leer.

OP DE BEERIN.

DE Natuurschryvers gewagen, dat de Beerinne maar een rouwe klomp vleesch werpt, het geene dezelve gestadig lekt, waar door het cyndelyk zyn leden en gedaante ontfangt: een levendig afbeeldsel, hoe de Ouders, door haar tong der onderwyzinge en vermaninge, den geest der kinderen als fatzoeneerd en bequaam maakt, om voor menschen te kunnen passeeren, vooral, indien dezelve na den inwendigen mensch een gedaante verkrygen, om op te wassen tot de mate der groote eenes volkome mans in Christo, Eph. 4: v. 13. De waardigheit der tonge, in opzigt van leeringe, vermaninge en vertroosting, drukt Salomon heerlyk uit, Prov. 15: v. 2. *De tonge der wyze maakt de wetenschap goed. De medicynne der tonge is een boom des levens. v. 4. De tonge des regtveerdigen is uitgelezen zilver. Prov. 10. v. 20.* Geen noodiger nog nutter ding voor de kinderen is 'er, dan dat de Ouders zig beneerlligen om de tedere hersenen de deugd in te prenten, door goede leeringe: *Leerd den jongen de eerste beginselen na den eyfch zynes wegs, als by ook oud zal geworden zyn zal by daar van niet afwyken. Prov. 22: v. 6.* Ja, hier in moet men nimmer vertragen, want zelfs leerd den wyzen, zo zal by nog wyzer worden: *Onderwyft den regtveerdigen, zo zal by in leere toenemen. Prov. 9: v. 9.* Daarom gy Vaders, verwekt uwe kinderen niet tot toorne, maar voed ze op in de leeringe en vermaninge des Heeren, Eph. 6: v. 4.

Den mensch is als een rouwen klomp.
 In 't geestlyk, zelfs een dooden klomp,
 Zou Wysheids tonge hem niet steeds lekt,
 En dus zyn geests hervormer strekt.

ONDERWYS.



*Myn Zoon, hoord de tugt uwes Vaders, ende verlaat
de leere uwer Moeder niet.*

Prov. 1: v. 8.

Een rouwen klomp is 't Beeren jong,
't Geen door haar lekken krygt zyn leden:
Dit leerd hoe d'Ouderlyke tong,
In goe vermaning, vormd de zeden
De teed're jeugd, goed onderwys
Ter deugden, maakt de kind'ren wys.

OP DEN EENHOORN.

VAn den Eenhoorn word in Gods Woord veel gemeld, inzonderheid om kragt en iterkte te verbeelden, als te zien is by *Job*. Zal den Eenhoorn u willen dienen? Zal hy vernagten aan uwe Kribbe? Zult gy den Eenhoorn met zyn touw aan de vooren binden? Zal hy de leegten u leggen? Zult gy op hem vertrouwen, om dat zyn kragt groot is: ende zult gy uwen arbeid op hem laten? Zult gy hem gelooven dat hy uw zaad zal weder brengen, ende vergaderen tot uwen dor/chvloer. *Job 39: v. 12.* Als ook in de zegeninge van Mozes wegens de stamme *Josephs*: zyne boornen zyn boornen des Eenboorns, met de zelve zal by de volken te zamen shooten, tot aan de eynde des lands. *Deut. 33: v. 17.* Wat Dier nu den Eenhoorn eygentlyk geweest is, houd men voor onbekend (schoon men dezelve aldus atbeeld) want de hoornen die men daar nu voor uitgeeft, bevonden worden van Vissen te zyn: of nu de Schriftuur door den Eenhoorn den Reinocerus of Neushoorn verlaat, of een ander Dier, als toen bekend, zullen wy daar laten; immers dit is zeker dat de kragt, en wel meest Gods kragt daar door beteekent word, als te zien is by *Num. 23. v. 22.* en *24: v. 8.* Dies ook *David* in vertrouwen tot God zegt: vreeslyke dingen zult gy ons in gerechtigheid antwoorden, ó God, onzes heils, ó vertrouwen aller eynde der Aarde ende der verre afgelegene aan de zee, die de Bergen vast zet door zyne kragt: omgord zynde met magt, *Psalms 65: v. 6.* Gy zult mynen hoorn verhoogen als eenes Eenboorns, *Psalms 92: v. 11.* Die God neem ons in zyn heilige boede, en vervulle in ons alle het welbehagen zynner goedigheid, en het werk des geloofs met kragt. *2 Theff. 1: v. 11.*

Hoe groot Gods kragt is in 't verslaan
Van die zyn wille wederstaan,
Dat heeft Egiptenland beschreid,
Toen God zyn Volk heeft uitgeleid.

GODS KRAGT.



God heeft ze uit Egipten uitgevoerd: Zyne kragten
zyn als eens Eenhoorns.

Num. 23: v. 22.

Door de Eenhoorn toont Gods Woort de kragt
En moogentheid van God, veel maalen;
Wie al zyn hulp van God verwacht,
Zal, meer als overwinnaar praalen;
Dien hoorn des heils vryd van gevaar,
Meer dan de hoornen van de Altaar.

OP DEN LUYPAARD.

DE bestendigheit der vlekken des Luypaards brengt Gods Woord nadrukkelyk over op de onbekeerlykheid des zondaars uit eygener natuur. *Jer. 13: v. 23.* Gelyk ook Job in het algemeen den menschen aanmerkt: *Wie zal een reine gevein uit een onreine? niet een. Cap. 14: v. 4.* ende Elipas: *wat is een mensche dat by rein zoude zyn ende die geboren is van een vrouwe, dat by regtveerdig zoude zyn? Ziet op zyne heiligen zoude hy niet vertrouwen: ende de Hemelen zyn niet rein in zyne oogen; hoe veel te meer is een man grouwelyk ende stinkende die het onregt indrinkt als water? Job 15: v. 14.* Ende David zeyd, *daar is niemand die goed doet, ook niet tot een. Psalm 53: v. 4.* Nademaal nu niemand kan zeggen, *ik hebbe myn herte gezuivert en ik ben rein van myne overtredinge, Prov. 20: v. 9.* Ja van ons zelfs niet dek waam zyn iet te denken als uit ons zelven, *2 Cor. 3: v. 5.* hoe veel minder zouden wy ons zelven reinigen; al wiest gy u met salpeeter ende naame u veel zeep, zo is dog uwe ongerechtigheid voor myn aangezichte aangeteekend, *spreekt de Heere HEERE. Jer. 2: v. 22.* Ook is hier niets verborgen voor hem, zo dat wy iets verheelen zoude konnen, want alle dingen zyn naakt ende geopend voor de oogen des geenen met welken wy te doen hebben. *Heb. 4: v. 13.* Zo laat ons dan onzen Regter om genade bidden, zeggende: *zyt my genadig, ó God, na uwe groote goedertierenheid: delgt myne overtredinge uit na de grootheid uwer barmhertigbeden. Psalm 51.*

't Gebreklyk hert vol zondenkwaads
Is ongeneeslyk als 't melaats;
Ten zy het bad van Christi bloed,
Hersteld en reinigd het gemoed.

GEBREEKEN.



Zal ook een Moorman zyn huid veranderen? ofte
eenen Luypaard zyn vlekken? Zo zult gy ook konner
goed doen, die geleerd zyt kwaad te doen.

Jer. 13: v. 23.

De vlekken in des Luypaards huyd,
Verand'ren niet; zo ook de booze
Gebreeken, wifcht men nimmer uyt
Bevlekte zielen der godlooze.

Och! mogten zy, met Naaman, gaan
In Christi bloed, als den Jordaen.

OP

OP DEN DRAAK.

DE Draaken zyn veelerley zoort en verscheiden in hoedanigheden en groote; de Schryvers melden van zeer vergiftige, welke zig onthouden in Africa of Moorenland, in de Woestyne, ook meld Gods Woord van Zeedraaken, daar den Egyptischen Koning Pharaó by vergeleken word, *Ezech. 29: v. 3.* immers het zyn alle monsters en zeer vergiftig: daarom den Satan door den Draak word afgebeeld: dewelke zyn magt aan het Beest den Antichriit heeft overgegeven, ende de gebeele Aarde verwonderde baar agter bet Beest, zeggende wie is dit Beest gelyk? wie kan kryg voeren tegen bet zelve? *Eccl. Apoc. 13: v. 3.* Alle valscne Leeraars die zich tegen de leere Christi aankanten, zyn nog beziel met den leugengeest en het Venyn des Draaks: dit is den gedourigen stryd des Draaks en Michaël; Wee! den geene die onder de bende des Antichriit behooren, want haar vonnis roept den Engel aldus uit *met een groote stemme; indien imand bet Beest aanbid, ende zyn Beeld, ende ontfangt bet merkteeken aan zyn voorhoofd, ofte aan zyn hand, die zal ook drinken uit den wyn des toorns Gods, die ongemengd ingeschonken is, in den drinkbeker zynes toorns: ende zal gepynigt worden met vier en sulpher, voor de Heilige Engelen; ende voor bet Lam, ende de rook van baar pyniginge gaat op in alle eeuwigheid, Eccl. Apoc. 14: v. 9.*

Die met d'Archangel trekt te veld,
Is voor geen Draak nog Beest ontfeld,
Nadien de wapenrusting Gods,
Hem pal doet staan gelyk een rots.

VALSCHE LEERAARS.



Ende daar werd kryg in den Hemel: Michaël ende zyne Engelen krygde tegen den Draak, ende de Draak krygde ook ende zyne Engelen: ende zy hebben niet vermoogen, nog baar plaatje is niet meer gevonden in den Hemel.

Apoc. 12: v. 7.

By Draaken, vol van vierig gift,
Mag men de valsche Leeraars tellen,
Die door den Geest des Draaks, vol drift
Hun pooging ter verleiding stellen:
Wee! die aldus den Draak verzel:
In d'oorlog tegens Michaël.

OP DEN CROCODIL.

WAnneer den Crocodil (of Caiman) hongert, zo schreid hy met een Vrouwelyke stemme (dewelke in nood is,) als dan imand op het geluid dier stemme meend een mensch te hulp te komen, die werd door dit dier dikmaals verflonden: zo zyn de hoeren in 't algemeen te agten, wanneer die zig, in haar lusten, tragten te voeden, tot verderf van het menschelyk geslagt. Salomon beschryft haar maniere van verlokkinge kragtig. *Prov. 7.* en besluitende, zegt hy van den dwazen Jongeling: *Zy beweegden hem door de veelheid van haar onderrigt, zy dreef hem door de vleijinge barer lippen, byging haar agter na, gelyk een os ter slagtinge gaat, ende gelyk een dwaas tot de tugting der boeijen, tot dat de pyl zyn lever doorsneed: gelyk een vogel zig haastet na den strik, ende niet weet dat de zelve tegens zyn leven is.* Het waren de tranen van Delila die Samson overreden, en hem in zyn verderf deden storten. O! dat zig yder doch hoede voor de laage dezer loose bedriegereffen, en zig deze kragtige vermaninge des Apottels Pauli steeds te binnen bragte! *Weet gy niet dat uwwe lichamen Christi leden zyn? Zal ik dan de leden Christi nemen, ende makense leden eener boere? dat zy verre; of weet gy niet dat die een boere aanbangt een lichaam met haar is? &c. vlied de boererye, alle zonden die de mensche doet, is buiten het lichaam: maar die boererye bedryft, die zondigt tegen zyn eigen lichaam, of weet gy niet, dat ulieder lichaam een Tempel is des Heiligen Geests, die in u is, die gy van God hebt, ende dat gy uwes zelfs niet zyt? 1 Cor. 6: v. 15.*

Hoe 't schreijen van een hoer vervoerd,
 Die als een Caiman roof beloerd,
 Bevond eens Samson tot zyn scha,
 Door tranen van zyn Delila.

B E D R O G.



*Want een hoere is een diepe gragt: ende een vreemde
vrouwe is een enge put, ook loerd zy als een roover: ende
zy vermeenigculdigt de trouwlooze onder de menschen.*

Prov. 23: v. 27.

Den Crocodil belaagd zyn prooy,
Als door een vrouwe stem, in tranen:
Zo meede tragt een ligte-kooy
Den weg voor haren roof te banen;
Terwyl een hoere vleid en huild,
Haar hert vol list en laagen schuuld.

OP DEN TYGER.

EEn koppel woedende Tijgers beelden de Ouden af voor den Wagen van Bachus, om den aard der dronkaards uit te drukken: Salomon beschryft den aard der dronkenschap kragtig, als hy vragende zegt: *By wien is wee? by wien och armen? by wien kyvagien? by wien geklag? by wien wonde zonder oorzaake? by wien ook roodheid der oogen? by den geenen die by den wyn vertoeven: by den geenen die komen om gemengden drank te zoeken, &c. Prov. 23: v. 29.* Dit heeft (onder andere) Alexander de Groote te regte waar bevonden, wanneer hy in zyn dronkenschap, op het aaraden van zyn hoere Thais, (mede door den wyn verhit) de Stad Persepolis, het Hof der Persiaanse Monarchie, baldadig in den brand stak. En daar na (weder dronken zynde) Clytus, zyn Voedster Zoon, met eigen hand vermoordende, 't geene hy nugteren zynde te laat beschreide. Dies onzen Zaligmaker ons waarschouwd, *wagt u zelven, dat uwe herten met t'eeniger tyd beswaart worden met Brasseryen, ende dronkenschap. Luc. 21: v. 34.* Als ook Paulus: *ende word niet dronken in wyn, waar in overdaad is. Eph. 5.* Het geene een yder wel behoord in agt te nemen, want God ook dit wee daar over uitroept: *W'ee! den geenen die haar vroeg opmakende in den morgenstond, sterken drank najagen, ende vertoeven tot in de scheemeringe tot dat de wyn haar heeft verbittet. Esa. 5: v. 11.* By alle lichamelijke kwellinge en ongemakken, die de overdaad in den drank veroorzaakt, komt nog het zwaarste, *en dwaalt niet: nog en boereerders &c. nog dronkaards &c. zullen bet Koningryke Gods beerven. 1 Cor. 6: v. 10.*

Dat Alexander stelde in vlam
 Persepolis: en voorts benam
 Aan Clytus 't leeven, om zyn praat,
 Kwam by door drank in overmaat.

DRON-

DRONKENSCHAP.



*De Wijn is een spotter, de sterken Drank is woelagtig:
al wie daar in dwaald, zal niet wys zyn.*

Prov. 20: v. 1.

De Heid'nen plaatsten 't Tyger-beest,
Gelyk een Ros voor Bachus Wagen;
Waar door haar toeleg is geweest,
Den aard der dronkaards voor te dragen:
Want overmaat in bier of wyn,
Doet meenig woest als Tygers zyn.

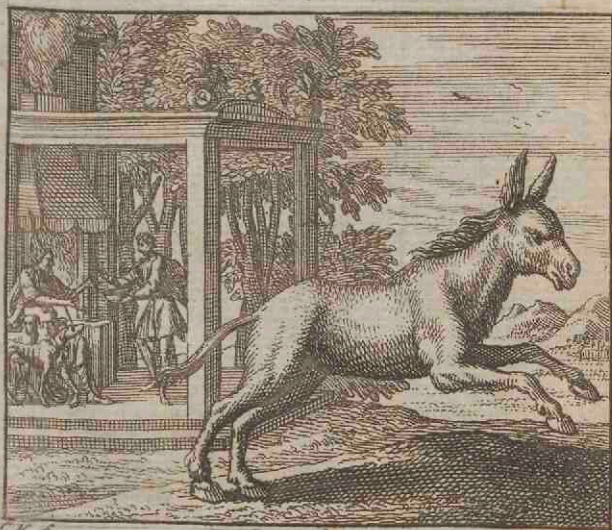
OP DEN WOUND-EZEL.

BY den ongetemden Wound-Ezel, kan men bekwa-
melyk den aardfchgezinden mensch vergelyken:
want gelyk God (by Job) de woestheid des Wound-Ezels
belchryft: *Wie heeft den Wound-Ezel vry beenen gezon-
den? ende wie heeft de banden des wilden Ezels geloft: die
ik de wilderniffe tot zyn huis befteld hebbe, ende het zil-
tige tot zyne wooninge, hy belagt het gewoel der ftad,
het meenigerlei getier des dryvers boord by niet: dat hy
op/peurd op de bergen is zyn weide: ende hy zoekt aller-
lei groenfel na. Job 39: v. 8.* Zoo befchryft ook David
den godloozen. De godlooze roemt over den wensch zynner
ziele, hy zegend den gierigaard, hy lafterd den Heere.
De godlooze gelyk hy zynen neuze om hoog fteekt, onder-
zoekt niet; alle zyne gedagten zyn, dat 'er geen God
is. &c. *Pfal'm 10: v. 3.* Deze zyn als Wound-Ezels op
der aarde, die zig niet bemoeijen, als zig in haar lusten
te voldoen: de zulke zoude om het moes der wereldfe
vermaken (met Ezau) het Hemels Eerftgeboorten
Regt wel verkoopen, daar men behoort na het eeuwige
nit te zien, en het Lam te volgen waar het ook gaat.
Apoc. 14: v. 4. Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos
zyn, *Eph. 5: v. 16.* Doch Pauli klagte grypt hedendaags
maar al te veel ftand: *Veele wandelen anders, van de
welke ik u dikmaal gezegt hebbe, ende nu ook weenende
zegge, dat ze Vyanden des kruice Christi zyn. Welker
einde is het verderf, welker God is de buik, ende wel-
ker heertykkeid is in haare fchande, derwelke aardfche
dingen bedenken. Maar onzen wandel is in de Hemelen.
Waar uit wy ook den Zaligmaker verwagten, namelyk
den Heere Jefum Chriflum. Phil. 3: v. 18.*

Den rouwen Ezau, zoet op Jagt,
Zyn Eerftgeboorte Regt veragt:
Zoo zynder meer, helaas! die d'Aard,
Meer agten dan den Hemel waard.

AARDSCH-

AARDSCHGEZINDE.



Rucheld ook den Woud-Ezel by het jonge gras? Loeid
de Osfe by zyn voeder?

Job 6: v. 5.

By 't jong gras rucheld de Ezel niet,
Nog de Osfe loeid niet by zyn voeder:
Den ryken (als men veertyds ziet)
Denkt zelden om den Menschen-hoeder,
Die in het aardfeh vind al zyn wensch,
Dat's een Woud-Ezel van een mensch.

OP DEN KAMEEL.

Het lastdragende Dier den Kameel, legt zig geduldig op zyn kniën wanneer het geladen word, en kan ook een zwaren last verre en lang dragen: waar door het geduld, onder het geene God den mensch oplegt, bekwaamelyk verstaan word. Nademaal nu de mensche tot moeite geboren is, gelyk haer de spranke der vierige koolen verbeffen tot vliegen, Job 5: v. 7. zoo behoort dezelve, voor eerst, geduldelyk te dragen alle last en zwaarigheid die zyn beroep, ampt, of waardigheid mede brengt. Ten andere, alle scheldinge en lalter met een bezadigt gemoed verdragen, naar het Exempel Christli, die als by gescholden wierd, niet weder schold, en als by leed, niet dreigde, maar gaf het over aan dien die rechtveerdelyk oordeeld. 1 Pet. 2: v. 33.

Lyd ende myd;
Houd in uw gedagten,
Dees woorden altyd,
En wild ze betragten.

Lyd allerley smaad,
De haat in u blutt,
En myd u van kwaad,
Zoo leeft gy gerutt.

Dit is nu voor zoo verre het aardse of tydelyke belangt: maar het voornaamste daar het oefenen van geduld met een heilige onderwerpinge, plaats moeten hebben, is ontrent de bezoeking Gods, op dat de beproevinge uwes geloofs, die veel kostelyker is dan des gouds 't welk vergaet, ende door het vier beproeft word, bevonde worde te zyn tot lof ende eere, ende heertykheid in de openbaringe Jezu Christi. 1 Pet. 1: v. 7. Vernedert u dan onder de kragtige hand Gods, op dat hy u verhooge tot zynder tyd, 1 Pet. 5: v. 6. Zyt geduldig in de verdrukkinge. Rom. 12: v. 12. Zalig is de man die verzoeking verdraagd, want als hy zal beproeft geweest zyn, zal hy de kroone des levens ontfangen. Jac. 1: v. 12.

Hoe dat gedult in lydzaamheid
Haar hoop op vaste gronden leid,
Betoonde Job, dies hem de Heer,
Gaf dubbel al 't verloorne weêr.

G E D U L D.



*Die zyn kruice niet op hem neemt, ende my na volgt,
is myns niet weerdig.*

Matth. 10: v. 38.

Gelyk den rug eens Keemel Diers,
Gewoon werd pak en last te dragen:
Zoo kan geduld, vol yver viers,
Den mensch, in druk, ook onderschragen.
Gelukkig! die in tegenspoed,
Draagt willig 't geen hy dragen moet.

OP HET HART.

BY het voor-vlugtig Hart, 't geene vermoeid zynde, lavenis voor zyn dorst zoekt, word het verlangen regt afgebeeld; en Gods woord brengt het Zinnebeeldig zeer zoet over, stellende de dorstige na de gerechtigheid, Matth. 5: v. 6. Schreeuwende tot God als een Hart na de waterstroomen. Psalm 42: v. 2. Voor al heeft dit zyn waare gelykheid, als den mensch een regt bezeffen heeft van de barre naarheid der woestyne dezer wereld, daar dog geen waar voedsel nog lavenis voor een geheiligde ziele is; daarom die zulks bevinden, mogen te regt (met David) de volgende tedere zugtinge uitboezemen: *ó God! gy zyt myn God, ik zoek u in den dageraad, myne ziele dorstet na u, myn vleesch verlangt na u, in een land dorre ende mat zonder water. Psalm 63: v. 2. Hoe lieflyk zyn uwe wooningen, ó Heere der Heirschbaren! myn ziele is begeerig, ende bezwykt ook van verlangen, na de Voorhoven des Heeren: myn herte, ende myn vleesch roepen uit tot den levendigen God. Zelfs vind de Musche een huis, ende de Swaluwe een nest voor baar, daar ze baare jongsken legt, by uwe Altaaren, H E E R E der Heirschbaren, myn Koning, ende myn God. Welgelukzalig zyn ze die in uw huis wonen: zy pryzen u gestadelyk. Sela! Psalm 84. Ja welgelukzalig, die in de eeuwige Tabernakelen wonen zal. Want ook in dezen zugten wy, verlangende met onze woonsteede, die uit den Hemel is, overkleed te worden. 2 Cor. 5: v. 2.*

Wie regt verlangst, met David heeft,
 Na 't vogt dat Betl'hem bornput geeft,
 Diens zielen dorst geleest zal zyn,
 Door drank uit Betl'hems Heil-fontein.

VERLANGEN.



Gelyk een Hart ſchreeuwet na de waterſtroomen: alzo
ſchreeuwet myne ziele tot u, ó God.

Pſalm 42: v. 2.

Zoo als een dorſtig Hart vermoeid,
Sneld na fonteyne en waterſtroomen:

Is 't dat een bange ziel zig ſpoeid,
Om tot dien Heil-fonteyn te komen,
Geopent voor 't regt Davids zaad,
't Geen zig alleen op God verlaat.

OP DEN WOLF.

DEr Wolven roofzugt word niet, dan door het vleesch en bloed der onnoosle Schapen, verzadigt: Zoo legt het den gierigaart daar ook op toe, om den onnoosle te verflinden. Voor welke hoofdzonde Salomon zyn Zoone zeer opmerkelyk waarschouwt by den aanvang zynet heilzame Spreuken, zeggende: *myn Zoone, indien de zondaars u aanlokken, verwilligt niet: indien zy zeggen, gaat met ons, laat ons loeren op bloed, &c. alle kostelyk goed zullen wy vinden, onze huizen zullen wy met roof vullen &c. besluitende, zegt hy v. 19. zoo zyn de paden eens iegelyk die gierigheid pleegt* Prov 1: v. 10. Deze snoode zonde, de gierigheid, noemt Paulus zelfs Afgodery. Col 3: v. 5. Hier door heeft ook Saul het gebod Gods niet in agt genomen, wegens het verdelgen der Amalekiten, maar heeft zig met den roof zoeken te verryken, daarom hem Samuël bestraffende, vraagt, *waarom dog hebt gy nu de stemme des Heeren niet geboort, maar zyt tot den roof gevlogen, ende hebt gedaan dat kwaad was in de oogen des Heeren?* 1 Sam. 15. v. 19. dies men deze boosheid, en ook die ze oeflenen, wel mag vlieden. *Vermengt u niet met den gierigaart, ende met den roovers.* 1 Cor. 5: v. 10. Voor al moet men ten hoogsten schuwven, die als Wolven in schaapskleederen de kooije Christi beloeren. Joan. 10. en wel agt nemen op het schynheilig bedrog, daar den Apostel voor waarschouwt: *want dit weet ik, dat na myn vertrek zware Wolven tot u zullen inkomen, die de kudde niet zullen sparen; daarom waakt.* Actor. 20: v. 29.

Vliegt Saul greetig tot den roof,
Hy toont daar door zyn ongelooft.
Dog erger daar 't schynheilig kleed,
d'Onnoosle Weeuw en Wees opeet.

ROOF-

ROOFZUGT.



C. H. f.

*Wagt u van de valsche Propbeten, dewelke in Schaaps-
kleederen tot u komen, maar van binnen zyn ze grypende
Wolven.*

Matth. 7: v. 15.

De roofzugt is der Wolven aard,
Om den onnoosle te verslinden:
ô Mensch! uw gangen dog bewaard;
Laat u ook op dit spoor niet vinden.
Een vrek en Phariseisch geslagt,
Verbergt een Wolf in 't Schaapen-vagt.

OP

O P D E N V O S.

DOOR den Vos word gemeenlyk de list afgebeeld: een daad, die in de gemeenen omgang geen plaats behoorde te hebben, en welke in den geestelyken wandel onnut is: maar de verdorvendheid íchat de list nu een oeffening van het verstand, dat hedendaags by veele voor een deugd doorgaat, zelfs de booze getteltheid der menschen noodzaakt de voorzigtigheid veeltids zoo verre te gaan, dat ze de naam van list dragen mag. Gelyk zoo Saul van David getuigt: *by heeft tot my gezeid, dat by zeer listelyk pleeg te bundelen*, 1 Sam. 22: v. 23. dog die het getuigenis niet dragen mag, het geene onzen Saligmaker aan Nathanaël gaf, *ziet waarlyk een Israëlyt, in welke geen bedrog is*. Joan. 1: v. 18. maar wel het geene hy aan Herodes deed zeggen: *Gaat beenen zegget dien Vos*. Luc. 13: v. 32. Dezelve zyn als afzetsels van de listige slang. Gen. 3. De list schryft den Prediker toe als een vrugt van onzen akker der verbasterde natuur: *dit hebbe ik gevonden dat God den mensche regt gemaakt heeft, maar zy hebben veele vonden gezocht*. Eccl. 7: v. 29. Daarom zegt David: *zy overdenken den gantschen dag listen*. Psalm 38: v. 13. Maar die door den geest der Gerechtigheid bewerkt word, en tragt in eenvoudigheid zynes herte voor God te wandelen, zonder zyn Nsasten te vertrikken ofte te kort te doen, bevinden de waarheid dezer Spreuke: *een bedriezer zal zyn jagtvang niet braaden: maar het kostelyk goed des menschen is des vlytigen, in het pad aër gerechtigheid is het leven*. Prov. 12: v. 27.

De list, door leugen, heeft verleid
 Ons aller moeder, dies verspreid
 Zig loos bedrog in yders hert,
 Eer het van God gezuivert werd.

LIST.

L I S T.



*Het brood des leugens is den mensche zoet: maar daar
na zal zyn mond vol zandsteenkens worden.*

Prov. 20: v. 17.

De schrand're Vos verbeeld de list,
Een daad gevaarlyk te gebruiken;
Want vaak, die zig hier in vergift,
Moet onder smaad of straffe duiken:
Alleenig d'oorlog wil het wel,
Den Leeuw-huid, en het Vosfenvel.

OF

OP DEN HOND.

Onder alle Dieren is de Hond het allergetrouwste: als die zyn Meester, by alle voorval, na zyn vermogen bystaat en zelden verlaat, waar door hy dezelve veelyds van gevaar of ongemak bevryd, daar veel exempelen van zyn: het geen een voorbeeld den mensche strekt, om zyn vriend en maaten by te staan in nood en zwaarigheid, want *een vriend heeft v'aller tyd lief: ende een broeder word in de benaauwtheit geboren, Prov. 17: v. 17.* dog die zoodanige vrienden aantreft houd dezelve wel in waarde, na de lesse van Salomon, *een man die vrienden heeft, heeft zig vriendelyk te houden: want daar is een liefhebber die meer aankleeft dan een broeder. Prov. 18: v. 24.* Zoodanig een vriend hadde David aan Jonathan, welkers getrouwigheid onweergadelyk was, op wien, voor David, deze spreuke bevindelyk waaragtig was: *Olie ende reukwerk verblyd het herte: alzoo is de zoetigheid van iemands vriend van wegen den raad der ziele. Prov. 27: v. 9.* Wyders zegt onzen Heiland: *nietmand heeft meerder liefde als deze, dat iemand zyn leven zette voor zyne vrienden. Joan. 15: v. 13.* En dit heeft gedaan de Amen, de trouwe en waaragtige getuige, *bet begin der Scheppinge Gods, Apoc. 3: v. 14.* aan wien wy wederom getrouwigheid verichuldigt zyn; derhalve beware een yder het pand hem toevertrouwt na behooren, op dat de Heere namaals hem zeggen mag: *gy goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zyt gy getrouw geweest, over veele zal ik u zetten: gaat in de vreugde uwes Heeren, Matth. 25: v. 21.*

Waar vond men ooit getrouwer man,
 Als David had aan Jonathan?
 Zoo vindm'er in dees eeuw niet veel;
 Men agt zoo'n vriend vry een Juweel.

GETROUWIGHEID.



Zyt getrouw tot den dood, ende ik zal u geven de kroone des levens.

Apoc. 2: v. 10.

Den trouwen huisbewaarder Hond,
Die schier is 's menschen mede makker,
Vertoont getrouwheid in den grond,
Als zynde in allen onraad wakker:
Die leerd de menschen, in den nood
Getrouw te zyn tot in den dood.

OP

OP DEN HAAS.

BY aldien den vreesagtigen Haas niet om zag, waar door hy de snelheid van zyn loop verhindert, hy zoude niet ligt gevangen worden: Zoo gaat het ook met ons menschen, dewelke, door de ydele vrees van het tydelyke te verliezen, vertragen in de goede loop die wy loopen moeten. En in plaats van dat wy met ernst zouden trachten te ontvlieden het verderf dat in de wereld is door de begeerlykheid. 2 Pet. 1: v. 4. zoo laten wy ons met de gulde Appelen der wereldse goederen en vermaken ophouden, als Ovidius schryft van den snelloopende *Atalanta*, dewelke om stryd tegens *Hipomenes* loopende, telkens de Gulde Appelen, die hy agter uitwierp, opdraapte, waanende nog tyds genoeg overig te hebben, waar door zy eindelyk te kort schoot, en overwonnen wierd. *Meta: Lib. 10.* Daar wy behoorden met *Paulus* te vergeten dat agter ons is, en ons uit te strekken tot het geene voor ons is, om te jagen na den prys der roeping die van boven is. *Phil. 3: v. 14.* Maar ach! hoe ligt keert zig den mensch om, en gaat bedroeft weg met den Jongeling die veele goederen had. *Matth. 10: v. 22.* Daarom Christus deze leering en vermaning doet. Gedenkt aan het wyf *Lots*. Zoo wie zyn leven zal zoeken te bebouden, die zal 't verliezen, ende zoo wie het zelve zal verliezen, die zal het in 't leven bebouden. *Luc. 17: v. 32.* Niemand die zyn band aan de ploeg slaat, ende ziet na het geene agter is, is bekwaam tot het Koningryke Gods. *Luc. 9: v. 62.*

Onzalig lot! der Vrouw van Loth,
Die de ydle vrees het leven knot;
En steekt een baak, op dat men niet,
Aan God wantrouwende, omme ziet.

YDE-

YDELE VREES.



Goed doet geen nut ten dage der verbolgentheid: maar
de gerechtigheid reddet van de dood.

Prov. 11: v. 4.

Wat baat de snelheid aan den Haas,
Wiens vrees door omzien, hem laat vangen?
Zoo is den mensch, die 't hert aan 't aas
Van waerelds schyn goed steeds laat hangen,
Die met Lots Wyf naar Sodom ziet,
Het Hemels Zoär niet geniet.

D

OP

OP HET PAARD.

God zegt by Job: Zult gy het Paard sterkte geven? kond gy zynen bals met donder bekleeden? zult gy het beroeren, als eenen sprinkbaan? de pragt van zyn gesnuif is een verschrikkinge. Het graaft in den grond, ende het is vrolyk in zyne kragt: ende trekt uit de gebarnaste te gemoete. Het belagt de vreeze, ende word niet ontstelt, ende keert niet weder van wegen het sweerd. Tegen hem roteld den pylkooker; het vlammig yzer der spieffe, ende der lance: met schuddinge ende beroeringe slokt het de aarde op, ende gelooft niet dat het is 't geluid der bazuine. In 't volle geklank der bazuine zegt het Heaba: ende riekt den kryg van verren, den donder der Vorsten en 't gejuig, Cap. 39: v. 22. Alle deze kragten zoude onnut zyn, by aldien het niet door toom en sporen gebreidelt en geregeert wierd, dan zoude het (letterlyk) waar bevonden worden: het Paard feild ter overwinninge ende bevryd niet door zyn groote sterkheid. Psal. 33: v. 17. Zoo gaat het ook met des menschen geelt, zoo dezelve niet door tugt gebreidelt en door reden beflieft word: gelyk de ervarentheid ons maar te droevige blyken daar van geeft, in veele woeste, wulpsche, en ongebonde menschen. In tegendeel als de kriele lustenge-temd en de hollende hartstogen gebreidelt zyn, en dat dees zaligspreking kragt heeft: *Welgelukzalig is de man, ó Heere, dien gy tugtigt: ende die leert uit uwre Wet.* Psalm 94: v. 12. Dan zegt God van dezelve: *Myne vriendinne ik gelyke u by de Paarden in den Wagen van Pharao.* Cant. 1: v. 9.

Manasse heeft God dank gezegt,
 Dat zyne tugt hem bragt te regt:
 Den breidel van de tugt, de Jeugt
 Leid ter godzaligheid en deugt.

TUGT.

TUGT.



Grypt de tugt aan, en laat niet af: bewaard ze;
want zy is uw leven.

Prov. 4: v. 13.

De kragt van 't arbeidzame Paard,
Zoo toom en spooren 't niet regeeren,
Meer schâ dan nut den menschen baard;
Zoo ook de jeugt, haar geest, in 't leeren,
Uit eigen aard geen voordeel strekt,
Zoo reên, door tugt, geen teugel trekt.

O P D E N E Z E L.

O Vermits den Ezel dommeling voor zig heenen loopt, en onbequaam tot leeriuge, gansch onvernunftig is, zoo word de domheid daar door afgebeeld, dewyl het onverstand ook dommeling heenen drief, zonder tot regte kennis van zaken te komen. Wat vind men onder de menschen ook meenige van die steilooren, die, schoon lange ter Studie geweest zynde, nogtans botterikken van natuure blyven, en het oude spreekwoord bewaarheden:

*Al zend men de Ezel na Parys,
Hy keerd nogtans al even wys.*

Alschoon de zulke door overmaat van geld, veeltyds tot Eer-ampten of Bedieningen geraken, en om het kleed of staat ge-eerd worden, bevind men nogtans, dat, wanneer als haar t'eeniger tyd eens een van buiten geleerde reden ontschiet, men zeggen mag: *Hest de beenen van den kreupelen op. Alzoo is eene Spreuke in den mond der zotten. Prov. 26: v. 7.* Want als haar de schoolleeringe buiten gebruik raken, en het op verstandig redeneeren aankomt, dan ontdekt zig haar natuurlyken inbort. Gemeenlyk ziet men ook dat die geenen, welke (*na de versieringe van Ovidius*) met Midas wel zoude wenschen dat al wat zy aanraakte goud wierd, dat zy ook (als hy) dwaaslyk oordeelen dat het Boerse Lied van Pan het verheven gezang van Apollo overtreft; dog wat wonder! *al stiet gy den dwaas in een mortier, met een stamper in het midden van het gestooten graan, zyne dwaasheid en zoude van hem niet wyken. Prov. 27: v. 22.*

Uw domheids oordeel, Midas, strekt
Dat gy met schaamte uw hoofd bedekt
Wie wellust en het goud bemind,
Met u ook Ezels ooren wind.

DRON-

D R O N K E N S C H A P .



C. H. f.

*Gelyk by die een Edel gesteente in een slinger bind,
alzo is by, die den zot eere geeft.*

Prov. 26: v. 8.

Verciert en leert een Ezel vry,
Hy zal een dommen steil - oor blyven:
Zoo meenig ook, zet alles by,
Hun aart kan men niet ligt verdryven.
Hoe veele passen 's Tabbarts praal,
Als de Ezels een vergulde zaal.

O P D E N O S.

DAt de arbeidzaamheid door den Os verbeeld word, is niet oneigentlyk, alzoo dezelve in veele Landen, onder het jok voor den ploeg, zeer werkzaam gebruikt worden: waar op Gods Woord speelt, ziende op het loon der arbeiders in het woord en in de leere, want de schrift zegt, eenen dorſchenden Osſe zult gy niet muylbanden, ende den arbeider is zynen loon waardig. 1 Tim. 5: v. 18. Nademaal het nu ook van God gezegt is: In't zweet uwes aanschyns zult gy u brood eeten, Gen: 3: v. 19. zoo betaamt het dat yder, in zyn beroep, alle naarſtigheid toebrengende om regtmatig zyn brood te winnen, het welke God ook beloonen zal met het brood des beſcheiden deels. Die zyn land bouwde zal met brood verzadigt worden: maar die ydele menſchen volgt zal met armoede verzadigt worden. Prov: 28: v. 19. Om den Winter zal de luijaard niet ploegen: daarom zal by bedelen in den Oogſt, maar daar zal niet zyn. Prov. 20: v. 4. De ziele des arbeidzame arbeid voor hem zelven, want zyn mond buigt zig voor hem. Prov. 16: v. 28. In alle ſmertelyken arbeids is overſchot. Prov. 14: v. 23. te weten in regtmatigheid met vergenoeginge, want die met een bedrieglyken hand werkt, word arm: maar de hand des vlytigen maakt ryk. Prov. 10: v. 4. Dog men moet hert en zin zoo niet zetten op het gewin, of men moet de leſſe onzes Zaligmakers wel indagtig zyn. Werkt niet om de ſpyze die vergaat, maar om de ſpyze die daar blyft tot in het eeuwige leven. Joan. 6: v. 27.

Gaat Eliza! den ploeg verlaat,
 En volg Elias na in ſtaat;
 God vordert u tot een Propheet
 Uw arbeid in zyn bouw beſteed.

ARBEIDZAAMHEID.



L.H. f

*Als 'er geene Ossen zyn, zoo is de Kribbe rein: maar
door de kragt van den Os, is der inkomsten veel.*

Prov. 14: v. 4.

Arbeidzaamheid en groot gedult,
Verbeeld werd door den Ossen leden:

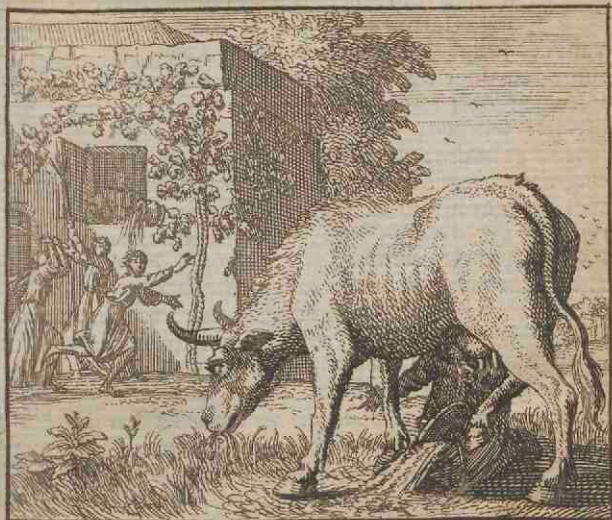
Leerd hier, ô mensch! hoe dat gy zult
Met vlyt, in hoop, uw tyd besteden,
En aan de Kribb', Gods-Raad, zoo wend,
Dat ge als den Os, uw Heere kend.

O P D E K O E.

BY de Koe die veel melk geeft, maar met de pooten weder omftoot, vergelykt men een winnend, dog met een, verkwinnend mensch. Wanneer men eens, een Land, Stad, of Huisgezin aanmerkt als een *Lichaam*, zoo is het geld aan te merken als *het Bloed*; wanneer het zelve wel omloopt, zoo is het Lichaam (*Huisgezin*) wel gestelt, maar als het bloed (*Geld*) opgehouden word in zyn vloeijing door het herte (*begeerte*) zoo verkwynt het Lichaam (*Huisgezin*) en word log, luy en dof: ofte wanneer het door boose zweeren of Fittulle (*Verkwistinge en Overmaat*) die steeds van Bloed en Etter (*Geld en Middelen*) loopen, gekwelt word, dan neemt het dapper af: maar tot beide deze kwalen is behoorlyken raad voor, door Koppen (*Milddadigheid*) zal de Koortse (*Gerigheid*) verzagt, en door tydige latinge (*Mededogendheid*) de *Zweere* (*Verkwistinge*) genezen en verbeteret worden. Wenschelyk ware het dat yder tragte deze *Etterbuylen* (onzer verdorven natuure) die niet uitgedrukt nog verbonden zyn, nog geene der zelve met olie verzagtet is. *Jes 1: v. 6.* met olie der barmhertigheid omtrent den Armen voor te komen en te genezen. Veele spilpenningen mogen, met den verloren Zoon, overdadiglyk leven, dog zullen alle zulke genadige Vaders niet aantreffen. *o* Dat den mensch leerde: om nu niet meer na de *begeerlykbeden der menschen*, maar na de *wille Gods*, de tyd, die overig is in *het vleejch*, te leven. Want *het is ons genoeg*, dat wy den voorgaande tyd des levens, der Heidenen wille volbragt hebben, ende gewandelt hebben in *ontugtigbeden, begeerlykbeden, brasserye, drinkerye &c.* welke zullen rekenschap geven den geenen, die bereid staat om te oordeelen de levende ende de dooden. *1 Pet. 4: v. 4.*

Verkwister, haal vry 't zeil in top,
 Vaart, ryd, en geef het werk de schop,
 Tuifcht, hoert, als den verloren Zoon,
 Maar! wagt ook d'armoê tot uw loon. VER-

VERKWISTING.



C.H. F

Ook die zig slap aansteld in zyn werk, die is een
broeder van een doorbrenger.

Prov. 18: v. 9.

Wat nut? al geeft de Koe veel melk,
Wanneer zy ze omstoot met haar pooten:
Zoo zyn der meenigte, dewelk
Hun winst als met de voeten stooten:
Dat zulke 't voorbeeld van de Koe
Zig paste tot verbeet'ring toe.

OP HET KALF.

HEt wulpsē Kalf, het geene dommeling veel buiten-
 spronige sprongen doet, is een regte afbeelding
 van de Jongheid, die door de verdorventheid der na-
 tuure, en door onervarentheid, veele onbedagte buiten-
 sprongen doet: daarom dezelve door tugt moet ge-
 breidelt worden, want *de dwaasheid is in het herte des*
jongen gebonden: de roede der tugt zal ze verre van hem
weg doen. Prov. 22: v. 15. Daarom moeten de Ouders
 wel agt geven om de Jeugt, door tugt, wel te regee-
 ren, *die zyne roede in houd, baat zyn zoon: maar die hem*
lief heeft, zoekt hem vroeg met tugging. Prov. 13: v. 14.
Leert den jonge de eerste beginselen na den eisch zynes
wegs, als hy ook oud zal geworden zyn, zal hy daar van
niet afwyken. Prov. 22: v. 6. Als de pligt der Ouders
 na vermogen al is waargenomen, bevind dog yder, als
 hy tot Jaren gekomen is, dat hy, met David, reden
 heeft, te bidden, *gedenkt niet der zonden myner jongheid,*
Psalm 25: v. 7. ó! Wat word dat gulde Kalf de jong-
 heid, van veele niet als aanbeden! Wat word niet op
 der zelve frisheid en kragten geroemt, verhoovaar-
 digt en vertrouwt! maar gy, ó Christelyke Jeugt!
 neemt deze waarschouwing des wyzen Salomon in agt,
verblyd u, ó jongeling, in uwer jeugt, ende laat uw herte
u vermaken in de dagen uwer jongelingschap, ende wand-
delt in de wegen uwer herten, ende in de aanschouwinge
uwer oogen: maar wetet, dat God om alle deze din-
gen, u zal doen komen voor het gerigt. Zoo doet dan
 de toornigheid wyken van uw herte, ende doet het kwade
 weg van uwen vleesche, want de jeugt, en de jongheid
 is ydelheid. Eccl. 11: v. 9.

Hoe dartel danste 't Joodendom.

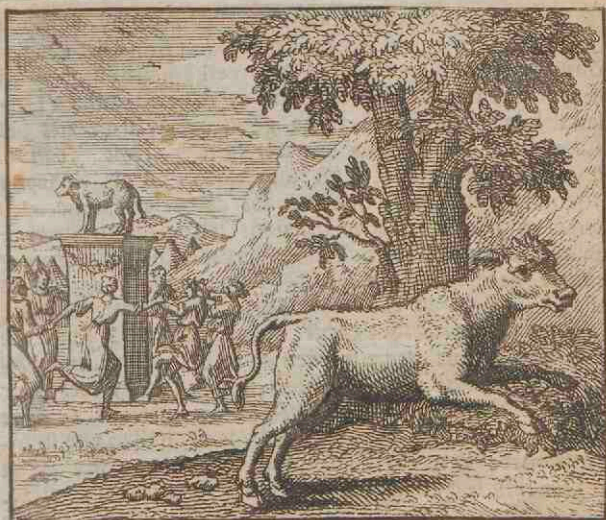
Met Reijen, 't Gulde Kalf rondom:

Alzoo Afgodisch eert veel jeugd.

Haar jongheid ook. ó Ydele vreugd!

JONG-

JONGHEID.



C. H. F.

*Waar mede zal den Jongeling zyn pad zuiver houden?
als by dat houd na uw woord.*

Pfalm 119: v. 9.

Hoe ligt raakt 't Kalf, (dat nugtre vagt)
Vaak in de sloot, door kromme sprongen:
ô! Dat veel jongmans onbedagt,
Die wulpsen gang niet mede gongen!
Hoe meenig raakt dus aan scheeps boort,
Of in zyn Kalver-liefde smoort.

OP HET SCHAAP.

DOorgaans worden de uitverkoorene by Schapen vergeleken in de Schriftuur: overmits het een der onnoozelste Dieren is, in het welke gantsch geen list nog wreedheid word gevonden; daarom ook onzen Heiland Jezus Christus daar na genoemd word: *ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld weg neemt. Joan. 1. v. 29.* dewelke ook zyn uitverkoorene als Schapen noemt, want *by is gekomen tot de verloorene Schapen des Huis Israëls. Matib. 10: v. 6.* Als mede tot de Heidenen, om dezelve tot een te vergaderen: *ik hebbe nog andere Schapen die van deze stal niet zyn: deze moet ik ook toebrengen ende zy zullen myne stemme booren, ende het zal worden een kudde, ende een Herder. Joan. 10: v. 16.* Christus is die goeden Herder, die wanneer by zyne Schapen uitgedreven heeft, zoo gaat by voor haar benen, ende de Schapen volgen hem, overmits zy zyne stemme kennen. *Joan. 10: v. 4.* Wie is nu die zyne stemme hoort? dan die ze betrakt. *Leert van my dat ik zagtmoedig ben en nedrig van herten. Matth. 11: v. 29.* Die agter my wil komen, die verloochene hem zelve, en neme zyn kruis op, en volge my. *Marc. 8: v. 34.* die deze stemme hoort ende opvolgt die kan zeggen, *de Heere is myn berder, my en zal niets ontbreken, &c. Psalm 23.* Want het Lam Gods, dat in 't midden des Troons is, zal ze weiden, ende zal haar een leidsman zyn tot levende Fonteine der wateren: ende God zal alle tranen van bare oogen afwasschen. *Apoc. 7: v. 17.*

Wiens hert geen nyd nog wraakzugt heeft,
 Maar als een Schaap zagtzinnig leeft,
 En dus behoort tot Christi stal,
 Geen helsche Wolfs-klaauw deeren zal.

ON-

ONNOOZELHEID.



C.H. f.

Myne Schapen hooren myne stemme, ende ik kenne de zelve, ende zy volgen my. Ende ik geve haer het eeuwige leven, &c.

Joan. 10: v. 27.

Het Schaaap verbeeld onnoozelheid,
Een van de grootste aller deugden.

Volmaakt door liefde, die ons leid
Ten toppunt van volkomen vreugden.

Wel zalig! die de loosheid haat,

En volgt het Lam Gods, waar 't ook gaat.

OF

OP HET VARKEN.

Het Varken is het onreinste onder de Dieren, zynde zeer geil, gulzig en vuil: één regte teekening der wellustige en ongebondene menschen, die zig uitlaten tot alle boosheid, en om alle onreinigheid gieriglyk te bedryven. *Eph. 4: v. 19.* Gelyk 'er nu onder de Heidenen een overdadigen ontugt in zwang ging, zoo was 'er ook geen aangenamer spyze onder haar, dan Varkensvleesch; in tegendeel onder het Jodendom, het welke God afgezonderd hadde tot een eigen volk, om rein te zyn in goede werken; was het zelve strengelyk verboden. *Deut. 14.* om haar een zuiveren wandel af te beelden: Wy nu, die geroepen zyn tot beerlykheid en tot deugd, *2 Pet. 1.* ende die weten dat nog boereerder, of onreine, of gierigaart, die een Afgoden-dienaar is, geen erfenis heeft in 't Koningryke Christi: en Gods, *Eph. 5: v. 5.* boedanig behoorden wy te zyn in heiligen wandel ende godzaligheid, *2 Pet. 3: v. 11.* en ons te beneerstigen om onze roepinge en verkiezinge vast te maken. *2 Pet. 1: v. 10.* Want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid, maar tot heiligmakinge. *1 Tbes. 4: v. 7.* Zoo zal den Apostel leeren: ik zegge, wandelt na den geest, ende volbrengt de begeerlykheid des vleesch niet, &c. de werken des vleesch nu zyn openbaar: welke zyn overspel, boere-rye, onreinigheid, ontugtigheid, &c. *Gal. 5: v. 16.* Wy dan gewassen en geheiligt zynde, *1 Cor. 6: v. 11.* laat ons niet den gewassene Zeuge niet wederkeeren tot de wentelinge in het slyk. *2 Pet. 2: v. 22.*

Wie vuil (gelyk een Varkens snoet)
 In wellust en onkuisheid vroet,
 Die werd gedreven als een beest,
 Door 's Gadareeners tuimelgeest.

ONREINIGHEID.



CH. f.

Laat ons, als in den dag, eerlyk wandelen; niet in
brasserye ende dronkenschap, niet in slaapkameren en
ontugigheden, niet in twist ende rydigheid.

Rom. 13: v. 13.

De vuile luyheid van het Swyn,
d'Onreine vuiligheid van 't Verken,
Verbeeld ons hoe d'onreine zyn,
En den wellustige in haar werken.
ô Mensch! zyt nimmer hun gelyk;
Nog wentelt met den Zeuge in 't slyk.

OP

OP DEN BOK.

GElyk als de stootende en stinkende Bokken tegens de zagtzinnige Schapen werden gestelt, zoo werden ook de godloozen, die, door haar wreedheid en stinkende daden, een grouwel voor God zyn, van de vroomen onderscheiden, dewelke door een zagtmoedigen wandel vrugtbare werken (als witte wolle) voortbrengen. Dus zegt David: *gy zyt geen God, die lust heeft aan godloosheid; de boozen zal by u niet verkeerren. De onzinnige zullen voor uwe oogen niet bestaan? gy baat alle werkers der ongerechtigheid; gy zult de leugensprekers verdoen; van de man des bloeds ende des bedrogs heeft de Heere een grouwel. Psalm 5: v. 5. Zelfs zegt Job, in het algemeen: wat is de mensche dat by zuiver zoude zyn? ende die geboren is van eene vrouwe, dat by regtveerdig zoude zyn? ziet op zyne Heiligen, zoude by niet vertrouwen: ende de Hemelen zyn niet rein in zyne oogen. Hoe veel te meer is een man grouwelyk, ende stinkende, die het onregt indrinkt als water? Job 15: v. 14. Maar van den Godloozen in het byzonder zaid de Schrift: het offer der godloozen is een grouwel. Prov. 21: v. 27. en haar staat voor handen een schriklyke verwagtinge des oordeels, en de bittere des viers, dat de tegenstanders zal verslinden, Heb. 10: v. 27. Volgens de Prophetie Enochs: Ziet de Heere is gekomen met zyne veel duizend beilige, om gerigte te houden tegen alle, ende te straffen alle godloozen onder haar, van wegen alle haar godlooze werken, die zy godlooslyk gedaan hebben. Jud. v. 14. Indien de regtveerdige naauwlyks zalig word, waar zal de godlooze, en de zondaar verschynen? 1 Pet. 4: v. 18.*

Als stootse Bokken, norts en stuur,
 En voor God stinkend van natuur,
 Is het verworpen boos geslagt
 't Geen een vervaarlyk oordeel wagt.

VLOEK.

V L O E K.



C. H. F.

Dan zal by zeggen ook tot den genen die ter *slinker-*
band zyn, gaat weg van my, gy vervloekte in het eeuwige
 vier, 't welk den Duiwel, ende zyne Engelen bereid is.
 Matth. 25: v. 41.

ô Schriklyk lot, rampzaal'ge stand
 Der boozen, by den Bok geleken,
 Geplaatst aan Christi linkerhand,
 Die haar dit vonnis uit zal spreken,
 Gaat weg vervloekte, gaat van hier,
 Voor eeuwig in het Helsche vier.

E

OP

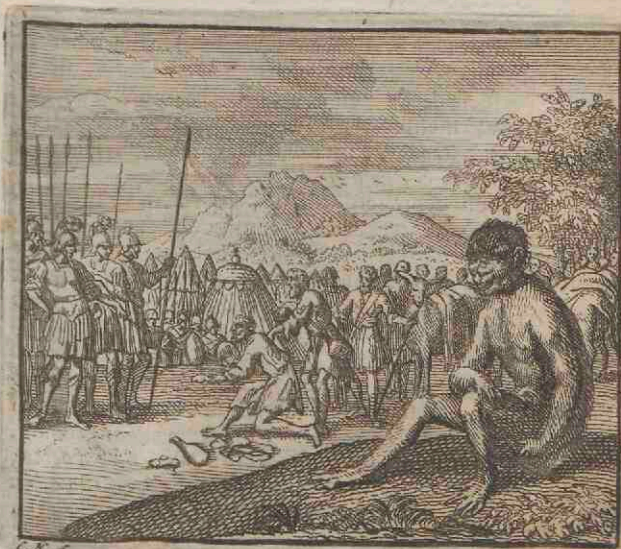
O.P. DEN A A P.

Gelykerwys de Aapen, als zy op haar bezigfte zyn in haar konsten of dansen, wanneer men haar nooten voorwerpt, als dan haren aard ontdekken, den dans staaken, en na de nooten loopen: Zoo ontdekken haar de menschen gemeenlyk ook, schoon zy al nitterlyk een zedig of schoon gelaat toonen, als de gelegentheid haar opdoet, yder loopt dan na zyn geliefde of boezem-zonde, daar zyn natuur toe trekt, het zy heimelyk of openbaar. Want *arglistig is het herte, meer dan eenig ding, ja doodlyk is het, wie zal het kennen? Jer. 17: v. 9.* Dog God, die de herten en nieren beproeft, *Jer. 11: v. 20.* dien zal men niet bedriegen, nog ontveinzen; want alle dingen zyn naakt ende geopen, voor de oogen des geenens met welke wy te doen hebben *Heb. 4 v. 13.* Het bedrog der Gibeöniten zal ons voor hem niet baten: ons aardfche Siboleth verklapt ons: men mag zyn naatten door schynheiligheid traagen te mompen, gelyk de Pharizeen: *Wee u gy Schryfteleerden en Pbarizeen, gy geveinsde: want gy eet de huizen der weduwen op, en dat onder schyn van lang te bidden. Matth. 23: v. 14.* Maar God zal het de zulke ordentelyk voor oogen stellen, *Psaln 50: v. 21.* ende haar deel zetten met de geveinsde. *Matth. 24: v. 51.* O! dat de armen mensch zig zelfs maar niet bedroog! Zoo iemant meend iets te zyn, daar by niets is, bedriegt hem zelven in zyn gemoed. *Gal. 6: v. 3.* Niemant bedriege hem zelven: zoo iemant onder u dunkt dat by wys is in deze wereld, die worde dwaas, op dat by wys mag worden. Want de wysheid dezzer wereld is dwaasheid by God. *1 Cor. 3: v. 18.*

Die veinst (met den Gibiöniet)
 Voor God, die hart en ziel doorziet,
 Bedriegt zig zelfs, hoe fyn hy liegt,
 Geen mensch 't alziende oog bedriegt.

SCHYN

SCHYN BEDRIEGT.



Wagt u zelven voor de suurdeessem der Pbarizeen,
welke is geveinstheid.

Luc. 12: v. 1.

't Gerammel van den Okkernoot
Verbreekt den dans, en toont ons d'Apen:
Door wyn, door weelden, en in nood,
Is 't met den mensch ook zoo geschapen;
De mensch blyft mensch, of schoon hy wott
Den Aap verbergen in den mouw.

I O P D E K A T.

BY den snoepige Kat, die de Muis (als waare het toeftraf) opeet, daar hy zelfs grooter dief is als de Muis, beelden de Poëten een onregtveerdig Rigter af: maar als wy menschen, in 't algemeen, ons zelven beschouwen, staan wy met den zelve niet gelyk? Wat draagt men met *Soilus den berisper*, niet een pak vol van onzes naatten gebreken, die wy met hem nauwkeurig weten aan te teekenen, inmiddels dat wy onze eigene gebreken over het hoofd zien, en onzen zak waanen ledig te hebben: wy handelen onregt, eerst moest ons eigen ooge gezuiverd zyn, en dan naar onzens naastens gezien. *Matth. 7. Die de eerste is in zyn twistzaake, schynt rechtveerdig; maar zyn naasten komt en onderzoekt hem. Prov 18: v. 17. Laat ons met den Pharizeus niet roemen op onze werken, maar met den Tollenaar liever zeggen: ó God, zyt my zondaar genadig. Luc. 18. Ende met David: Schept in my een rein herte, ó God! ende vernieuwt in 't binnenste van my eenen vasten Geest. Psalm 51: v. 12. En ons wagten van onzen naasten te veroordeelen: daarom zyt gy niet te verontschuldigen, ó mensche, wie gy zyt, die anderen oordeelt, want daar in gy anderen oordeelt, veroordeelt gy u zelven; want gy die anderen oordeelt, doet dezelve dingen. Rom 2: v. 1. En oordeelt niet, op dat gy niet geoordeelt wórd, want met welk oordeel gy oordeelt, zult gy geoordeelt worden. Matth. 7: v. 1. Gy, wat oordeelt gy uwen broeder, ofte ook gy, wat veragt gyuwen broeder? want wy zullen alle voor den Rigterstoel Christi gestelt worden. Rom. 14: v. 10.*

Ziet *Soilus* noest te Teek'nen weet,
Een's anders seile en 't zyn vergeet:
Dog 't schyn een algemeene plaag
d' Een mensch berispt den ander graag.

O N R E G T.



L. X. f.

Gy geveinsde, werpt eerst den balk uit uwe oogen: en dan zult gy bezien, om den splinter uit uwes broeders oogen uit te doen.

Matth. 7: v. 5.

De Kat, die 't arme Muisjen eet,
 (Al is zyn dievery veel ligter
 Als van haar zelfs) beeld den Poëet
 Af, voor een onregtveerdig Rigter:
 De balk in eigen oog men niet,
 Maar wel zyn 's naasten splinter ziet.

OP DEN ROT.

WAnneer de Rot afgebeeld word knagende aan papier of boeken, zoo verbeelt zulks de agteloosheid van een Koopman, die zyn Comptoir niet na behooren waarneemt: daarom het zelve te regt Zinnebeeldig voor de Desolate Boedels Kamer uitgehouwen staat. Het is beklaglyk dat de levenswyze dezer eeuw Pauli voorzegginge bewaarheid, dat in 't laatste der dagen spotters komen zullen, die na haar eigene hegeerlykoeden zullen wandelen. 2 Pet. 3: v. 3. Meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods. 2 Tim. 3: v. 4. Welker God is de buik ende welker beerlykheid is in hare jchande, dewelke aardfche dingen bedenken Pbil. 3: v. 19. die niet als van vermaak weten, en zig weinig bekreunen of zy haar paalten verkorten, als zy maar groote meesters mogen fchyuen, niet beminnde dan de hegeerlykbeden des vleefch, de hegeerlykheid der oogen, ende de grootsheid des levens. 1 Joan 2: v. 16. Daar nogtans beter is die zig gering agt en een knegt heeft, dan die bem zelven eert en des broods gebrek heeft. Prov. 12: v. 9. Gelukkig, die yder het zyne geeft en met een burgerlyken staat te vreden is; dog die ryk willen worden, vallen in verzoeking, ende in den strik, ende in veele dwaze en fchadelyke hegeerlykbeden, welke de menfchen doen verzingen in verderf en ondergang, want de geldgierigheid is de wortel van alle kwaad, tot welke fomnige lust hebbende, zyn afgedwaalt van het geloove, en hebben haar zelve met veele fmerte doorfteen. 1 Tim. 6: v. 9. Hoveerdigheid is voor de verbrekinge; ende hoogheid des Geestes voor den val. Prov. 16: v. 18.

Hoe onregt den Rentmeester fchreef
 Nog 't meest der hoofdrom overbleef.
 Maar meenig een nu 't kunsje kan,
 En geeft 'er naauwlyks tiende van.

VER-

VERLIES.



1751

Daar is eene die zig zelven ryk maakt en niet met allen heeft.

Prov. 13: v. 7.

't Verlies, door tydverzuim, verbeeld
Den Rot, aan 't knagen der papieren,
Wanneer een koopman 't heerschap speelt
En alle dagen gaat pleisieren;
Dan krygt de Schuldheer ligt in 't end,
Een Cesbrief, of wel tien per cent.

OP DE MUIS.

DE Muis is wel de grootste vyand van den Oliphant, om dat hy in derzelve Inuyt insluipen en hem dooden kan, daarom hy hem ook (volgens het getuigenis der Natuurschryvers) zorgvuldig voor dezelve wagt. Ja zelfs, wanneer een Muis haar voeder maar heeft aangeroert, zoude hy daar niet van willen ceten; dit vertrekt een voorbeeld tot Leeringe zig voor gevaar te wagten. Want naar 't Oude spreekwoord:

*Daar is niemand,
Zonder vyand.*

Zoo zie yder wel toe, dat hy zyn vyand niet te klein agt, want daar by wylen geen magt is, daar is zomtyds list, en de lagen zyn gevaarlyker dan openbaar geweld: ook mag men wel agt geven, om zyn naasten in jok of boert niet te na te komen, alschoon het een geringe zaak schynt, want uit schamper jok komt veelyds wel ernst voort, en door een kleene vonk ontstaat somtyds een groot vuur; een kleene belediging heeft meermalen groote vyandschap veroorzaakt, of slaat over tot geveinsde vriendschap: 't geene erger dan openbaare vyandschap is, gelyk David klaagt: *want het is geen vyand die my boond: anders zoude ik hem hebben gedragen; t is myn vader niet die zig tegen my groot maakt, anders zoude ik my voor hem verborgen hebben; maar gy zyt het, ó mensch! als van myn waardigheid, myn leidman ende myn bekende. Psalm 55: v. 13* Dies yder dog voorzigtig wandel in opregtigheid en liefde met zyn naasten, om het zoet van deze spreuk te smaken, *als iemands wegen den Heere bebugen; zoo zal hy ook zyne vyanden met hem bevredigen. Prov. 16: v. 7.*

Men steun niet op zyn goed of kragt,
Nog al te ligt gevaar veragt;
Die zig, met Goliät verheft
Voelt, vaak, hoe Davids slingert trest.

GEVAAR.



Heere myn God, op u betrouw ik: Verlost my van
alle myne vervolgers, ende reddet my.

Psaln 7: v. 2.

Een Muis, hoe klein, dood d'Oliphant
Door hem in zyne sūyt te sluipen,
En af te knagen 't ingewant:
De list weet sterkte te onderkruipen;
Dit leerd u, wie gy ook moogt zyn,
Agt dog uw vyand niet te klein.

OP DE VLEERMUIS.

ZOo als de Vleermuis het licht haat en de duisternis bemind; zoo doet ook het onverstandig herte des menschen uit de natuur: gelyk zoo Paulus redeneert, om dat zy God kennende, hem als God niet hebben verbeerykt nog gedankt, maar zyn verydeid geworden in bare overlegginge en haar onverstandig herte is verduistert geworden. Rom. 1: v. 21. Zoo zegt ook Christus: Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, ende de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht: want bare werken waren boos, want een ygelyk die kwaad doet, haat het licht, ende komt tot het licht niet, op dat zyne werken niet bestraft worde Joan 3: v. 19. In deze duistere geteldheid des gemoeds is Christus gekomen, als het licht, het welk verligt een ygelyk mensche komende in de wereld. Joan. 1: v. 9. Jesus dan sprak wederom tot haar lieden, zeggende, ik ben het licht der wereld: die my volgt zal in de duisternisse niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. Joan 8: v. 12. Een yder zy indaglig de vermaninge Pauli: gy waart eertyds duisternis, maar nu zyt gy licht in den Heere: wandeld als kinderen des ligts, want de vrugt des geests is in alle goedertierenheid, ende regtveerdigheid, ende waarheid, beproevende wat den Heere welhebaaglyk zy. Ende hebt geen gemeenschap met de onvrugtbare werken der duisternisse: maar bestraftze veel eer. Want het geene heimelyk van haar geschied, is schandelyk ook te zeggen. Epb. 5: v. 8.

Der dwaaze Maagden onverstand,
Te laat haar Lampen bragt aan brand:
ô Mensch! houd dog uw lamp gereet,
Wyl gy des Bruid'goms komst niet weet.

ONVERSTAND.



De nacht is voorby gegaan, ende de dag is naby gekomen; laat ons dan afleggen de werken der duisternisse, en aandoen de wapenen des ligts.

Rom. 13: v. 12.

ô! Onverstand, hoe haat gy 't licht,
Gelyk een Vleermuis die het donker,
Voor 't licht bemind: en sluit 't gezigt
Voor deugds en waarheids hel geflonker,
God, die ons licht en luister is,
Haat alle werk der duisternis.

OP DEN MOL.

GElyk de Mollen in de Aarde vroeten, zoo graaft en vroet den mensch, in het ydelyke na aardiche goederen, wanende daar zyn genoeg in te vinden: ook verluttigt zig het vleesch hier in, dog de ziel van verhevener beschouwinge, vind geen rust nog genoeg dan in God. Het gebod, gy zult liefhebben den Heere uwe God, met geheel uw herte, ziele, en verstand. Matth. 22: v. 37. brengt mede, dat niemand kan twee Heeren dienen, of by zal den eenen baten en den anderen liefhebben, of by zal den eenen aanhangen, ende den anderen veragten. Gy kond God niet dienen ende den Mammon, daarom vergadert u geen schatten op der aarden, daar ze de motte ende de roest verteert, en daar de dieven doorgraven en steelelen, maar vergadert u schatten in den Hemel, daar ze motte nog roest verderft, nog daar de dieven doorgraven en steelen. Want waar uw schat is, daar zal ook uw herte zyn. Matth. 6. Derhalven zegt Christus: kinderen doe zwaar is het, dat de geenen die op het goed baar betrouwen zetten, in het Koningryke Gods ingaan? Matth. 10: v. 24. Zalig zyn ze die met Petrus zeggen kunnen: ziet wy hebben alles verlaten, en zyn u gevolgt, wat zal ons geworden? Dien zal Jezus antwoorden: voorwaar zegge ik u, dat gy die my gevolgt zyt in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des Menschen zal gezeten zyn op den Throon zynner heerlykheid, dat gy ook zult zitten op twaalf Throonen, en oordeelen de twaalf geslagten Israëls, ende zoo wie zal verlaten hebben, huizen, of broeders of zusters, &c. om myns naams wille, die zal sonderd fout ontfangen, ende het eeuwige leven beërven. Matth. 19: v. 27.

Verblinden dwaas! vergaart vry goed,
 Zeg tot uw ziel, zyt welgemoed:
 Maar denkt, wat luid die stem onzagt,
 Men eifcht uw ziel in dezen nagt.

VER-

VERBLINDHEID.



LX. f

Maar God zeide tot hem; gy dwaas, in deze nags zal men uwe ziele van u afeiffchen: en 't geene gy bereid hebt, wiens zal het zyn?

Luc. 12: 9. 20.

Als blinde Mollen vroet den mensch,
 In 't slyk en stof der aardsche goed'ren
 En graaft daar na met lust en wensch,
 Als of 't voldoen kon de gemoed'ren:
 ô Neen! God is het hoogste goed,
 Die dog alleen de ziel voldoet.

OP

OP DEN BEEVER.

BY de Beever, wiens lyf vleesch en wiens staart vis is, en overzulks naauwlyk geheel onder de Dieren, dog onder de visschen gansch niet, mag gerekent worden, kan men de *Misanthropes*, menschen-haters of schynheiligen, wel vergelyken, die met een gefrontt voorhoofd zig als verschuilen, en afkeerig van de menschelyken omgang, alle gezelschap gansch affnyden; als of het eerlyk vermaak en byeenkomst ongeoorloft was, en alzoo wyzer willen zyn als onzen Zaligmaker, die (in het vleesch zynde) wel op maaltyden is geweest. Zelfs op de *Bruiloft tot Canaan in Galilea*. *Joan. 2: v. 1.* Zoo vermaant ook den Apottel, *Jude v. 12.* van *Liefde-maaltyden*, maar veele (van die St. Juyns gatten) dunken zulks te aardisch voor haar bestaan in het Burgerlyke; en na den Godsdienst zoo ingetogen willen schynen, dat ze zelfs van middelbare zaken, ja veelyds van beuselingen, gevallen der conscientie willen maken: daar mogelyk (onderwyle) dit wee wel op haar paff. *Wee u gy Schriftgeleerde en Pharizeen, gy geveinsde, want gy zyt de wit geplaafterde graven gelyk, die van buiten wel schoon schynen, maar van binnen zyn ze vol doodsbeenderen en alle onreinigheid, alzoo ook schynt gy wel den menschen van buiten regtveerdig, maar van binnen zyt gy vol geveinstheid en ongerechtigheid. Matth. 23: v. 27.* Beter betaamt het den mensche, de lesse Christi in agt te nemen. *Laat uw licht alzoo schynen voor de menschen, dat zy uwe goede werken mogen zien, ende uwen Vader die in de Hemelen is verbeerlyken. Matth. 5: v. 16.*

d'Afkeer'ge, door schynheiligheid,
 Regt Pharizeus leven leid:
 Het wit geplaafterd graf gelyk,
 Vol stank en beenen van een lyk.

AFKEERIGHEID.



Is het dan niet goed voor den mensche, dat by eete ende drinken, ende dat by zyne ziele het goede doe genieten in zynen arbeid? ik hebbe ook gezien dat zulks van de hand Gods is.

Eccles. 2: v 24.

De Beever met zyn Visfen-staart,
 Verschuilt zig aan den boord van 't water,
 En leeft als tusschen vogt en aard:
 Dit beeld ons af een menschen-haater,
 Die aller vreugden vyand is,
 Wat is'er aan? nog vlees nog vis.

OP

OP DEN BONSSING.

BEhalven dat de Bonssing roofzugtig van aard is, geeft ook een gruwelyken stank van zig: Zoo beliaan wy menschen ook uit de natuure, voor God; want zedert de eigenliefde in den mensche stand gegrepen heeft, is het herte geneigt geworden, om alles voor haar zelve te begeeren: waar door het roofzugtig op aardse goederen aalt; daar men alle litten en lagen toe aanleid om dezelve aan zig te trekken, en zyn naasten te ontvreemden; het welke zoo fyn in zyn werk gaat, dat het al een verstandig mensch moet zyn, die zulks nasporen kan, dog als men het gebod: *Hebt uwe naasten lief als uw zelven. Matth. 22: v. 39.* ende dit, zoo gy wilt volmaakt zyn, gaat beenen verkoopt uw goed ende geeft het den armen: ende gy zult een schat hebben in de Hemelen. *Matth. 19: v. 21.* eens met ernst tot een toetssteen neemt, en als dan onze hand in de boezem steken, wie zal ze daar niet melaats weder uithalen? en zig schuldig bevinden. De gierigheid, of baatzugt, vrugten van eigenliefde, zyn de wortels van alle ongerechtigheid, nyd, haat, bedrog, &c. waar door den mensch stinkende voor God word; daarom David met regte zegt: *Gy zyt geen God die lust heeft aan godloosheid, de booze zal by u niet verkeeren, de onzinnige zullen voor uwe oogen niet bestaan, gy baat alle werkers der ongerechtigheid, gy zult de leugen/sprekers verdoen, van den man des bloeds ende bedrogs heeft de Heere een grouwel, Psalm 5: v. 4.*

Dat God de eigen-liefde haat,
 Waar uit bedrog en nyd ontstaat,
 Getuigt zoo meen'gerhanden Wet,
 Als God den baatzugt heeft gezet.

GROU-

GROUWEL.



De weg der godloozen is den Heere een grouwel, maar
 dien die gerechtigheid najaagt, zal hy liefbebben.
 Prov. 15: v. 9.

De Bonfing, van een roofzen aard,
 Stinkt boven dien ook gantsch afschouwlyk,
 Dien mensch die roovend goet vergaart:
 Stinkt, door zyn daden, voor God grouwlyk.
 Maar ach! als yder zig beziet,
 Wie stinkt dus (met den Bonfing) niet.

F

OP

OP HET CAMELEON.

Het Cameleon eet of drinkt niet, maar leeft by het in en uitlaten van de lugt, die het zomtyds inhaalt en verandert zig van verw na de couleur der dingen daar het omtrent is, uitgenomen het rood en zuiver wit, na de getuigenis der Natuurkundige. Zoo kan men de pluimstrykers aanmerken; zy voeden haar met wind van ydele eere, en leven door de lugt van hoop op vergeldinge. Ook veranderen zy haar gelaat, en stellen haar gebaarden zoodanig aan, als zy merken dat het voorwerp van haar gevley behaaglykft is; uitgenomen in het rood, van openbare vyandschap, of in het wit, van opregte vrede of vriendschap: want toorn en regte vriendschap verdelgt pluimstrykery, alzo het een daad van geveinftheid is. *Zy spreken valsheid een yder met zyn naaften, met vleijende lippen, zy spreken met een dobbel herte. Psalm 12: v. 3.* Daarom de Keizer Sigismundus een pluimstryker een oorband gaf; en wanneer deze aan zyn Majesteit vroeg na de oorzaak van de slag, zoo antwoorde dezelve, *waarom byt gy my?* nadien deze vleiaard hem Godlyke eere wilde toefchryven. Het ware te wenschen, dat dit gedrogt uit de menschelyke omgang geweert was, of dat het alleen aan de Hoven, als haar eigen weide, gevonden wierd, dan zoude het meenig een niet beschadigen, want een man, die zyn naaften vleid, *spread een net uit voor deszelfs gangen. Prov. 29: v. 5.* O! dat yder met Paulus zeggen kon: *alzo spreken wy, niet als menschen behagende, maar Gode, die onze berten beproeft, want wy hebben nooit met pluymstrykende woorden omgegaan, gelyk gy weet, nog met eenig bedekzel van gierigheid: God is getuige. Nog zoekende eere uit menschen. 1 Theff. 2: v. 4.*

o! Baatzugts zoon, pluimstrykery,
 Gy waand het liegen staat u vry,
 Wanneer het voordeel geven kan:
 Maar als God waarheid zoekt, wat dan?

PLUYM-

PLUYMSTRYKERY.



*Veele smeecken het aangezigt des Princen; ende een yder
is een vriend, den geenen, die giften geeft.*

Prov. 19: v. 6.

't Cameleon leeft by de wind;
't Verandert in verscheide kleuren,
Van daar 't omtrent is; dit bevind
Men aan de Hoov'ling te gebeuren;
Hy leeft by wind van ydele eer,
En stelt zig aan gelyk zyn Heer.

OP DEN ZALAMANDER.

ZOo als de Zalamander in het vuur bestaan kan, zoo kunnen ook de geloovige bestaan in het vuur der verdrukkinge: want zelfs is dit dog haar deel in dit leven. *In de wereld zult gy verdrukkinge hebben, maar hebt goeden moed, ik hebbe de wereld overwonnen* Joan. 16: v. 33. Het is nut, nu een weinig tyd, zoo het noodig is, beproeft zynde door meenigerlei verzoekingē: op dat de beproevinge uwes geloofs, die veel kostelyker is dan des gouds 't welk vergaāt, ende door het vuur beproeft word, bevonden worde te zyn, tot lof, ende eere, ende heerlykheid, in de openbaringe Jesu Christi. 1 Pet 1: v. 6.

Het lyden (schoon 't niet zagt en is
 Voor 't vleesch) geen straffe 'agten is;
 Als in des ziels betragtenis.
 't Geloof vol liefdens kragten is,
 Door Christi doods gedagtenis,
 In hoop op 't geen te wagten is.

Derhalve geliefde, houd u niet vreemt over de bittere der verdrukkinge onder u, die u geschied tot verzoekingē, als of u iet vreemds over kwame, &c. dog dat niemant van u en lyde als een doodslager, of dief, of kwaaddoender, ofte als een die hem met eens anders doen bemoeit. 1 Pet. 4: v. 12. maar gelukkig, zoo wy met Paulus, die kragtige uitdrukkinge, van vertrouwen en overwinninge, kunnen gebruiken: wie zal ons scheiden van de liefde Christi? verdrukkinge, of henaauwtbeid of vervolginge, &c. in dezen alle zyn wy meer als overwinnaars, door hem die ons lief gebad heeft, Rom. 8: v. 35.

Geen vuur verveelt Laurentius
 Die, door 't geloof versterkt; aldus
 Sprak, 't is op deze zyde gaar,
 Keer om tiran, en eet nu maar.

VERVOLGINGE.



Ende niet alleenlyk dit , maar wy roemen ook in de verdrukkinge.

Rom. 5: v. 3.

De Zalamander , zoo men zegt,
Die kan bestaan in vuur en hitten :
Zoo zyn ze die Gods liefde opregt ,
In een getrouw rein hert bezitten :
Het liefde-vuur is 't dat hen voed ,
Zy leven in verdrukking's-gloed.

O P D E N E G E L.

DE Ouden verbeelden door den Egel, in een gerolt, leggende op den Altaar, een man, die gewapent met de deugt, alles kan verdragen: een voorbeeld van lankmoedigheid; deze vind haar vastigheid en sterkte in de hoofd-deugd *de liefde*, dewelke Paulus heerlijk beschryft. *De liefde is lankmoedig, zy is goedertieren, de liefde is niet afgunstig, de liefde bandelt niet ligtvaardelyk, zy is niet opgeblazen. &c. Zy verdraagt alle dingen. 1 Cor. 13: v. 4.* Hoe kragtig heeft dat Joseph betoont omtrent zyn Broeders, wanneer dezelve voor hem kwamen om Koorn van hem te koopen, niet gedenkende, en haar vergevende al het kwaad dat zy hem gedaan hadden. *ô Wonderlyke lankmoedigheid! de lankmoedige is groot van verstand: maar die haastig is verheft de dwaasheid. Prov. 14: v. 29.* Dus vermaant ons den Apostel Jacobus: *weest gy ook lankmoedig, versterkt uwe herten: want de toekomstige des Heeren genaakt, &c. myne Broeders, neemt tot een exempel des lydens, ende der lankmoedigheid, de Propheten, die in den naame des Heeren gesproken hebben. Ziet wy boudenze gelukkig die verdragen. Gy hebt de verdraagzaamheid Jobs geboort, ende gy hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer barmhartig is ende een ontfermer. Jac. 5: v. 8. Een grimmig man zal gekyf verwekken: maar de lankmoedige zal den ruyft stillen. Prov. 15: v. 18. Ondersteunt de zwakke, zyt lankmoedig tegen alle, 1 Tbesf. 5: v. 15.*

Lankmoedigheid, ô edele deugd!

Wat is'er dat gy niet vermeugd?

Nog nyd, nog nood kan u bescha'en,

Dit wyft het voorbeeld Josephs aan.

LANK-

LANKMOEDIGHEID.



L. H. F.

*De lankmoedige is beter dan de sterke: ende die heersche
over zynen geest, dan die een stad inneemt.*

Prov. 16: v. 32.

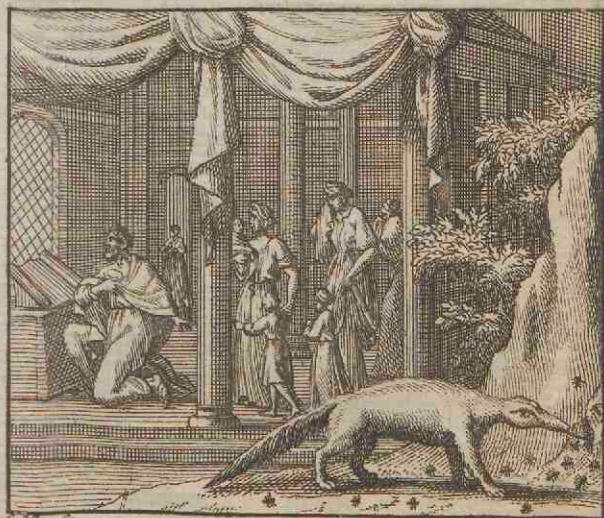
Een Egel tot een kloot gerold,
Die alles afstuit op zyn pennen;
Vertoont een man, die, hoe gefold,
Zig tot verdraagzaamheid kan wennen.
De nyd, de laster, of verdriet,
Verzet een deugdzaam inborst niet.

OP DEN MIEREN-EETER.

HEt dier *Tamandua* in Brazil, en by ons Mieren-eeter genaamt, heeft een lange ronde tong, als een dikke Bas-tuaar, dewelke het steekt in de neuten der Mieren, waar aan dezelve gaan zitten, en door het schielyk inhalen der tonge van hem worden ingeslokt: wat zynder thans, onder de menschen, veele die men met regt Mieren-eeters mag noemen, nadien zy door haar looze tong den arbeidzamen, en eenvoudigen, als Mieren, opeten: het zy met hen hare arbeidsloonen te beknibbelen, ofte in regte, en daar buiten, door de loosheid van een vleijende of bedrieglyke tonge te verderven, daar duizende kunsjes op zyn, om zig van eens anders bloed en sweet te voeden. David zegt van de zulken: *Zy mergelen de lieden uit, zy spreken booslyk van verdrukkinge. Psalm 73: v. 9. Die hare tongen scherpen als een zwaard, een bitter woord aanleggen als hare pylen. Psalm 64: v. 4. Uwe tonge denkt enkel sbede: als een geslepen scheermes, werkende bedrog, gy hebt het kwade liever dan het goede, de leugen dan de gerechtigheid te spreken, Sela! gy hebt lief alle woorden van verslindinge, ende een tonge des bedrogs. Psalm 52: v. 4. Uwen mond slaat gy in 't kwade, ende uwe tonge koppelt bedrog, gy zit, gy spreekt tegen uwen broeder, tegen den zoone uwer moeder geest gy lasteringe uit. Deze dingen doet gy, ende ik zwijge: gy meind dat ik 't eenemaal ben als gy: ik zal u straffen en zal het ordentelyk voor uwe oogen stellen. Verstaat dit dog gy Godvergetene: op dat ik niet verscheure; ende niemand redde. Spreekt God. Psalm 50: v. 19.*

ô Boosheid van een looze tong,
 Wat doet gy meenig Wolven-sprong!
 Gy veinst, gy liegt, verraad 'er by,
 Uw list strekt meest tot schraapery.

LOOZE TONGE.



Die de weduwen huizen opeeten, en onder eenen ſchyn
lange gebeden doen: deze zullen zwaarder oordeel ontfangen.
Luc. 20: v. 47.

De Mieren-eeter met bedrog,
Zyn lange tong ſteekt in haar nesten,
En eet ze: 't gaat zoo daaglyks nog
By veele menſchen, die haar meſten
Door'n looze tong, wiens vlees en bloed
Van weduwen en weezen voed.

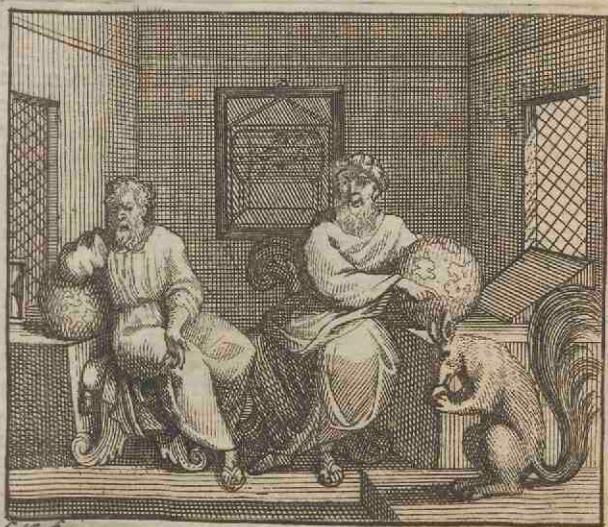
OP HET EEKHOORNTJE.

WAnneer het Eekhoortje uit zyn adem geloopt is in zyn kouwije, wat heeft het gevordert? Zoo mag men met regt van al de bezigheden der menschen mede wel vragen: dewelke ook, als in den kouw des omwentelenden tyd, daar de dagen en nagten de tralien van zyn, steeds omdraven, de kindsheid werd in een onnoozele en onagtzame woelinge onnut doorgebracht. *De jeugt ende jonkheid is ydelheid. Eccles. 11: v. 9.* Want als de Jongeling zig daar in verblyd zal hebben, zal God hem daarom doen komen voor het gerigte, *ibid. v. 8.* In de Mannelyke jaren mag men vragen: *Heeft niet den mensche eenen stryd op der aarden, ende zyn zyne dagen niet als de dagen des daglooners? &c. Job 7: v. 1.* Vergadert hy goederen, wat heeft hy 'er van? dan het genot der oogten, en zy doen geen nut ten dage der verbolgentheid. *Prov. 11: v. 4.* Zelfs in veel wysheid is veel verdriet, ende die wetenschap vermeerdert, die vermeerdert smarte. *Eccles. 1: v. 18.* Derhalven dan, de wyze Prediker hebbende gevraagt, *wat voordeel heeft de mensche van alle zynen arbeid, dien hy arbeid onder de zonne? Eccles. 1: v. 3.* zoo besluit hy eindelyk, na dat hy alle de ydelheid der menschelyke woelinge hadde onderzocht, *van alles dat behoort is, is het einde van de zake: Vrees God en houd zyn geboden, want dit betaamt alle menschen. Want God zal yder werk in het gerigte brengen, met al dat verborgen is, het zy goed, of 't zy kwaad. Eccl. 12: v. 13.*

Met regt beschreit hier Heracliet,
 Der menschen woeling en verdriet;
 Terwyl een Democriet belagt
 Des werelds rykdom, eer, en pragt.

YDEL-

Y D E L H E I D.



Ydelheid der Ydelbeden, zeyd den Prediker, ydelheid der ydelbeden, 't is al ydelheid.

Eccleſ 1: v. 2.

't Eekhoorn, al loopt het nog zoo ſnel
 In zyn rond-draijend traali-kouwjtje,
 En vordert niet: begrypt men 't wel,
 Den menſch trekt meê aan zulk een touwtje,
 Hy draaft, hy rold in d'ydelheid,
 En wat 's dog van zyn bezigheid?

OP.

OP DEN ARMELYN.

MEn ſchryft dat de witte Armelyn (die men ook Hermyn of Hermelyn noemt) zoo byzonder zorgvuldig is, om zig onbelmet en zuiver te bewaren, dat hy liever ſterven, dan zig bezoetelen zoude: ouds her heeft men het zelve het Maagden-wapen gehouden, doch het is inzonderheid een afbeeldzel, of voorbeeld, van een opregt Chriſten, die gereinigt door het bloed Chriſti, 1 Joan. 1: v. 7. zig zelven rein en onbefmet moet bewaren van de wereld. Jac. 1: v. 27. Maar nademaal dit geen vrugt van onze eigen akker is, zoo laat ons op den overſten leidsman en voleinder des Geloofs Jeſum Chriſtum zien, Heb. 12: v. 2. die hem zelven voor ons beeft overgegeven, op dat hy ons zoude verloffen van alle ongerechtigheid, ende hem zelven een eigen volk zoude reinigen, yverig in goede werken. Tit. 2: v. 14. dewelke, na dat hy de reinigmakinge onzer zonden door hem zelve te wege gebragt beeft, is gezeten aan de regterhand der Majesteit in de hoogſte Hemelen. Heb. 1: v. 3. Waar door wy tot kinderen Gods geworden zyn, derhalven Joannes zegt: geliefde, nu zyn wy kinderen Gods, ende het is nog niet geopenbaart wat wy zyn zullen. Maar wy weten, dat als hy zal geopenbaart zyn, wy hem zullen gelyk wezen: want wy zullen hem zien, gelyk hy is. Ende een ygelyk die deze hoope op hem beeft, die reinig hem zelve, gelyk hy rein is. 1 Joan. 3: v. 2. Dat een ygelyk van u wete zyn wat te bezitten in heiligmakinge ende eere. 1 Theſſ. 4: v. 4. Nademaal dat zalig zyn de reine van herte, want zy zullen God zien. Matth. 5: v. 8.

De proef gedyd een vrouw tot baat,
Die vry is van 't berigte kwaad:
Wel dien, die'n eerlyk leven leid,
Als Chriſti Bruid, in reinigheid.

REINIGHEID.



Die hare kleederen niet bevlekt hebben, zullen met my wandelen in witte kleederen: overmits zy het weerdig zyn. Die overwint die zal bekleed worden met witte kleederen, &c.

Apoc. 3: v. 4.

Den Armelyn bewaard zyn wit,
 Gantsch onbesmet: regt Maagde-wapen:
 Ook van die'n reine ziel bezit,
 Tot heerlykheid en deugt geschapen;
 Wie onbevlekt zyn tyd besteed,
 Praalt namaals in het witte kleed.

OP HET KONYN.

BY het verschuilende Konyn, het geene de Hoven berooft, kan men de dieven vergelyken, die mede vreesagtig, voor het Gerecht, zig verschuilen: alzoo het gebod, *Gy zult niet steelen. Deut. 5: v. 19.* haar overtuigt, als die zulke dingen doen, strafwaardig zyn; dog het waar te wenschen, dat'er geene waare die haar aanmoedigden, door haar als te dekken, dan zoude het oude spreekwoord veelzins waar bevonden worden.

Waren 'er geen beelders.

Daar waren geen steelders.

Dat deze menschen dagten, *die met een dief deelt, baat zyne ziele, by boort eenen vloek ende by geeft het niet te kennen, Prov. 24: v. 29.* zy zouden de volgende bestraffinge Gods, in dit stuk, niet onderhevig zyn: *wat hebt gy myne inzettinge te vertellen? ende neemt myn verhand in uwe monde? dewyle gy myne inzettinge hattet, ende myne woorden agter u benen werpt; indien gy een dief ziet, zoo loopt gy met hem. Psalm 50: v. 16.* Dezulke zyn, zoo wel als den dief, deze vloek onderworpen: *dit is de vloek, die uitgaan zal over het gantsche Land: want een ygelyk die steelt zal van bier uitgeroeit worden, desgelyks een ygelyk die valschelyk zweert zal van bier uitgeroeit worden: ik bringe dezen vloek voort, spreekt de Heere der Heirschaaren, dat by kome in het huis des diefs. Zach. 5: v. 3.* Die gestolen heeft en steele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, op dat by hebbe mede te deelen, *den geenen die nood heeft. Eph. 4: v. 28.*

Om diefstal Achan moest van kant,
Met wyf, met kind, met haaf verbrant.
O Hel'sche heb-lust! nooit verzaad,
Wat legtge grond tot alle kwaad.

DIEF.

D I E F.



C. V. F.

Zoo de Heere des huis geweten hadde in welke nagt-
wake de dief komen zoude, hy zoude gewaakt hebben,
ende zoude zyn huis niet hebben laten doorgraven.

Matth. 24: v. 43.

't Konyn doorgraafd, beroofd een Hof,
En schuuld vreesagtig, in zyn hoolen,
Dog 't Fret leert hem die parten of,
Al is hy nog zoo diep verschoolen,
Zoo is een dief ook, die zig meest
In kotten houd, en 't Regt steeds vreeft.

OP

OP HET FRET.

HEt Fret is een dier het geene de Duin-meijers in de hoolen der Konynen jagen, om dezelve op te sporen en te vangen: by dezen kan men de Geregtsdienaars vergelyken: dewelke, om de kwaaddoenders op te zoeken, mede door haar Heeren worden gezonden in hoolen en schuilwinkelen, daar de dieven of andere kwaadaardige zig vreesagtig verschuilen: Dies zegt Paulus: *de Overste zyn niet tot een vreeze den goede werken, maar den kwaden. Wilt gy nu de magt niet vreezen? doet het goede, ende gy zult lof van haar hebben. Want zy is Gods dienaresse u ten goede, maar indien gy kwaat doet, zoo vrees: want zy draagt het zwaard niet te vergeefs. Want zy is Gods dienaresse, een wreekster tot straffe den genen die kwaat doet. Daarom is 't noodig onderworpen te zyn, niet alleenlyk om der straffe, maar ook om der Conscientie wille. Rom. 13: v. 3.* Titum zegt: ook vermaant haar dat zy den Overheden, ende den magten onderdanig zyn, datze haar gehoorzaam zyn, datze tot alle goed werk bereid zyn. *Tit. 3: v. 1.* Christus raad ook den mensche, zelfs maar in twist-zaken: *als gy heenen gaat met uwe wederpartye voor de Overheid, zoo doet neerstigheid op den weg, om van hem verlost te worden, op dat by mischien u niet voor den Regter en trekke, ende de Regter u de Geregtsdienaar overlevere, ende de Geregtsdienaar u in de gevankenisje werpe. Luc. 12: v. 58.*

Kwaad-doenders vreezen voor 't Geregt,
 En schuuwen haar voor 's Heeren knegt:
 Maar die zig houd van 't boozen af,
 Die vreesf nog boeijens, wet, nog straf.

DIEFLEIDER.



Zoo wie doodet , die zal strafbaar zyn door het Gerigte.

Matth. 5: v. 21.

Zoo als het Fret door 's Jagers hand,
't Konyn opspoort in donkre gaten,
Zoo doen 's Regts-dienaars van het Land,
Tot veiligheid der Onderzaten;
Zy sporen 't wild der boosheid op,
't Geen straf ontfangt door zwaart en strop.

G

OF

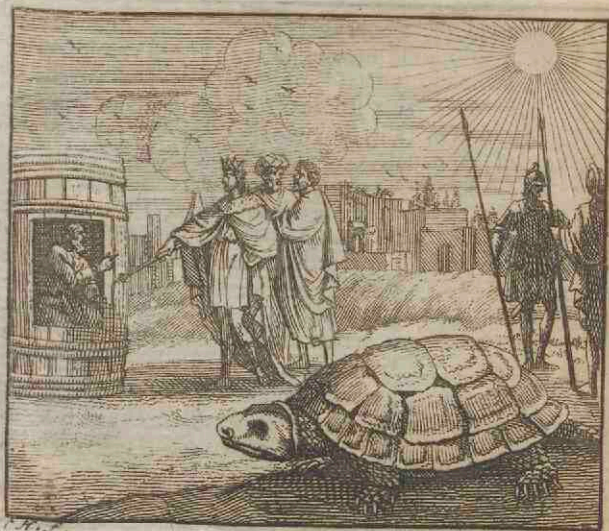
OP DEN SCHILDPAD.

DE vergenoegzaamheid word bekwamelyk by den Schildpad, die in zyn Schild over al t'huis is, vergeleken: een mensch die met wysheid begaaft is, en zyn herte tot deugt schikt, kan zig over al na voegen. Zoo konde Diogenes, in zyn Ion woonende, Alexander in al zyn heerlykheid veragten, en geruster leven dan hy. O! dat wy menschen dog de deugt, en wysheid naspooren als een verborgene schat, dan zouden wy de vreeze des Heeren verstaan, en de kennisse Gods vinden. *Prov. 2: v. 4.* Ende daar door zouden wy bevinden, dat de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge, want wy hebben niets in de wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet kunnen iet daar uit dragen. Maar als wy voedzel en dekzel hebben, wy zullen daar mede vergenoegt zyn. *1 Tim. 6: v. 6.* Terwyle dog niets by geval geschied, en wy weten dat den geenen die God lief hebben, alle dingen mede werken ten goede. *Rom. 8: v. 28.* Ja, worden niet twee muskens om eenen penning verkogt? ende niet een van deze zal op de Aarde vallen zonder uwen Vader. Ende ook uwe bairen des hoofds zyn alle geteld. *Matth. 10: v. 29.* Gelukkig, die met Paulus, vallen tyden zeggen kan: *Ik hebbe geleert vergenoegt te zyn in het geene ik ben. Phil. 4: v. 11.* En die deze vermaninge steeds in agt neemt, en betragt: *Uwen wandel zy zonder geldgierigheid, ende zyt vergenoegt met het tegenwoordige: want hy heeft gezegt, ik zal u niet begeven, nog ik zal u niet verlaten. Heb. 13: v. 5.*

Diogenes vernoegt zyn vat,
Zelfs meer dan Alexanders schat:
't Vergenoegen agt Tapyt nog Goud.
Die deugt behelpt zig wel met hout.

OVER

OVER AL T'HUIS.



Wentelt uwen weg op den Heere: ende vertrouwt op hem, by zal 't maken.

Pfalm 37: v. 5.

Gelyk een Schildpad door het Land
Steeds met zig voert zyn eige wooning:
Zoo leeft een man van goed verstand;
Want deugt voert met zig zyn belooning.
Een wys mensch van vernoegden aard,
Vind over al zyn huis en haard.

OP DE MEEREMIN.

ALhoewel veele Schryvers van Meereminnen gewa-
gen, zoo houd men egter dat het een verdigtzel is;
Immers de beschryvinge derzelve, of de Zee-Sireenen,
is by de Ouden zeer leerzaam verfiert, als of dezelve
door haar zoeten zang de zinnen der Scheepvarende be-
tooverden, en dan dezelve in de elende rukten, en deden
vergaan: waar tegens Ulysfes zyn varende volk de ooren
stopte met Was, en haar valt bond, tot dat zy het
gevaar te boven ware: een deftig voorbeeld om de ooren
te stoppen voor het gevele der hoeren. Om u te bewaren
voor de kwade vrouwen, voor de vleijinge der vreemde
tonge. *Prov. 6: v. 24. want de lippen der vreemder vrou-
wen druppen honigzeem: en haar gebemelte is gladder dan
oly: maar het laatste van haar is bitter als alsem; scherp
als een twee snyaende Zwaard: hare voeten bellen na de
dood: hare treden houden de Helle vast. Prov. 5: v. 3.*
Dit hebben onder anderen tot haar verderf, en elende,
bevonden Priamus, Antonius, Alexander, Achab en
Samjon &c. Den wyze Salomon zegt wyders van de
zelve: *de mond der vreemder vrouwe is een diepe gragt:
op welken de Heere vergramt is, zal daar in vallen.*
*Prov. 22: v. 14. Door een vrouwe, die een hoere is, komt
men tot een stuk broeds: ende een mans huisvrouwe jaagt
de kostelyke ziele. Prov. 6: v. 26. Paulus zegt ook: die
hoererye bedryft zondigt tegen zyn eigen lichaam. 1 Cor. 6:
v. 18. Dog het zwaarste van alle zal zekerlyk volgen,
te weten: Hoereerders en overspeelders zal God oordee-
len. Heb. 13: v. 4.*

Natuur nooit schaad'lyker gedrogt,
Als hoerenschoon heeft voorgebrogt:
Dit tuig' Helcen, Cleopatra,
Thaïs, Jezabel en Delila.

HOEREN-SCHOON.



En begeert hare schoonheid niet in uwe berten, ende
laatze u niet vangen met hare oog-leden.

Prov. 6: v. 25.

De Meeremin, of Zee-Sireen,
Met spieg'lend 't blonde hair te kemma,
Toont 't hoerenschoon, 't geen menig een
Schynt in de weelde te doen swemma;
Onkundig, dat die woeste zee,
Haar stort in d'afgrond aller wee.

OP DEN KIKVORSCH.

OVidius in het 6de Boek der Herscheppinge, verciert hoe *Latona* voor de vervolginge van *Juno* vlugte, met haar 2 Kindertjes, naar *Lyciën*, alwaar zy, grooten dorst lydende, water zag, daar eenige Boeren riet maayden, dewelke haar verhinderde haar dorst te lessen, en zelfs het water, door handen en voeten roerende, drabbig maakten; waar op *Latona* tot *Jupiter* riep, die alle deze Boeren, tot straf, in Kikvorschen veranderde. Een afbeelding van stuurse nurken en gierigaarts, die van geen medelyden weten, en haar naasten veeltyds verhinderen in het zoeken van haren nooddrift. Gelyk zoo den dwaazen *Nabal* ververschinge weigerde aan *David* en zyn volk; schoon dezelve zyn have en vee veelzints beichermt hadde. 1 *Sam.* 25. Zoo vind men nog hedendaags veele van die *Nabals*, die geen weldadigheid oeffenen, nog zig den armen ontfermen, tegens dewelke *Christus* eens zeggen zal: *Ik ben hongkerig geweest, ende gy hebt my niet gespyst. Ik ben dorstig geweest, ende gy hebt my niet te drinken gegeven. &c.* Of zy haar dan zullen willen verschoonen, met te zeggen: *Heere wanneer hebben wy u hongkerig gezien, of dorstig? &c.* dan zal hy haar antwoorden, *voorwaar zegge ik u, voor zoo veel gy dit een van deze minste niet gedaan hebt, zoo hebt gy het my ook niet gedaan. Ende deze zullen gaan in de eeuwige pyne, maar de regtveerdigen in dat eeuwig leven Matth. 25: v: 42.* Want die den armen verdrukt, sinadet des zelven maaker: maar die zig des nooddriftigen ontfermt, die eert hem. *Prov. 14: v. 31.* Dies, deelt mede tot de behoefte der beiligen. *Tragt na berbergzaamheid. Rom. 12: v. 13.*

Onheusheid (dwaaze *Nabals* daad)
 Wat zyt gy vrugtbaar in uw zaad!
 Van vrekke *Vorschens* snoo kriëel,
 Thans grimmelt 's werelds modderpoel.

ONHEUSHEID.



Zoo wie een van deze kleine te drinken geeft, alleenlyk eenen beker koud water, in den name eens Discipels, voorwaar zegge ik u, by zal zynen loon geensints verliezen.

Matth. 10: v. 24.

Jupyn tot Vorscheu heeft herschept,
 Zoo Nazo schryft, de Lyciër Boeren,
 Die aan Latoon', met dorst behebt,
 Het water weerden door 't beroeren:
 Dus beelt den Kikkert 't norts onthaal
 Der gier'ge nurken al te maal.

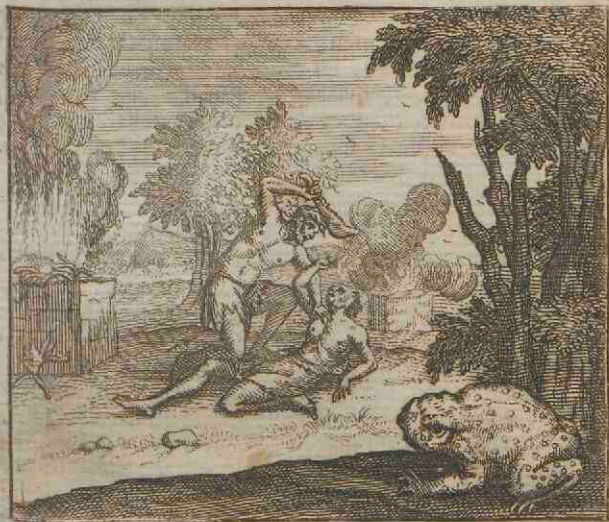
OP DE PADDE.

BY de Padde, die door het venyn opzwellt, kan men een nydig mensch verbeelden, dewelke swelt van spyt, om zyns Naaiten welvaart; Het snoode gedrogt de Nyd kan men niet afschuwelyk genoeg afmalen: het is een kanker die het herte des menschen afknaagt: *een gezonde herte is het leven des vleeschbes, maar nyd is verrottinge der beenderen.* Prov. 14: v. 30. Deze pette broede, in den vroegtyd, de Broeder-moord aan Abel, wyl Kain met nydigheid aanzag dat Abels offer den Heere behaagde. Gen. 4. Het was mede van haar uitwerking, dat Joseph, door zyn Broeders, verkogt wierd, wyl zy hem wegens de voorbeeldige droom benyden. Gen. 37. Het was Sauls afgunt, die David dede vlugten. 1 Sam. 19. en ontalryke exempelen meer; ja zelfs, de Vorst des Levens, onze Zaligmaker, heeft dezelve mede ter dood gebragt, gelyk zulks Pilatus klaarlyk zag, want by wist datze hem uit nydigheid overgelevert hadden. Matth. 27: v. 18. *o Schiklyke padde! wie is bekwaam om de uitwerksels van u doodlyk vergift te beschryven? want waar nyd ende twyfelgierigheid is, aldaar is verwarringe en alle booze handel.* Jac. 3: v. 16. Die deze kanker in zyn boezem draagt, is nog niet overgegaan tot het geestelyk leven. Gy zyt nog vleeschelyk, want dewyl onder u nyd is, ende twyfel ende tweedragt, en zyt gy niet vleeschelyk, ende wandelt gy niet na den mensche? 1 Cor. 3: v. 3. Of meint gy dat de Schrift te vergeefs zegt, de geest die in u woont heeft die lust tot nydigheid? Jacob. 4: v. 5.

o Naar geraamt, vervloekte nyd!
 Die steeds uw herte knaagt van spyt:
 Gy moord al waar ge uw klauwen zet,
 Elendig 't hert dat gy besmet.

NYD.

N Y D.



*Grimmigheid en overlopinge van toorn is wreedheid:
maar wie zal voor nydigheid bestaan?*

Prov. 27: v. 4.

't Veragte dier, d'onreine Pad,
Die door 't venyn komt op te zwellen,
Toont, hoe een hert, door nyd beklad,
In 's naaften welvaart zig kan kwellen;
Het zweld van spyt en braakt venyn,
Van laster, in bedekten schyn.

OP DE HONIGBIE.

DE Honigbyën zyn, van ouds her, het afbeelzel der Geleerde geweest, want gelykerwys de Byën zeer yverig uit alle gewassen, kruiden en bloemen, haren Honig weten te halen: en door haren angel, niet alleen de luije Hommels, maar ook alle die haar aandoen, steeken: zoo trekken de Geleerde ook haren honing van leeringe uit de Goddelyke en wereldlyke bladeren. Volgens het spreekwoord:

*Zuigt over al den besten zin,
Gelyk de Bye; niet als de Spin.*

Voor al geeft de bloeme van Gods Woord de grootste zoetigheid. *Dies Israël haar verblyden moest onder het lezen der Wet. Nebem. 8.* Want de Regten des Heeren zyn waarheid, te zamen zynze regtveerdig. Zy zyn begeerlyker dan goud. *Ja, dan veel fyn goud; ende zoeter dan honig ende honigzeem. Psalm 19: v. 10.* Hoe zoet zyn uwe redenen myn gebemelte geweest! meer dan honing mynen monde. *Pf. 119: v. 103.* Hier uit maken de Geleerde dien Honigraat der vertroosting, tot verkwikkinge der ziele. Inmiddels zy ook de luije Hommels der welluiten bestraffen, en de tezenprekende latteraars, die (als Momus den bedil-al) haar aandoen, met haar penne en tonge treffen; dan antwoorden zy den zot naar zyn dwaasheid, op dat by in zyne oogen niet wys zy. *Prov. 26: v. 5.* Dog tot de geenen die het verstand zoeken, als zilver, en de wysheid naspooren als een verborgen schat, *Prov. 2: v. 4.* zegt Salomon: *Eetet honig, myn Zoone, want hy is goed, ende Honigzeem is zoet voor uw gebemelte. Zoodanig is de kennisse der wysheid voor uwe ziele: als gy ze vind, zoo zal er belooninge wezen: ende uwe verwagtinge zal niet afgesneden worden. Prov. 24: v. 13.*

Wat nut de lust en yver doet,
Geruigt dat lieflyk letter-zoet:
Gelukkig die om 't Honigraat
Der wysheid 's werelds vreugt versinaat.

G E L E E R D E.



*Het harte des verstandige bekommt wetenschop: ende de
oore der wyzen zoekt wetenschop.*

Prov. 18: v. 15.

Als yverige Honig-Biën,
Zoet trekken zonder vrugt te schaden:
Zoo trekken nut Geleerde Liën,
Uit wereldze en God gewyde Bladen;
Haar pen ook als een angel steekt,
Wanneer haar Momus wederspreekt.

OP

OP DEN SPINNEKOP.

GElykerwys de Spinnekop over al haar venyn uitzuigt, zoo doen de waanwyze mede, dewelke uit de werken van andere haar venyn van lasteringen weten te halen. Het is een erbarmlyken inborst daar de laatdunkendheid in huisvelt: *hebt gy eenen man gezien die wys in zyne oogen is? van eenen zot is meer verwagtinge dan van hem. Prov. 26: v. 12.* Dog de eige-liefde is zoo algemeen, dat alle menschen, d'een min d'ander meer, hun aandeel aan de laatdunkendheid of waanwysheid hebben; want *alle wegen des mans zyn zuiver in zyne oogen: maar de Heere weegt de geesten. Prov. 16: v. 2.* Boven al wil dit gebrek wel by de rykdom wezen: *een ryk man is wys in zyne oogen. maar de arme die verstandig is, doorzoekt hem. Prov. 28: v. 11.* Deze ondeugt brengt gemeenlyk voort berispinge, bespottinge en veragtinge van zyn naasten. *Die verstandeloos is veragt zynen naasten: maar een man van grooten verstande zwygt stille. Prov. 11: v. 12.* Men ziet gemeenlyk den splinter in zyns naastens ooge, terwijl men zyn eigen balk in 't oog niet gewaar word. *o Dat ons de Goddelyke liefde mogte bewerken, dan zouden wy zoo ligt onze naasten niet veroordeelen. Want de liefde is lankmoedig, zy is goedertieren, de liefde is niet afgunstig, de liefde handelt niet ligtveerdiglyk, zy is niet opgeblazen. 1 Cor. 13: v. 4.* Dan zouden wy in staat zyn deze lesse waar te nemen: *weest eensgezind onder malkanderen, en tragt niet na booge dingen, maar voegt u tot de nedrige. En zyt niet wys by uw zelven. Rom. 12: v. 16.*

Waanwysheid, o gy booze Spin!
 Die nooit behaagt eens anders zin,
 Hoe vuil word van u meenig borst,
 Met eige liefde-rag bemorst.

WAAN-

W A A N W Y Z E.



*Zyt niet wys in uwe oogen: Vreest den Heere, ende
wykt van het kwade:*

Prov. 3: v. 7.

De Spin zuigt over al venyn,
En smet de wand met rag en webben:
Regt ook zoo de waanwyze zyn,
Die staag wat te berispen hebben;
Maar die haar woorden wel inziet,
Vind spinnewebben, anders niet.

OP DE VLIËG.

GElykerwys de spyze, door de Vliegen besmet zyn-
de, in het korte de verrottinge onderworpen is; als ook door een dooden Vlieg zelfs een kostelyken Balssem stinken en bederven kan; zoo vergelykt Salomon de misslag of dwaasheid, dewelke een man van eere en wysheid aanstonds bezoetelt en onteerd. *Eccles. 10: v. 1.* Het gaat met het gedrag des menschen als met een kleed, hoe schoonder wit, hoe eer het besmet, en hoe naauwer te wagten; is iemand een Leeraar in den Godsdienst, hy dient voorbeeldelyk te leven: is hy een Regeerder of Veldheer, hy moet ernsthaftigheid oeffenen, en zyn leven niet dierbaar agten in zyne oogen: is hy een wys en deftig Burgerman of Huisvader, zyn gedrag moet gerigt zyn na de hoedanigheid van zyn staat, of aanstonds is zyn eere bezoetelt. Het Toneelspel voegden de Keizer Nero niet: nog het Spinnen onder de wyven was aan den Koning *Sardanapalus* betaamlyk; Zoo wierd zelfs *David* van zyn Huisvrouw *Michal* veragt, in haar berte, wanneer hy voor de *Arke des Heeren* buppelde. *2 Sam. 6: v. 16.* wyl zy oordeelde den dans voor een Koning onbehoorlyk te zyn. Een yder leere dan, zig voor mislag in gedrag, na zyn staat, te hoeden; hoe wel de mensch al leeft, nog vind de laster wel iets, zy zal van *Joannes de Dooper* zeggen: *hy heeft den Duivel*, en van *Christus* een *vraat en wynzuiper* maken. *Ziet dan hoe gy voorzigtelyk wandelt, niet als onwyze, maar als wyze. Epbes. 5: v. 15.*

Hoe hooger d'eere of wysheid stygt,
Zy vuiler smet door mislag krygt:
't Geen ligt geschied door deze dry,
Door wyn, door min, en hovaardy.

M I S - S L A G.



Een doode *Vlieg* doet de zalve des *Apothekers* stinken,
ende opwellen: alzoo een weinig dwaasbeids eenen man,
die kostelyk is van wysheid, en van eere.

Ecclesj. 10: v. 1.

Al schynt een doode *Vlieg* gering,
Nog kan ze een zalve gants bederven:
Zoo kan een misslag zonderling
Den mensch doen schande en schâ beërven:
Een yder zorg dan, na zyn staat,
Dat hy geen dwaasheid ooit begaat.

OP

OP DE MIER.

DE Mieren zyn een onsterk volk: evenwel bereiden zy in de zomer bare spyze. Prov. 30: v. 25. Een regt voorbeeld der naarstigheid; dies Salomon den Luijaard tot dezelve wytt, Prov. 6: v. 6. en hem aldus beschryft: *De Luijaard zaid, daar is een fellen Leeuw op den weg, een Leeuw is op de straaten, een deure keert om op haar berre; alzoo de Luijaard op zyn bedde. De Luijaard verbergt zyn hand in zyn boezem, by is te moede om die weder tot zynen mond te brengen. De Luijaard is wyzer in zyne oogen, dan zeven die met redenen antwoorden. Prov. 26: v. 13.* Zulk een afschuwelyken schetze moet ons aanzetten de luijigheid te verdryven, door behoorlyke naarstigheid in alles; doch als wy al moest bezig zyn met Martha, moeten wy ook met Maria het geestelyke niet vergeten, maar *het goede deel uitkiezen, dat van ons niet zal genomen worden. Luc. 10: v. 38.* Andersints betaamd het ook, dat wy ons benaarttigen in ons beroep, want *door groote luyheid verzwakt het gebind, ende door slappigheid der handen word het buis doorlekende. Eccl. 10: v. 18.* Nadien dog arbeid en moete den mensch is toegevoegt, volgens de vonnis vellende stemme Gods, *in het zweet uwes aanschyns zult gy uw brood eeten, Gen. 3: v. 19.* Zoo vermaant de Prediker alles wat uwe hand vind om te doen, doet dat met al uw magt: want daar is geen werk, nog verzinninge, nog wetenschap, nog wysheid, in het graf daar gy benen gaat. *Eccles. 9: v. 10.*

Wel hem, die door Gods Geest geleid,
 Zig met de Mieren naarstigheid,
 Een voorraad voor zyn ziel vergaard,
 't Geen eeuwige verzading baard.

NAAR-

NAARSTIGHEID.



C.H.F.

Gaat tot de Mieren, gy luijaard: ziet bare wegen,
ende word wys.

Prov. 6: v. 6.

Zeer yverig de kleine Mier
Des Zomers bergt haar Winter-voorraad,
Den vuige luijaard merke hier,
Hoe dat de tyd onnutlyk doorgaat,
Die hy, nu jong, zorgloos verkwist,
Waar door hy oud, zyn voorraad mist.

H

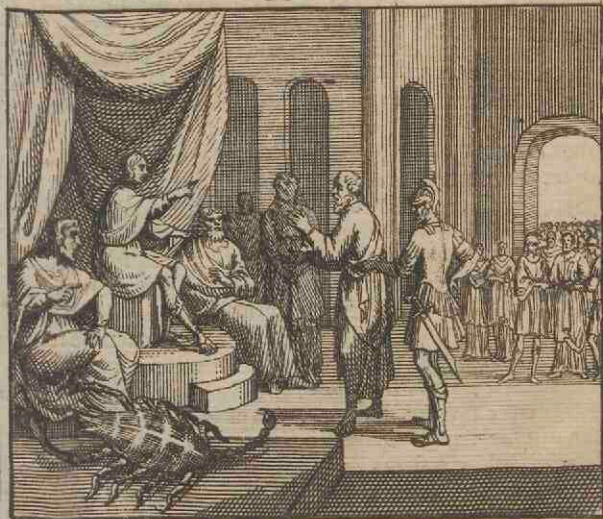
OP

OP DEN SCHORPIOEN.

ZOo als de Schorpioenen door den Angel in haren staart venynig steken: zoo handelen ook de Agterklappers; het zy met het heimelyke te openbaren, of door leugenen heimelyk hares naaftens eere te kwetzen: *die als een agterklapper wandelt, openbaart het heimelyke: maar die getrouw is van geest, bedekt de zake. Prov. 11: v. 13.* Daarom de Propheet Jeremias waarschouwt: *wagtet u, een iegelyk van zynen vriend, ende vertrouwt niet op eenigen broeder: want elk broeder doet niet dan bedriegen, ende elk vriend wandelt in agterklap. Ende zy handelen bedrieglyk, een yder met zynen vriend, ende spreken de waarheid niet: Zy leeren hare tongen leugen spreken. Jer. 9: v. 4.* Gelyk zoo ook de twee Oudsten agterklap tegens d'eerbare Suzanna uitbraakten, en ten waare God haar, door Daniël, in hare leugens gevangen hadde, zy zouden d'onnoozele verdaan hebben: een hatelyke peste is dog de agterklap, en vry schadeliker dan de steek der Schorpioenen, daar tegens deed God een streng verbod aan Israël: *gy zult niet wandelen als een agterklapper onder uwe Volken; gy zult niet staan tegen het bloed van uwen naasten. Ik ben de Heere. Lev. 19: v. 16.* Petrus rigt zyn vermaninge mede derwaards: *zoo legt dan af alle kwaadheid, ende alle bedrog, ende geveinstheid, ende nydigheid, en alle agterklappingen. 1 Pet. 2: v. 1.* In de overtredinge der lippen is de strik des boozen: maar de regtveerdige zal uit de benacuwtheid uitkomen. *Prov. 12: v. 13.*

Door geile boevens vals berigt,
 Zufanna eerloos werd betigt:
 Maar God, door Daniël, openbaart,
 De giftige angel hunner staart.

A G T E R K L A P .



C.H.S.

Die als een agterklapper wandelt, openbaar het heimelyke: vermengt u dan niet met hem, die met zyne Lippen verlokt.

Prov. 20: v 19.

Des Schorpioens venyn'ge steek,
Werd door haar romp het best genezen:
Nooit beter middel, voor den streek
Des agterklappers, kan 'er wezen,
Als dat men hem het vuile van
Zyn eige leugens toonen kan.

H 2

OP

O P D E N A D D E R.

Onder de Slangen is de Adder de vergiftigste wel van allen: daarom brengt Gods Woord dezelve veel malen Zinnebeeldig over op den boozen staat des mensche: *gy Adderen gebroedzels, hoe kond gy goede dingen spreken, daar gy boos zyt. Matth. 12: v. 34.* Hoe doodelyk vergiftig de Adderen zyn, blykt in het geval van Paulus op het Eiland Milete, als hy, na ontkomene schipbreuk, hout op het vuur wilde werpen, waar uit een Adder te voorschyn kwam, en hem by zyn hand vatte; dies de Barbaren zyn dood verwagtede, zeide, *deze is gewisselyk een doodslager, welke de wraake God niet laat leven, daar by uit zee ontkomen is; dog als hy dezelve maar afschudde zonder beschadigt te worden, meenden zy dat by een God was. Act. 28.* Met regte worden de menschen by Adderen verzeelen, zedert die oude Adder slang onzer aller Moeder Eva zoo arglistig heeft bedrogen en vergiftigt: want wat is'er vergiftiger dan 's menschen herte? *Arglistig is het herte, meer dan eenig ding, ja doodlyk is het, wie zal het kennen? Jer. 17: v. 9.* Dies ook onze Zaligmaker zegt: *gy Slangen, gy Adderen gebroedzels, hoe zoud gy de belsehe verdoemenis ontvlieden? Matth. 23: v. 33.* Dog niemand waane dat deze benaminge alleen op de godlooze past. O Neen, de algemeene verdorventheid is doorstaande, daarom Joannis de Dooper' die gene, die uit godvrugtigheid tot zyn Doop kwamen, met deze naam mede begroet: laten wy zyne bestraffinge, ende lesse ons vry aanmatigen: *Gy Adderen gebroedzels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn? brengt dan vrugten voort, der bekeeringe weerdig. Matth. 3: v. 7.*

't Is d'Adder van het Aards belang,
Die ons steeds byt in doen, en gang;
Dog 't waar geloof schut van de hand,
Dees Adder, door Gods liefde-brand,

VER-

VERHARDING.



Zy zyn als een doove Adder, die haar oore stopt: op datze niet hoore na de stemme des helezers.

Psaln 58: v. 5.

Gelyk een Adder d'ooren stopt,
 Wanneer hem iemand wil bezweere:
 Zoo werd het geestlyk oor gepropt,
 Voor 's Doopers goed vermaan en leere;
 Die zegt, ô! Adderen gebroed,
 Vlied gy den toorn? zoo doet dan goed.

O P D E S L A N G.

GElyk de Slang list toegeschreven word., Gen. 3. *De Slang nu was listiger dan al't gedierte des velds, het welk de Heere God gemaakt hadde, het geene strekte om andre te beschadigen; zoo werd ook, tot haar eigen behoudenis en welland, een groote voorzichtigheid in haar bespeurt: het welk zoo kragtigen voorbeeld is, dat zelfs onze Zaligmaker zegt: zyt dan voorzichtig gelyk de Slangen. Matth. 10: v. 16.* Voorzichtigheid is een verstandige oeffening, die een toekomende zaak in het ooge heeft, en een wys beleid om te doen wat tot bekominge van het gewenste, of afweeringe van het gevreesde, vereyft word, waar in de baatzoekende, door eige-liefde, de eenvoudige en vergenoegde in God, veelzints overtreffen: gelyk als Christus zegt: *de kinderen dezer wereld zyn voorzigtiger dan de kinderen des ligts, in haar geslagte. Luc. 16: v. 8.* Deze eere benyde de geloovigen haar dog niet; want die op de rietstok der wereldze goederen leunt, hoe voorzichtig hy ook is, dien zal zy door de hand schieten, daar en tegen.

*Die God vertrouwt,
Heeft vast gebouwt.*

Zoo als Jezus zeide: *een ygelyk die deze myne woorden boort, ende dezelve doet, die zal ik vergelyken by een voorzichtig man, die zyn huis op een rotssteen gebouwt heeft. Matth. 7: v. 24.* Zeer wel stemt Salomon hier mede over een: *Als de wysheid in uw herte zal gekomen zyn, ende de wetenschap voor uwe ziele zal lieflyk zyn: zoo zal de bedagtzaamheid over u de wagt bouden, de verstandigheid zal u behoeden. Prov. 2: v. 10.* Ziet dan boegy voorzigtelyk wandelt, niet als onwyze maar als wyze, den tyd uitkoopende, wyl de dagen boos zyn. *Eph. 5: v. 15.*

Voorzichtig, die op 't tegenbeeld
Van Mozi Slang, het ooge speeld:
Hy werd genezen van den beet,
Die d'Oude Slang het menschedom deed.

VOOR-

VOORZIGTIGHEID.



C. H. F.

Dog ik vreeze, dat niet eenigzints, gelyk de Slang Evam door haar arglistigheid bedrogen heeft. Alzoo warden zinnen bedorven worden, om af te wyken van de eenvoudigheid, die in Christo is.

2 Cor. 11: v. 3.

Schoon d'Oude Slang arglistig heeft
 Voormaals den eersten mensch bedrogen:
 Nogtans die hem verwon, die geeft
 Haar voorbeeld, t'onzer leer, voor oogen,
 Wanneer dien mond der wysheid zaid,
 Leert van de Slang voorzigtigheid.

OP DEN AARDWORM.

Elendig en nietig is de vroetende Aardworm: by den welken de staat des meniche te regte mag vergeleken worden. Wat mag dog de menich zig zoo verhooveerdigen, daar hy, als God hem elenden toefchikt, met Job mag uitroepen: tot de groeve roep ik, gy zyt myn Vader, tot het gewormte myn moeder, ende myne zuster, Job 17: v. 14. Wat waaat gy nog? arme menich! die mede verblind vroet in het stof van uwe begeerlykheden, en in den drek van uwe zondige ondaden, vermeinende nogtans, dat gy uit uw zelven vrywillige werken kunt oeffenen, waar door gy uw eige gerechtigheid zoud bevorderen, en aan God eenige eere, nut of voordeel toebrengen, Elendige Aardworm! Indien gy zondigt, wat bearyft gy tegen hem? Indien uwe overtredingen vermeenigvuldigt zyn, wat doet gy hem? Indien gy regtveerdig zyt, wat geeft gy hem? ofte wat ontfangt by uit uwe hand? Job 35: v. 6. Zoude een menfche regtveerdiger zyn dan God? zoude een man reiner zyn dan zynen maker? ziet op zyne knechten zoude by niet vertrouwen, hoewel by in zyne Engelen klaarheid gefield heeft. Hoe veel te min op de genen die leemen-buiten-bewoonen, welker grondslag in het stof is, zy worden verbryzeld door de motten, van den morgen tot den avond worden ze vermorzeld. Job 4: v. 17. Maar tot de geene die, haar vernederende, zig de Wormen gelyk agten, zal God zeggen: ik de Heere uwe God grype uwe regterband aan, die tot u zegge, en vreeft niet, ik helpe u. En vreeft niet gy wormken Jacobs, gy volksken Iſraëls, ik helpe u ſpreekt de Heere, ende uw Verloffer is de Heilige Iſraëls. Jef. 41: v. 13.

't Geloof, met hoop, verfterkt in nood,
Die hier een worm is tot zyn dood,
Dog namaals t'eeuwig leven erft:
Maar wee! wiens worm dat nimmer ſterft.

's MEN-

's MENSCHEN STAAT.



De Sterren zyn niet zuiver in zyne oogen. Hoe veel te min de mensche die een made is: ende des menschen kind, die een worm is?

Job 25: v. 5.

Hoe wriemelt de aardworm in den drek!
Een regte schetse der elenden.

Des menschen staat, die, vol gebrek,
Met regt zyn stem tot God mag wenden,
En zeggen, wat's den mensch ô Heer!
Dat gy hem nog bekroont met eer.

O P D E S L E K.

GElykerwys de Slekken aan de Aarde vast kleven-
de, een moet van slym agter zig na laten; en door
zout versmelten: zoo zyn wy menschen in alle onze
wegen; wy kleven aan de aarde, en laten een besmette-
lyken nasleep, van eige-liefde, in alle onze gangen bly-
ken. De eige-liefde, zynde de bron-ader aller zonden,
dewelke de eerste menschen in de zonde dede vallen, is
ook alle menschen natuurlyk eigen geworden; het welke
uit haar zelve niet beteren zal, als blykt: weet dit,
*dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tyden,
want de menschen zullen zyn liefhebbers van haar zelve,
geldgierige, laaidunkige, hooeverdige, lasteraars &c.
meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods, heb-
bende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht
derzelven hebben verloochent. Hebt ook eenen afkeer van
deze. 2 Tim. 3: v. 1. Om nu deze slym kwyt te raken,
moet men zig zelve verloochenen. Matth. 16: v. 25. en
door het zout van Gods Geest in ons zelve weg smelten.
Want een yder zal met vier gezouten worden. Ende yder
Offerhande zal met zout gezouten worden &c. hebt zout
in uw zelve, en houd vrede onder malkanderen. Marc. 9:
v. 49. Zalig, die het slym van eige-liefde begint te ver-
laten, zoo dat hy niet meer zoo vast aan de Aarde kleeft;
en, door de werkinge van het zout, van Gods Geest, zig
in de zelfs verloochening voelt weg smelten: En zeggen
kan: ik leve, dog niet meer ik, maar Christus leeft in my:
ende 't geene ik nu in het vleesch leve, dat leve ik door
het geloove des Zoons Gods, die my lief gebad heeft, en bem-
zelven voor my overgegeven heeft. Ephes. 2: v. 20.*

d' In God-geruste en zaal'ge mensch,
Leeft buiten vrees, en zonder wensch,
Maar eige-liefde kleeft ons aan,
't Is al, Heer hoed ons, wy vergaan.

EIGELIEFDE.



*Ik elendig mensche! wie zal my verlossen uit het
lichaam dezès doods?*

Rom. 7: v. 24.

Gelyk een Slek, door slibbrig slym,
Een moet na laat in al haar gangen:
Zoo zyn wy menschen: wien het lym,
Van eige-liefde, zal aanhangen,
Zoo lang ons vleesch, dien leemen hut,
De werking van Gods liefde stut.

OP

OP DEN PELLIKAAN.

DE Pellikaan haar borst op pikkende om de Jongen te voeden met haar eigen Bloed, is aan de eene zyde een voorbeeld den Ouderen, om hare Kinderen zorgvuldig te voeden, zelfs ten koste van haar sweet en bloed. Dog het is beklaglyk, dat niet alleen veele Moeders, uit gemak ofte luijgheid, haar eige Kinderen zelfs niet zoogen, en zonder noodzakelykheid voedsters nemen; maar dat veele Ouders, niet haar zelve in luiheid, dronkenschap, en andre vuile lusten te voeden, de opvoedinge harer Kinderen verwaarloozen: deze Vogel strekke de zulke tot schaamte. Aan de andre zyde, vertoont dit de Kinderen, wiens Ouders haar pligt wel waarnemen, hoe zwaar en moeilyk het regtschapen Ouders valt, om haar Kinderen op te brengen, en haar noodig voedsel, nooddrift en onderwys, te doen hebben. Maar helaas! hoe weinig werd dit van de Kinderen in agt genomen: hoe meenige zyn hedendaags door een los en ongebonden leven, het verderf van haar Ouders; veele die nog wanen eenig gemoed te hebben, en andere niet zouden willen verkorten, die berooven en besteelen zomwylen haar Ouders, onder voorwendinge het is dog ons eigen: maar *die zyn Vader ofte zynen Moeder berooft, ende zeld, het is geen overtredinge; die is der verdervende mans gezelle, zegt Salomon, Prov. 28: v: 24.* de zulke verderven haar Ouders en haar zelve. De Kinderen moeten gedenken aan de vermaninge die Paulus de Weduwen geeft: *datze leeren eerst aan haar eigen huis godzaligheid oeffenen, ende den Voorouderen weder vergeldinge doen. Want dat is goed en aangenaam voor God, 1 Tim. 5: v. 4.*

Zoo als het Kind werd opgevoed.
 Daar na zoo schikt zig zyn gemoed:
 Zuigt Romulus aan een Wolvin,
 Hy trekt haar roof, en moord-zugt in.

OPVOEDINGE.



Gy Kinderen, zyt uwe Ouderen geboorzaam in alles,
want dat is den Heere welbehagelyk.

Col. 3: v. 20.

De Pellikaan haar Jongen voed,
Door 't bloed uit eigen borst te pikken:
Zoo kwyten Ouders haar gemoed,
Den Kind'ren voedzel te beschikken.
Vergeld, ô Jeugt! dees weldaad weêr,
Door vlyt, in weldoen, eere en leer.

OF

OP DEN AREND.

DE Natuurſchryvers getuigen dat de Arend zyn jongen met zyn vleugelen ſlaat en naar aanpord om tegens de Zon op te zien, welke dan haar oogen ſluiten, of welkers oogen tranen, die werpt hy als baſtaarden uit het neſt; wyders, waanneer door onderdom zyn gezigt verduiltert en zyn kragten verſwakken, dat hy dan tegens de Zonne opvliegt, waar door hy in gezigt en kragten vernieuwt word. Even zoo gaat het met de Geloovigen, die zinnebeeldig Arenden genaamd worden: *alwaar het doode lichaam is, daar zullen de Arenden vergaderd worden. Matth. 24: v. 28.* Deze verſterken het geeltelyke ooge mede, met tegens de Zonne der gerechtigheid op te zien; door wien ook haar jeugd vernieuwt als eenes Arends. *Pſalm 103: v. 5.* Want Chriſtus is 't die haar kragt geeft, *Phil. 4: v. 13.* en haar geeft verliggende ooge des verſtands. *Epheſ. 1: v. 18.* maar als dezelve nalatig zyn om het ooge om hoog te heffen, zoo neemt God (die gelyk een Arend zyn neſt opwekt, over zyn jongen ſweeft, zyne vleugelen uitbreid, neemt ze en draagt ze op zyn vlerken. *Deut. 32: v. 11.*) ook die vleugelen en pord haar daar mede om het gezigt na den Heiland te ſtieren; waar door zy ook beproeft worden egte kinderen te zyn; want indien gy zonder kaſtydinge zyt, welke alle deelagtig zyn geworden, zoo zyt gy dan baſtaarden en niet zoonen. *Heb. 12: v. 8.* Aldus verligt God het ooge der ziele, want God, die gezegt heeft dat het licht uit de duifterniſſe zoude ſchynen, is de gene die in onze herten geſcheenen heeft, om te geven verligtinge der kenniſſe der heerlykheid Gods in het aangezigte Jeſu Chriſti. *2 Cor. 4: v. 6.*

Hoe ſcherp was Mozi ziels gezigt,
Op den onzienlyken gerigt!
Hy agte Chriſti ſmaadheid meer,
Dan alle Egyptens ſchat en eer.

GOED

GOED GEZIGT.



Namelyk, verlichtende oogen des verstands, op dat gy meugt weten welke zy de hoope van zyne roefinge, ende welke de rykdom zy der Heerlykheid van zyne Erfenisse in de Heiligen &c.

Ephes. 1: v. 18.

Dit is de proeve eens Arends kroost,
 Met open oog de Zon t'aanschouwen:
 Dit merk is ook eens Christens troost,
 Geregt'heids Zon in 't oog te houwen,
 Wiens stralen 't zielen-oog verligt,
 En schenkt eens Ad'laars seherp gezigt.

OP

OP DEN PHENIX.

VAn den Vogel Phenix schryft men, dat als hy oud geworden is, zoo neemt hy takken van Wierook, Cassia en andere welriekende Kruiden, en maakt zig een nest, het geene door de Zonne onttoken word, waar in hy zig verbrant, uit welkers asche wederom een jonge Phenix voortkomt: een heerlyke afbeeldinge der Wedergeboorne, dewelke zig hebben vergadert veel Reukwerks, welke zyn de gebeden der Heiligen. Apoc. 5: v. 8. het geene door de Zonne der gerechtigheid Jezus Christus onttoken word, en door het vier van Gods liefde brand, waar door de oude mensch met alle zyne begeerlykbeden gedoodet word. Coll. 3. Gelyk zulks Paulus den Geloovigen beveelt, te weten, af te leggen aangaande de vorige wandeling den ouden mensch, die verdorven word door de begeerlykbeden der verleiding, ende dat gy zoudet vernieuwt worden in den geest uwes gemoeds, ende den nieuwen mensche aandoen, die na God geschapen is, in regtveerdigheid en heiligheid der waarheid. Eph. 4: v. 22. Zoo dan, indien iemand in Christo is (dat is, die door het vuur der liefde Gods zyn geduurig gebed, en zugtinge ontsteken heeft, waar door hy den ouden mensch, den mensche der zonde, doodet) die is een nieuw schepzel, het oude is woorby gegaan, ziet, het is al nieuw geworden 2 Cor. 5: v. 17. Derhalven dan, liegt niet tegen malkanderen, dewyle gy uit gedaan hebt den ouden mensch, met zyne werken, ende aangedaan hebt den nieuwen mensch die vernieuwd word tot kennisse na het evenbeeld des geenen die hem geschapen heeft. Col. 3: v. 9. Dit is de verborgen mensche des herte, in 't onverderfelyk vercierfel eens zagtmoedigen en stillen Geestes die kostelyk is voor God. 1 Pet. 3: v. 4.

Toen Saulus tot een Paulus werd,
Ontstak Gods liefde-vuur zyn hert,
Dies storf hy 't vorig leven af,
Waar van hy wisse blyken gaf.

ZON-

ZONDER WEERGA.



*Want indien gy na den vleesche leeft, zoo zult gy ster-
ven: maar indien gy door den Geest de werkinge des
lichaams doodet, zoo zult gy leven.*

Rom. 8: v. 13.

De Phenix, zonder wederga,
Verbrand zig om te zyn herboren;
Zoo volgt het Hemels 't Aardse na;
De geest herleeft, gaat 't vlees verloren.
Wel zalig! die der zonden sterft,
En 't Gode-leven hier verwerft.

OP DEN STRUIS.

DOOR den Vogel Struis werd de gerechtigheid (by de Poëten) verbeeld, ook heeft hy de eigenschap dat zyn maage alles verteeren kan: waar by men de liefhebbers der gerechtigheid wel mag vergelyken; die mede alles verdouwen en verdragen kunnen; gelyk zulks Paulus, in zyn eigen perzoon, aanwyst: *in veele verdraagzaamheid, in verdrukkinge, in nooden, in benaauwtheden, in slagen, in gevangenisfe &c. door de wapenen der gerechtigheid ter regter ende aan de linker zyde.* 2 Cor. 6. v. 4. Wie zoude niet tragten, om met zulk een borst wapen voorzien te zyn? dog hoe meenige zyn'er, die wanen de gerechtigheid, als een vrugt van haar eigen akker te bezitten; gelyk zulks de Wetgeleerde meenden, dog Christus zegt: *ten zy uwe gerechtigheid overvloediger is dan de Schriftgeleerde ende Pbariseen, gy zult in het Koningryke der Hemelen geenzints ingaan.* Matth. 5: v. 20. Wy moeten Christus erkennen als den HEERE onze gerechtigheid. Jer. 23: v. 6. *ende worden dienstknechten der gerechtigheid, onze leden stellende om dienstbaar te zyn der gerechtigheid, tot beiligmakinge.* Rom. 6. *wordende aldus vervult met vrugten der gerechtigheid, die door Jezum Christum zyn tot heerlykheid en prys Godes.* Phil. 1: v. 11. Laat ons dan niet zoeken onze eigen gerechtigheid op te rigten als de Joden Rom. 10: v. 3. *Maar gy, ó mensche Gods! vlied deze dingen, ende jaagt na gerechtigheid, godzaligheid, geloove, liefde.* &c. 1 Tim. 6: v. 11. *Zoekt het Koningryke Gods en zyn gerechtigheid.* Matth. 6: v. 33. *Want zalig zyn ze die hongeren en dorsten na de gerechtigheid.* &c. Matth. 5: v. 6.

Als Paulus zyn verdeding doet,
 Geen boeijens kluif'tren hem den moed:
 Hy is tot lyden wel bereid,
 Gewapend met gerechtigheid.

GEREGTIGHEID.



Wie zal ons scheiden van de liefde Christi? Verdrukkinge, of benaauwtheid, of vervolginge, of bonger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?

Rom. 8: v. 35.

Geregtigheid beeld ons den Struis,
 Ook kan hy staal en steen verteeren:
 Geen yz're boeije, of staal van kruis;
 Nog steen van zwaarigheid, kan deeren,
 Die de geregtigheid bemind,
 Nadien zyn moed het al verflind.

OP DEN BASILISKUS.

ZOo als veele Schryvers willen, zoude de Basiliskus zoo vol venyn zyn, dat zy niet alleen alle Kruiden die zy maar aan ademt kan verzengen, en zelfs steenrots daar door doen springen, maar ook, zoude haar het vergift ten oogen uittralen; of zulks waar is, laten wy in zyn waarde. Immers dit is zeker, dat'er geen (of weinig) vergiftiger Dier is; dies het zelve een regt afbeeldsel is der godverzaakers, deugenieten en hoeren. Want deze bare keele is een geopent graf: met haar tonge plegen zy beedrog: slangen venyn is onder bare lippen: welker mond is vol van vervloekinge ende bitterheid. Rom. 3: v. 13. Hare tonge is een onbedwinglyk kwaad, vol van doodelyk venyn. Jac. 3: v. 8. Hebbende de oogen vol overspel. 2 Pet. 2: v. 14. Zy gaan met uitgestreken balze ende lonken met de oogen, Jes. 3: v. 16. David beschryft dezelve in het algemeen aldus: zy hebben vierig venyn na gelykheid van vierig slangen venyn. Psalm 58: v. 5. Zy scherpen bare tonge, als een slange: beet adder-vergift is onder bare lippen. Psalm 140: v. 4. Ende Salomon zegt, een Belials mensche, een ondeugdzaam man gaat met verkeertheid des monds omme, wenkt met zyne oogen, spreekt met zyne voeten, leerd met zyne vingeren, in zyn berte zyn verkeertheden. Prov. 6: v. 12. Een yder zie wel toe, dat hy door omgang met de zoodanige niet besmet worde; maar een ygelyk die de name Christi noemt, sta af van ongeregtigheid. 2 Tim. 2: v. 19.

Al die met Simon hert en zin,
 Misbruikt tot lust en vuil gewin,
 Gods Woord' den zelve schatten zal,
 Vol ongeregt'heids bitt're gal.

ONGEREGTIGHEID.



Zy vertrouwen op ydelheid, ende spreken leugen, met
moeiten zyn zy zwanger, en zy baren ongerechtigheid:
zy broeden Basiliskus eyeren uit, ende zy weven spinne-
webben: die van baare eyeren eet, moet sterven. &c.
Jes. 56: v. 4.

De Basilisk, venynig Dier,
Dood met haar adem, en door d'oogen:
Zoo straalt het oog der boozen 't vier
Van ontugt uit, en ademt loogen;
Een Godverzaaker, hoere en guit,
Broên Basiliskus ey'ren uit.

OP DEN HAVIK.

VEelerlei soorten van Havikken zynder, dog alle roofzugtig en verſcheurende: by deze kan men de geweldenaars, woekeraars, gierigaards en bedriegers vergelyken, daar David van zeide: *hebben dan alle werkers van ongerechtigheid geen kenniſſe, die myn Volk opeten, als of zy brood aten? Psalm 14: v. 4.* Niet lettende op deze Spreuke: *die den armen verdrukt, om het zyne te vermeerderen; ende den ryken geeft, komt zekerlyk tot gebrek. Prov. 22: v. 16.* Nog agt gevende op het gebod, *verdrukt de weduwe, nog den weeze, den vreemdeling, nog den elendigen niet. Zach. 7: v. 10.* Maar helaas! zoude God nu met regt niet mogen zeggen, als eertyds: *hooret dit, gy die den nooddruftigen opſlokket: ende dat om te vernielen de elendige des Lands: zeggende, wanneer zal de nieuwe Maane overgaan, dat wy lyſtogg mogen verkoopen? ende den Sabbath, dat koorn mogen openen? verkleinen den Epba, ende den Zikel vergrootende, ende verkeerdelyk handelende met bedrieglyke weegſchaalen: dat wy de arme om geld mogen koopen, ende den nooddruftigen om een paar ſchoenen: dan zullen wy het kaf van het koorn verkoopen. Amos 8: v. 4.* Daar God het Land zwaarlyk om dreigde te ſtraffen; en God weet waarom ons Land nu met oorlog en neringloosheid geſtraft word! Immers, yder hebbe dog agt op deze vermaning: *Berooft den armen niet om dat hy arm is: ende verbryzeld den elendigen niet in de poorte: want de Heere zal haar twiſtzake twiſten, ende hy zal den geenen, die ze berooven, de ziele rooven. Prov. 22: v. 22.*

Daar zyn meer roovers dan ter zee,
 Zulks doet een vrekke woek'raar meê;
 Ook die een 's anders faam verdooft:
 d'Een 't goed, en d'ander d'eer berooft.

ROO-

ROOVERY.



Der godloozen raadslagen zyn bedrog. De woorden
der godloozen zyn om op bloed te loeren.

Prov. 12: v. 5.

Der Haviks zoort is veelerlei,
Dog leven all' van roof en moorden:
Nog meer der boozen schelmery;
Beroovende met daad en woorden.
Wat zetten z'Haviks klauwen neêr:
In 's naastens goed, en bloed, en eer.

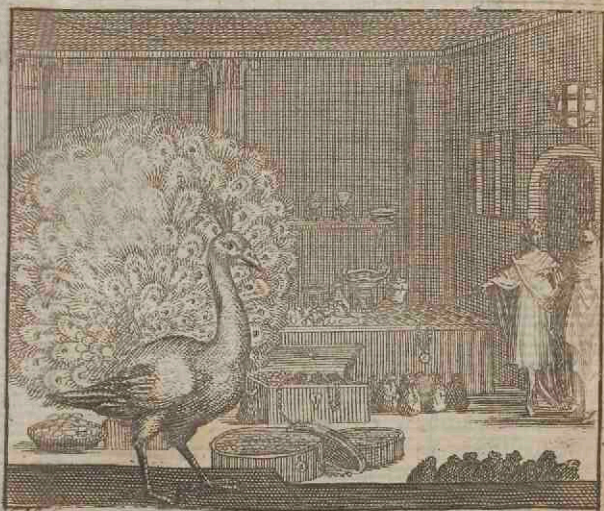
OP DEN PAAUW.

Hoovaardig en trots verheft de Paauw zyn flaart, maar ziende de mismaaktheid van zyn pooten, laat hy zyne veeren zakken: een voorbeeld het geene de hoovaardige mensch zig wel ter herten mag nemen. De Paauw, die de schoonheid zynner veeren Natuurlyk eigen is, heeft meer voorregt van te pralen, dan de dwaze pronkers op hunne geleende sieraden: wat reden heeft dog de hoogmoedige, om zig te verheffen boven zynen naatten? daar hy dog van het zelve leem afgesneden is, met den armen die hy veragt; zonder te gedenken, dat die den armen verdrukt, *smadet des zelven maker.* Prov. 14: v. 31. Dat dog yder hoovaardige zig t'elkens erinnere de het slotvonnis Gods, *gy zyt stof, en gy zult tot stof wederkeeren,* Gen. 3. zy zouden reden hebben zig te vernederen: boven dien nog, *al die hoog is van berten, is den Heere een grouwel: band aan band, zal hy niet onschuldig zyn. Hooveerdigheid is voor de verbrekinge; ende hoogheid des geestes voor den val. Het is beter nedrig van geest te zyn, met de zagmoedige, dan roof te deelen met de hooveerdige.* Prov. 16. Dat dan yder Christen deze volgende leeringe in agt neme: *de vreeze des Heeren is te baten het kwade, de hooveerdigheid den hoogmoed, ende den kwaden weg.* Prov. 8. v. 13. *Want, als de hooveerdigheid komt, zal de schande ook komen: maar met de ootmoedige is wysheid.* Prov. 11. v. 2. *Derhalven, zyt niet hooggevoelende, maar vreesst.* Rom. 11: v. 20. *Zyt met de ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de hooveerdige, maar de nedrige geeft by genade.* 1 Pet. 5: v. 5.

Steld Crezus roem in schat en eer,
 't Geld Solon nog geen Paauwen-veer;
 Nadien men voor den sterfdag,
 Geen mensch gelukkig noemen mag.

HOO.

HOOVAARDY.



Voor de verbrekinge zal des menschen berte zig verheffen: ende de nedrigheid gaat voor de eere.

Prov. 18: v. 12.

Hoovaard'ge Paauw! verheft vry stout
 Uw fiere staart met Argus oogen;
 Dog weet, als gy uw poot aanschouwt,
 Dat al uw praalzugt is vervlogen:
 Staat ook, ô mensch! uw grootsheid af,
 Gy zyt maar stof en held na 't graf.

OP DEN HAAN.

DE Haan verbeeld wakkerheid en dapperheid: alzoohy den morgenfond door zyn kraijen aankondigt, en altyd dapper en ftrydbaar is. Die morgen-wekker roept de menfchen uit den fleep, om tot haren arbeit te keeren; maar gelukkige: die, met Petrus, op het haanen-gekraay, uit den fleep der zonden ontwakende, berouw over hunne misdaden krygen; gelyk 'er staat: *ende terftond kraayde den Haan, ende Petrus wierd indagzig bet woordt Jezu, die tot hem gezegt hadde, eer den Haan gekraayt zal hebben, zult gy my driemaal verloochenen, ende na buiten gaande, weende bitterlyk. Matth. 26: v. 75. Ô! Dat wy menfchen (die door onze zondige daden, onzen Heiland zoo meenigmaal verloochenen) als wy den Haan hooren kraaijen, hem mogten aanmerken als roepende: *ontwaakt gy die fleep en staat op uit den dooden, en Chriftus zal over u ligten. Eph. 5: v. 14.* De waakzaamheid en dapperheid beveelt ons Paulus zeer nadrukkelyk: *zoo laat ons dan niet fleepen, als andere, maar laat ons waken ende nugteren zyn. Want zy die fleepen, fleepen des nagts, ende die dronken zyn, zyn des nagts dronken, maar wy die des daags zyn, laat ons nugteren zyn, aangedaan hebbende de borftwapen des geloofs, ende der liefde, ende tot een helm de hoope der zaligheid. 1 Tbef. 5: v. 6.* Daarom neemt aan de wapenruftinge Gods, op dat gy konnet wederftaan in den boozen dag: *ende alles verrigt hebbende, fttaande blyven. Eph. 6: v. 13.**

Ô Mensch! vertrouw niet op uw kragt,
Maar neemt op Petri voorbeeld agt,
Die 't haanen-kraay tot boete wekt,
Als hy zyn zwakheid had ontdekt.

WAK-

WAKKERHEID.



C.H. f

*Wy hebben het Propheetisch woord, dat zeer vast is :
ende gy doet wel, dat gy daar agt op hebt, als op een
ligt ſchynende in een duistere plaatſe, tot dat den dag
aanligte, en de morgenſterre opga in uwe herten.*

2 Pet. 1: v. 19.

De morgenkreet der wakk'ren Haan,
Schier luid, ô mensch! ontſluit uw oogen,
Zoo als het Petrus is gegaan,
Toen hy tot weenen wierd bewogen:
Wiens leven zulk een morgen wekt,
Diens dag ter eeuw der eeuwen ſtrekt.

OP

OP DEN KLOKHEN.

DE Klokhenne betoont een byzondere genegentheid tot hare Kieken: een afbeeldfel van de hoofdeugt de liefde, en een zinnebeeld; het geene Christus tot zyne tedere liefde, over de Inwoonders van Jeruzalem, overbrengt. *Matth. 23.* Maar hoe kragtig deze uitbeeldinge ook is, nogtans is dezelve een al te flauwe schetze, om de liefde volkomen uit te drukken; daar zelfs het gansche schepsel te zwak toe is: wyl niet alleen *de liefde is de band der volmaaktbeid. Col. 3: v. 14.* maar ook *God is liefde. 1 Joan. 4: v. 16.* Daarom God zyn onnaspoorlyke liefde aan ons zelve schenkt, *alzo de liefde Gods in onze berten is uitgestort, door den heiligen Geest, die ons is gegeven, Rom. 5: v. 5.* waar door wy bekennen de liefde Christi, die de kennisse te boven gaat. *Ephes. 3: v. 19.* Want God die ryk is in barmhertigheid, door zyne groote liefde, daar mede by ons lief gebad heeft, ook doe wy dood waren, door de misdaden, heeft ons levendig gemaakt met Christo. *Ephes. 2: v. 5.* Hier aan hebben wy de liefde gekend, dat by zyn leven voor ons gesteld heeft. *1 Joan. 3: v. 16.* Dies zegt Christus, gelykerwys de *Vater my lief gebad heeft, hebbe ik ook u lief gebad, blyft in deze myne liefde. Joan. 15: v. 9.* Zalge! die met Paulus zeggen kunnen: *de liefde Christi dringt ons. 2 Cor. 5: v. 14.* *Wie sal ons scheiden van de liefde Christi? verdrukkinge of benaauwdheid: &c. Rom. 8: v. 35.* Waar door wy vervolgens liefde tegens malkanderen oeffenen; want indien imand zegt, *ik hebbe God lief, ende baat zynen Broeder, die is een leugenaar, &c. 1 Joan. 4: v. 19.*

Heer! die 't gekreukte Riet niet breekt,
 En 't smeulend lemmer meer ontsteekt,
 Schenkt ons uw liefde, die nooit vreeft;
 En sterkt ons door uw goeden Geest.

LIEF-

L I E F D E.



*Jeruzalem, Jeruzalem, . . . Hoe menigmaal hebbe ik
uwve kinderen willen by een vergaderen, gelykerwys een
Hinne baare Kiekens by een vergadert onder de vleugelen,
ende gylieden hebt niet gewild.*

Matth. 23: v. 37.

Gelyk een Klokken 't kieken lokt,
En dekt dezelve met haar vlerken,
Riep Jezus 't Jodendom, verstokt
Van herten, steunende op haar werken:
En roept als nog, hy komt tot my,
Die in 't gemoed beladen zy.

OP DEN VALK.

GEmeenlyk werden de Valken dopen op de oogten gedaan, om datze niet schielyk opvliegen zouden: waar by de Hoop werd afgebeeld. Nademaal wy nu in dit leven wandelen door geloove, en niet door aanschouwen, 2 Cor. 5: v. 7. zoo voeden wy ons met de hoop: want wy zyn in hope zalig geworden. De hope nu die gezien word, is geen hope: want het geene iemand ziet, waarom zal by het ook hopen? maar indien wy hopen het geene wy niet zien zoo verwagten wy het met lydsaambeid. Rom. 8: v. 24. Inmiddels dat onze eige-liefde en begeerlykheid door werelds belang en vermaak, als dopen, ons geestelyk ooge verblind; het geene duuren zal zoo lang als wy deze leeme hutte zullen omdragen. Van tydelyke hope zegt Salomon: de uitgestelde hope krenkt het herte: maar de begeerte die komt is een boom des levens. Prov. 13: v. 12. Deze valt lastig en verdrietig: maar regt het tegen-deel, dit is een hope die niet beschaamt. Rom. 5: v. 5. Welken wy hebben als een Anker der zielen, het welke zeker en vast is, ende ingaat in het binnenste des voorhangseis, daar de voorlooper voor ons is ingegaan, namelyk Jezus. Heb. 6: v. 19. Deze is de hope die weg gelegd is in de Hemelen, welke is Christus, de hope der beerlykheid. Col. 1. Die ons ook het onderpand des Geests gegeven heeft. 2 Cor. 5: v. 5. Dies nu yder geloovige mag roemen, in de hope der beerlykheid Gods. Rom. 5: v. 2. Zeggende met David: daarom is myn herte verblyd, ende myn tonge verbeugt haar, ja ook myn vleesch zal rusten in hopen. Psalm 16. Dewyle wy dan zoodanig een hope hebben. 2 Cor. 3, zoo laat ons de onwankelbare belydenisse der hope vast houden, want die het belooft heeft is getrouw. Heb. 10: v. 23.

Vraagt Izak, Vader waar is 't Lam?
 God zal 't voorzien, zegt Abraham:
 En paart dus, door een vaste knoop,
 't Geloove en hoop, zelfs tegens hoop.

HOOP.

H O O P.



*Want wy zien nu door een spiegel in een duistere reden,
 maar als dan zullen wy zien aangezigt tot aangezigt.*
 1 Cor. 13: v. 12.

De Valk geblind, vertoond de hoop,
 Wyl hy verlangt het licht t'aanschouwen:
 Zoo is eens Christens levens-loop,
 Niet als verlangen en vertrouwen,
 Na 't geen men hier op Aarde alleen
 Als raadzel ziet in duist're reên.

OP DEN GIER.

DE Gieren zyn byna een soort van Arenden: hebbende mede zeer scherp gezigt en hooge vlugt; dog verschillen hier in, dat deze niets levendigs verscheuren, maar met dood aas voeden: daarom de ouden, een Gier op een kruis afmaalden, om de barmhertigheid te verbeelden; wy kunnen alzoo bekwaamlyk het Geloove by den Gier vergelyken, want als de schrift zegt, *abwaar het doode lichaam zal zyn daar zullen de Arenden vergadert worden, Matth. 24: v. 28.* beteekent zulks, dat het geloove in Christi kruis-dood haar voedzel vinden kan. Het geloof ziende op den oversten Leidsman en voleinder des geloofs, *Jesum, Heb. 12: v. 2.* ziet mede zeer scherp met de oogen des verstands, als blykt: *wis't gegeven de verborgentbeden des Koningryke Gods te verstaan, maar tot de andere spreek ik in gelykenisse, op dat zy ziende niet zien. Luc. 8: v. 10.* En haar hooge vlugt in de kennisse, is zoodanig, dat de Apostel zegt, *onze wandel is in de Hemelen, waar uit wy ook den Zaligmaker verwagten. Phil. 3: v. 20.* Laat ons dan het ooge des geloofs sterk vestigen op onzen Heiland, die ons een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden is. *Heb. 5: v. 9.* En onze herten van de Aarde afirekkende, onze zielen in den geloove ten Hemel heffen, om ons voedzel aan het lichaam en bloed Christi te vinden, gelyk Jezus, ons noodigende, zegt, *myn vleesch is waarlyk spyze ende myn bloed is waarlyk drank, die myn vleesch eet en myn bloed drinkt, die blyft in my, en ik in hem. Ik ben het brood des levens, die tot my komt zal geensints hongeren ende die in my gelooft zal nimmermeer dorsten. Joann. 6: v. 35.*

De Vaderlyke liefde-pligt,
 Voor Abrahams geloove zwigt:
 Des hy, door zelfs-verloochenis,
 Een Vader der Geloov'gen is.

I G E L O O V E.



Jesus dan zeide tot haar: voorwaar, voorwaar zegge ik u lieden, ten zy dat gy het vleesch des Zoons des Menschens eetet, ende zyn bloed drinket, zoo hebt gy geen leven in .u zelven.

Joan. 6: v. 53.

De Gier op 't kruis (hy d'Ouden) geeft
 Een teeken van barmhertigheden;
 Wyl hy nooit eet 't geen leven heeft:
 Zoo'n Gier is het geloove mede;
 Aan 't kruis hing 't aas, het geen haar voed,
 En lest haar dorst in Christi bloed.

OP DEN OJEVAAR.

DE Ojevaar die zynen gezetten tyd waarneemt om te vertrekken, en te ontvlieden de guure stormen des Winters: is een leerzaam zinnebeeld voor den mensch, om zig te wagten voor de vlagen van nyd, haat, toorn, en twist, dewelke, gelyk de barre winter, mede geen vrugten geven; *beter is een gerigte van groen moes, daar ook liefde is, dan een gemeste Os, ende haat daar by.* Prov. 15: v. 17. *Een drooge beete, ende ruste daar by, is beter dan een buis vol van geslagte beesten, met twist.* Prov. 17: v. 1. Daarom behoorden de menschen haar tyd ook waar te nemen, en te ontvlieden al het geene aanleidinge tot onrust geeft. *Het begin des krakeels is gelyk een die het water opening geeft: daarom verlaat den twist, eer by zig vermengt.* Prov. 17: v. 14. Dit is wel een noodige waarschouwinge ten opzichte van den uiterlyken omgang met onzen Naasten: Maar voortreffelyker en noodiger is het te streven na dat stille, en geruste gewest, *de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat.* Pbil. 4: v. 7. Ende de vrage eener goede consciencie tot God, door de opstandinge Jesu Christi. 1 Pet. 3: v. 21. Derhalven Paulus vermaant: *Jaagt de vrede na met allen, ende de heiligmakinge, zonder welke niemand den Heere zien zal.* Heb. 12: v. 14. Ende Petrus van gelyke: *wie het leven wil lief hebben, ende goede dagen zien, die stille zyne tonge van het kwade ende zyne lippen datze geen bedrog spreken, die wyke af van het kwade, ende doe het goede, die zoeken de vrede, ende jagen dezelve na.* 1 Pet. 3: v. 10. Die Christo in deze dingen dient, is Gode welbebaagelyk ende aangenaam den menschen. Zoo dan, laat ons najagen 't geene tot den vreden dient. Rom. 14: v. 19.

De Vrede-vorst ons vryheid geeft;
 Dog daarom niet in wellust leeft:
 Wie vrydom, met den Schenker, ziet,
 Vergeet dog Josephs schade niet.

VRY-

VRYHEIDS LUST.



Zelfs een Ojevaar dan den Hemel weet zyne gezette tyden.

Jer. 8: v. 7.

't Afbeeldfel van den vryen Staat,
 Een Ojevaar, vlied wintervlagen:
 Dit voorbeeld strekt een goede raad,
 De zoete vrede na te jagen;
 Wie tweedragts guure winter vlied,
 De zomer van de rust geniet.

O P D E N G A N S.

WAnneer de Gansen over het gebergte Taurus vliegen willen, alwaar veele Arenden zyn, zoo nemen zy een steen in den bek, om haar natuurlyk, veel kwaken te breidelen, op datse zig zelve aan de Arenden niet zouden beklappen: een leerzaam voorbeeld, om ter behoorlyker tyd te zwygen; daarom zegt het spreekwoord:

*Die zwygen kan,
Geen wyzer Man.*

Dog hier word geen gestadig zwygen verstaan, waar door de mensch, stom, of dom geagt mag worden, maar op zyn pas; want gelyk het zwart, het wit doet afsteken, en in de Schilderkonst de bruine schaduwe aan de daginge kragt by zet, en aangenaamheid geeft, zoo is ook het behoorlyk zwygen in redeneeren.

In zwygen, maat;		Vuil spreken, smaad;
Veel spreken, laat;		Kwaad spreken schaad;
Vals spreken, haat;		Wel spreken, baat.

Korthedshalven kan dit een kleine scherpe zyn in zwygen en spreken. De Psalmist, de vrugten van spreken en zwygen aanwyzende, zegt, eersl van een godlooze: *zyn mond is vol van vloek ende bedriegerye, ende list, onder zyne tonge is moeite en ongeregtygheid. Psal. 10: v. 7.* en van de vroomen: *wie zal wonen op den berg uwer heiligheid? die met zyne tonge niet agterklapt, zynen metgezelle geen kwaad en doet, ende geen smaadredenen opneemt tegen zynen naasten. Psalm 15. Wie is de man die lust heeft ten leven? die dagen lief heeft om het goede te zien? Bewaart uwe tonge van het kwade, ende uwe lippen van bedrog te spreken. Psalm 34: v. 13.*

't Was wreed ('t is waar) 't geen Solon deed,
Dat hy zyn eige tonge afsneed,
Om onnut spreken te verhoën:
Dat kon voorzigtigheid wel doen.

Z W Y.

ZWYGEN BEST.



Die zynen mond bewaart, behoud zyne ziele: maar
 voor hem is verstooringe, die zyne lippen wyd open doet.
 Prov. 13: v. 3.

De Gans vat in zyn bek een steen,
 Om onder 't vliegen die te snoeren,
 Uit vrees voor d'Arend: dat zoo deên
 De menschen die haar mond veel roeren,
 't Was wenschlyk, dan wierd meenig een
 Niet ligt gevangen in zyn reên.

OP DE SWAAN.

DE Geloovige in haren zuiveren wandel voor God, kunnen te regt door de zuivere witte Swaan, zingende haar Lykzang (gelyk'er de Poëten van schryven) afgebeeld worden; want, de zuivere en onbevleete godsdienst voor God ende den Vader is deze, weduwen en weezen bezoeken in haer verdrukkinge, ende bem. zelve onbesmet bewaren van de wereld. Jac. 1: v. 27. Het geene de opregte Geloovigen eigen is, als werdende door Gods Geest geleid in alle wysheid en geestelyk verstand. Col. 1: v. 9. De wysheid die van boven is, die is ten eersten zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelyk, vol van barmhertigheid ende van goede vrugten, niet partydelyk oordeelende, ende ongeveinst. Jac. 3: v. 17. Dog helaas! als wy na Petri lesse, onderzoek u zelve of gy in het geloove zyt, beproeft u zelve. Of kend gy u zelve niet, dat Jezus Christus in u is? 2 Cor. 13: v. 5. Ons gaan onderzoeken, hoe zwak zullen wy ons bevinden! mogende zeggen, de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak, Matth. 14: v. 38. en uitroepen, als onze Swaane-zang: Ik elendig mensche! wie zal my verlossen uit het lichaam dezès doods? Rom. 6: v. 24. Die waarlyk aldus treuren en met haar zelve verlegen zyn, geeft Jacobus deze raad: Naket tot God, ende by zal tot u naken; reinigt de handen, gy zondaars, ende zuivert de herten, gy dubbelhertige, draagt u als elendige, ende treurt ende weent, uw lachen worde verandert in treuren, ende uw blydschap in droefheid, vernedert u voor den Heere, ende by zal u verhoogen. Jac. 4: v. 8.

Die hier (in zuiver Swaanen-wit)
Een onbevleete ziel bezit;
Werd nu met Joseph wel gehoont,
Dog namaals heerlyker gekroont.

ZUI-

ZUIVERHEID.



*Want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid,
maar tot heiligmakinge.*

1 Theff. 4: v. 7.

Men zegt, de zuivre witte Swaan
Zou voor haar dood, een Lykzang neuren:
Die steeds, naar heiligmaking staan,
En over hunne zwakheid treuren,
Die zingen door een zuivre gang,
In het geloof haar Swaane-zang.

OP DEN KRAANVOGEL.

Wanneer de Kraanvogels, by haar vertrek, met hoop en vliegen en ergens hunne nagruft nemen, zoo steld zig eene der zelve op de wagt, nemende een steen in zyn eene poot, terwyl hy op de andere staat, om door den slaap niet overvallen te worden, of door het ontglyden van den steen weer te ontwaken: waar door de waakzaamheid word afgebeeld; een leerzaam voorbeeld, om niet door de slaap van zorgloosheid overvallen te worden, wyl de mensch zoo veele vyanden heeft: daarom leert ons Christus, *waakt ende bid, op dat gyniet in verzoekingē komt.* Matth. 14: v. 38 en beveelt zig te wagen van de menschen, van valsche Propbeten, van Pharizeen: en Schriftgeleerden: ook dient zig de mensch voor zyn zelve te wagen, want ons herte is arglistig en boos, meer dan eenig ding, ja doodlyk is het: wie zal het kennen? Jerem. 17: v. 9. *Beboed uw herte boven al dat te bewaren is; want daar uit zyn de uitgangen des levens.* Prov. 4: v. 23. Men moet zig ook wel wagen van de gierigheid. Luc. 12: v. 15. *als wortel van alle kwaad.* 1 Tim. 6: v. 10. Dus kan men niet genoeg op zyn hoede zyn, daarom houd sterk aan in het gebed; ende waakt in het zelve met dankzegginge. Col. 4: v. 2. *Waakt, staat in het Geloove, houd u manlyk, zyt sterk.* 1 Cor. 16: v. 13. *Ende wagt u zelven, dat uwe herten niet v'eeniger tyd bezwaart worden met brasserye, ende dronkenschap, ende zorgvuldigbeden dezēs levens, ende dit u dien dag niet onvoorziens over kome. Want gelyk een sirik zal by kome, over alle de geene die op den gantschen aardbodem gezeten zyn. Waakt dan tot aller tyd, &c.* Luc. 21: v. 34. *Zalig zyn die dienstknechten welke de Heere, als by komt, zal wakende vinden.* Luc. 12: v. 37.

Onzaal'ge slaap van zorgloosheid,
 Wat word ge, helaas! te laat beschreid,
 Wanneer de ziele vadzig werd,
 Dan groeit het onkruid in het hert.

WAAK-

WAAKZAAMHEID.



*Waakt dan, want gy weet niet in welke uure uwe
Heere komen zal.*

Matth. 24: v. 42.

Uit zorg voor slapen staat de Kraan
Op eene poot, en vat in d'and're
Een steen, om op de wagt te staan:
Dit hoorde een Christen op te schrand're,
Tot waken in opregt geloof,
Om niet te werden tot een roof.

O P D E D U Y V E.

BY de Poëten werd de Duyve afgebeeld, om te be-
teekenen den Huwelyken Staat, de vrede, ende
de neiginge des Gemoeds eenvoudigheid of opregtig-
heid: waar toe onze Zaligmaker haar ten voorbeeld by
brengt. *Matth. 10: v. 26.* Het behaagde God ook de ne-
derdalinge des Heiligen Geelts op Christus, aan Joannis
de Dooper, in de gedaante van een Duyve te vertoonen,
ende by zag den Geest Gods nederdalen, gelyk een Duyve,
ende op hem komen. *Matth. 3: v. 16.* Overmits de Duyven
zeer kuifsch, onnoozel en opregt zyn, zoo stemme met
haar eigenschappen zeer wel over een de eenvoudigheid
des herten, ende reine oogen, na den inhoud des Euan-
geliums des vredes; gelyk zoo de eerste Gemeinte Chri-
sti bestond: *Dagelyks eendragtelyk in den Tempel volhar-
dende, ende van huis tot huis brood brekende, aten zy
te zamen met verheuginge, en eenvoudigheid des herten.*
Acto 2: v. 46. Zoo zegt ook Christus: *wanneer dan uwe
ooge eenvoudig is, zoo is ook uw geheel lichaam verligt.*
Luc. 11: v. 34. Zoo bestond Nathanaël, volgens het getuige-
nisse Jezu, *ziet waarlyk een Israëlyt, in welke geen be-
drog is.* *Joan. 1: v. 48.* Wel zalig zyn dan die met Paulus
zeggen kunnen: *onze roem is deze, namelyk het getuigenis
onzer consciëntie, dat wy in eenvoudigheid ende opregtig-
heid Gods, niet in vleeschelyke wysheid, maar in de genade
Gods, in de wereld verkeert hebben.* *2 Cor. 1: v. 12.*
Van de zulke zal de Zaligmaker, als de Bruidegom
zyner Kerke, zeggen: *ziet gy zyt schoone myne Prin-
dinne, ziet gy schoone, uwe oogen zyn Duyven oogen
tusschen uwe vlegten.* *Cant. 4: v. 1.*

Gelukkig! wien Emanuël
Zal schatten als Nathanaël;
Daar Jezus geen bedrog in vond:
O! dat ons hert ook zoo bestond!

EEN.

EENVOUDIGHEID.



Ziet ik zende u als Schopen in 't midden der Wolven;
zyt dan voorzigtig gelyk de Slangen, ende opregt gelyk
de Duyven.

Matt. 10: v. 16.

De eenvoudigheid, de vrede en Egt,
Werd door de Duif t'zaam afgeteekend:
De Vrede-vorst, die 't slegte en regt,
Verr' boven pragt en heerszugt rekend,
Vermaant uw wandel zy geleid,
Naar 't spoor der Duive eenvoudigheid.

OP

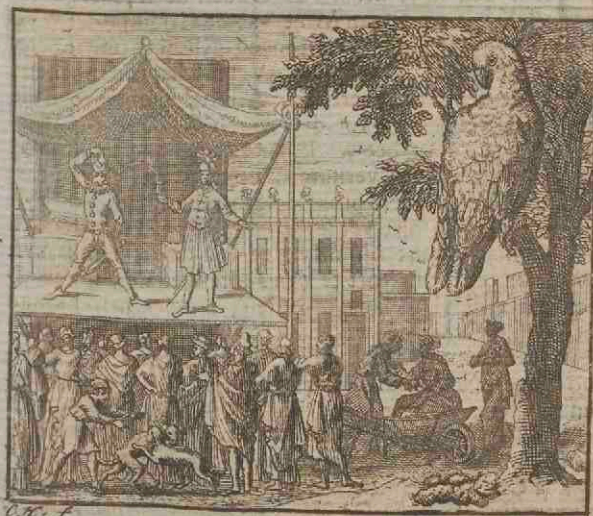
OP DEN PAPEGAAY.

DE klappende Papegaay pronkende met schoone vederen, is een net afbeeldzel van een ryken snapper, dewelke om zyn sierlyke kleederen, niet alleen zig zelven bemaagt, maar daarom ook eere en aandagt van andre verwacht, op zyn (veeltyds onnutte) redenen, waar in hy zig ook zelden bedriegt, door de kwade gewoonte, dat men om het kleed den man eert, daar en boven waand 'er meening een dat de wetenschap of wysheid in veel spreken bestaat, maar die met anderen veel spreken, spreken weinig met haar zelven, dewyl zy nooit t'vuis zyn, en by gebrek van gemeenschap met haar zelven, misrekenen zy haar, verwoonende het gezelschap een zot, daar zy wanen de wyfste te wezen zegt de Heer J. de Brune. Zulke praters zoude men met Eliphas te regte vragen, zal een wys man windige wetenschap voor antwoorden geven, ende zal hy zynen buyk vullen met oosten wind? bestraffende met woorden die niet baten, ende door redenen met welke by geen profyt doet? Job 15: v. 2. Wat word 'er meening ydel gezwets en gesnap, als met open mond, aangehoort! voor al, als 'er (met de kwakzalvers) de zwierige, of wel staatlyke, kleederen by verzeld gaan, die nochtans in haar zelve gansch onnut zyn, dies vermaant Salomon: gaat weg van de tegenwoordigheid eenes zotten mans, want gy zoud by hem geen lippen der wetenschap merken. Prov. 14: v. 7. Dood en leven zyn in het geweld der tonge ende een yder die ze lief heeft zal haar vrugt eten. Prov. 18: v. 21. Wie wetenschap weet, houd zyn woorden in, ende een man van verstand is kostelyk van geeste; een dwaas zelfs, die zwygt, zal wys geagt worden: en die zyn lippen toesluit, verstandig. Prov. 17: v. 27.

Wat word 'er meening zot gesnap,
 Geprezen, om het kleed, of kap!
 Dog (onder een geleerden schyn)
 Maar onzoute woorden zyn.

SNAP.

S N A P P E R Y.



*In veelheid der woorden gebreekt de overtredinge niet;
 maar die zyne lippen wederhoud, is kloek verstandig.
 Prov. 10: v. 19.*

Het zoet gesnap des Papegaais,
 En 't cierlyk schoon van hare veeren,
 Vertoont een zot, die voor wat fraais
 Agt veel gepraat, en schoone kleëren:
 Maar een verstandig man die haat
 Een snappert, die niet veel verstaat.

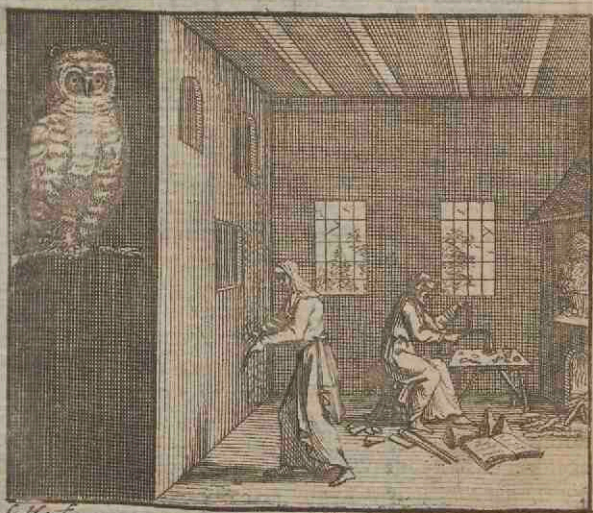
O P D E N U Y L.

Door den Uyl hebben de Ouden de wysheid afgebeeld, en haar aan Minerva, de Godinne der wysheid, toegewyd: dog word meest gebruikt om te betekenen die geene, die ydele Wetenschappen zoeken, zonder de deugt te behertigen. Alle Wetenschappen die niet betrekkelijk zyn tot den waren God en zyne verheerlykinge, door het werk der Scheppinge in Christo, kunnen de ziele niet verligten, nog inwendige rust toebrengen. Te vergeefs blokt de Sterrekundige, zoo zyn bespiegeling zic niet verder strekt, dan tot de afstanden der Hemel-lichten: onnutlyk verslyt de Alchymist zyn kostelyke tyd: om kort te zyn, alle wetenschap die alleen het tydelyk belang betreffen, zonder betrekkinge tot deugt en de eeuwigheid, zyn ydele bezigheden: dewelke de menschen, in de duisternis van haar eigen woeling doen omdwalen; waar door zy haar eigen netten rooken, en haar gelukzaligheid zelfs vermeenen uit te werken; maar God vatte de wyze in hare arglistigheid, de Heere kent de overlegginge der wyze, dat se ydel zyn. 1 Cor. 3: v. 19. *De natuurlyke mensch begrypt niet de dingen die des Geests Gods zyn, want zy zyn hem dwaasheid, by kanze niet verstaan, om dat se geestelyk onderscheiden worden.* 1 Cor. 2: v. 14. *Derhalven ziet toe, dat niemand u, als eenen roof vervoert, door de Philosophie, ende ydele verleidinge na de overleveringe der menschen, na de eerste beginselen der wereld, ende niet na Christum.* Col. 2: v. 8. *Bewaart het pand u toebetrouwt, eenen afkeer hebbende van het ongoddelyk ydelroepen ende van de valschebelyk genaamde Wetenschappen, dewelke zommige voorgewende zyn van het geloove afgeweken.* 1 Tim. 6: v. 20.

Hy die van alles redeneerd,
 Dog ware Wysheids kerne ontbeerd,
 En niet steeds doeld op 't hoogste goed,
 Is als des Nagt-Uyls blind gebroed.

YDE-

YDELE WETENSCHAP.



Want de wysheid dezer wereld is dwaasheid by God.

1 Cor. 3: v. 19.

Een Uyl, Minerva toegewyd.
 Beeld af, die d'yde wetenschappen
 Meer dan de deugt bemind; diens vlyt
 Het spoor betreed der duistre stappen
 Van Vrouw Natuur: maar geen gezigt
 Heeft van des waarheids helder licht.

OP

OP DEN RAVE.

DE Rave zyn (als Natuurschryvers melden) zoo onagtzaam, dat zy veeltids haar nest vergeten; zoo dat haar Jongen van honger zouden vergaan, by aldien ze uit een aangeboren voorzigtigheid, daar tegen niet eenig goed in haar nesten hadden daar wormtjes in groejen, welke de Jongen als dan eten: hier op speelt mogelijk de Text, *wie bereid de Raven baren kost? als haar Jongen tot God schreeuwen, als zy dwalen, om dat'er geen eten is. Job 39: v. 3.* Ook werd haar geroept *cras cras* (in het Latyn) *morgen morgen*, aardig tot een spreekwoord gebruikt, om de onagtzaamheid der menschen te berispen, dewelke den boozen dag verre stellende, denken het is nog tyds genoeg, tegens het voorbeeld Pauli, daar hy zegt: *vergetende het geene dat agter is, ende strekkende my tot het geene dat voren is, jaage ik na het wit, tot den prys der roepinge Gods die van hoven is in Christo Jezu. Phil. 3: v. 14.* Veel menschen leven met zoo weinig agterdocht, als of zy nimmer sterven zouden; haar vervrolykende wyl ze afnemen, gelyk de flekken, die op het vier gelegd zynde piepen, en zoet geluid geven, inmiddels dat haar huisjes brandende vergaan. Maar ô mensch! gedenkt dat de heilige Geest zegt: *Heden als gy zyne stemme hoort, zoo verbart uwe herten niet. Heb. 3: v. 7.* Ziet dan hoe gy voorzigtelyk wandelt: *niet als onwyze, maar als wyze, den tyd uitkoopende, wyl de dagen boos zyn. Eph. 5: v. 15.* Zyt niet traag in het beneerstigen, zyt vierig van geeste, dient den Heere. *Rom. 12: v. 11.* Ende gedenkt aan uwe Schepper in de dagen uwer jongelingschap, *eer dat de kwade dagen komen ende de jaren naderen, van dewelke gy zeggen zult, ik hebbe geen lust in dezelve? Eccles. 12: v. 1.*

Onagtzaamheid, waar in 't ook zy,
 Brengt niet dan schade en moeite by:
 Zoo Amaza hadde opgepast;
 Had Joäbs zwaard hem niet verrast.

ONAGTZAAMHEID.



Beroemt u niet over den dag van morgen: want gy weet niet wat den dag zal baren.

Prov. 27: v. 1.

Onagzaam en vergetelyk,
 De Rave vaak verlaat haar Jongen:
 ô! Dat de mensch vermetelyk
 Nooit medé deed dezelve sprongen:
 Die cras, cras met den Rave kryt,
 Dat 's morgen, morgen, is 't nog tyd.

L

OP

OP DEN EXTER.

DE *Exter* kan zyn buppelen niet laten, is een gemeen spreekwoord geworden, overmits zyn natuur mede brengt dat hy steeds van d'eene tak op d'andere springt: waar by de gewoonte word afgebeeld, dewelke is als de tweede natuur; gelyk men ziet aan het hout, als het door de tyd krom gewend is, hoe bezwaarlyk het weder tot zyn vorige regtheid te brengen is; zoo is het ook met de mensch gelegen, gelyk Salomon zegt, *dit hebbe ik gevonden, dat God de mensche regt gemaakt heeft, maar zy hebben veele vonden gezogt. Eccl. 7: v. 29.* Deze vonden-zoeking heeft onze natuure zoo aangenomen, dat elk zeggen moet, *ziet ik ben in ongerechtigheid geboren, ende in zonden heeft my myne moeder ontfangen. Psalm 51: v. 7.* De mensch heeft zig omgewend tot eige liefde, daar hy al zyn rust en genoegen in God moest vinden; derhalven de ziele, van natuure rust zoekende, aalt op de Schepzelen, springende van het eene voorwerp op het ander, en blyft onverzadigt, nadien 'er buiten God geen rust te vinden is; aldus is de regte gang verkeert. Daarom zegt Gods woord, *word bebouden van dit verkeert geslagte. Act. 2: v. 40.* Wanneer nu de kromme wegen zullen tot een regten weg worden. *Luc. 3: v. 5.* zoo moet God de neiginge onzes gemoeds tot een stydige zyde over buigen; dat heet *het vleesch kruicigen met al zyn begeerlykbeden. Gal. 5: v. 24.* en de leden dooden die op de aarde zyn. *Col. 3: v. 5.* daar God veeltys harde middelen toe gebruikt, *daarom geliefde en houd u niet vreemd; maar zyt geduldig in de verdrukkinge. Rom. 12: v. 12.* op dat gy moogt onberispelyk ende opregt zyn, *kinderen Gods zynde onstraffelyk in 't midden van een krom en verdraait geslagt. Phil. 2: v. 15.*

Gewoonte, zoo Licurgus leert,
 De neiging der natuure verkeert:
 Die stadig in het booze leeft,
 Ook zelden trek ten goeden heeft.

GEWOONTE.



Gy *Adderen* gebroedsels, hoe kond gy goede dingen
spreken, daar gy boos zyt?

Matth. 12: v. 34.

Een Exter, huppelende, springt
Steeds van den eene tak op d'and're:
Zoo kan ook, wien gewoonte dringt,
Bezwaarlyk zyn gedrag verand're:
Wie bod aan zyne lusten bied,
Laat met den Exter 't hup'len niet.

OP HET VELDHOEN.

DE Patrys, of het Veldhoen, broeit wel, maar ziet veeltyds geen vrugt; overmits de Jagers haar nesten ligt verstooren, of haar opvangen: Zoo vergelykt Gods woord den mensche, in zyn onregt vergaderen rykdom. *Jer. 17: v. 11.* Een leerzaam Zinnebeeld, om de ydelheid, van de noeste bezigheden en poginge, om verganklyke goederen te verkrygen, aan te wyzen; waar door aanleidinge gegeven word tot opmerkinge der lesse Christi, *vergadert u geen schatten op de Aarde, &c. maar vergadert u schatten in den Hemel. Matth. 6: v. 19.* Immers voor al dog geen liden, nog bedrog te gebruiken om dezelve te bekomen. *Te arbeiden om schatten met een valsche tonge, is een voortgedreven ydelheid der geener die de dood zoeken. Prov. 21: v. 6.* Goed van ydelheid gekomen, zal vermindert worden: maar die met de hand vergadert, zal 't vermeerderen. *Prov. 13: v. 11.* En vermoet u niet om ryk te worden: staat af van uw vernuft; zult gy uwe oogen laten vliegen op 't geene dat niet is? want het zal zig gewisselyk vleugelen maken, gelyk een Arend die na den Hemel vliegt. *Prov. 23: v. 4.* O! dat yder dit dog wel overwoog! en daar door inzag de broosheid en onstandvastigheid van de wereldse goederen, dewelke door duizende ongevallen vervliegen en vervreemden; dan zoude men leeren na het bellendige uitzien, en op God alleen vertrouwen: want schatten der godloosheid doen geen nut: maar de gerechtigheid reddet van de dood. *De Heere laat de ziele des regtveerdigen niet hongeren: maar de haven der Godloozen sloot by weg. Prov. 10: v. 2.*

Wie ooit van Elie Zoonen las,
 Hoe Hophni en hoe Pinehas,
 Om vuil gewin, behaalden straf,
 Sta van geweld en list ook af.

VUIL

VUIL GEWIN.



Gelyk een Veldhoen eyeren vergadert, maar broeidse niet uit, alzoo is by die rykdom vergadert, dog niet met regt: in de beift zyner dagen zal by dien moeten verlaten, ende in zyn laatste een dwaas zyn.

Jer. 17: v. 11.

Het Veldhoen zameld de eyren wel,
 Maar heeft naauw tyd die uit te kippen,
 Door 's Jagers komst: zoo zal ook snel
 't Onregt verkregen goed ontslippen
 Dien mensch, die uit een vrekken aard,
 Door roof en woeker goed vergaard.

OP HET YSVOGELTJE.

HEt Ysvogeltje, gemeenlyk Alcioné genaamt (om de vercieringe dar de Koninginne Alcioné, willende by haar verdronken man (Ceix) springen, beide in Ysvogels veranderden, (Ovid: *Metb: Lib: 11.*) maakt haar Nest op de Zee, den tyd waarnemende dat dezelve geheel stil is, ook schryft men veel van haar onderlinge liefde, in zoo verre dat als het Mannetje sterft, het Wyfje haar dood hongert, of treurt; een zoet voorbeeld van de Eendragt, het zy men ze aanmerkt, in het Huwlyk, of in den Geestlyke en Burgerlyke Zamenlevinge, in welke alle, de stormen van twist en tweedragt, dezelve ook belet vrugten van liefde, rust en voordeel, te konnen voortbrengen; daarom zegt de Provintiale Zinspreuk zeer wel,

Eendragt

Maakt magt.

Dat dog yder deze spreuke ter herte neme, in opzichte van Huwlyk, gedenkende *een vlesch te zyn*, zig voor den storm van twist dog te wagten, en de rust te zoeken: in het geestelyke geld de vermaning, *weest eensgezind onder malkanderen. Rom. 12: v. 16.* naar het voorbeeld der eerste Kerke Christli, dewelke was *dagelyks eendragtelyk in den Tempel volberdende. Act. 2: v. 46.* En in den burgerlyken wandel, *vergeldet niemand kwaad voor kwaad, bezorgt het geene eerlyk is voor alle menschen, indien het mogelyk is, zoo veel in u is, houd vrede met alle menschen. Rom. 12: v. 17.* gave God! dat in alle deze de volgende wensch stand greep, *de God der lydzaamheid, ende der vertroostinge, geve u dat gy eensgezind zyt onder malkanderen na Christum Jesum, op dat gy eendragtelyk met eenen monde meugt verbeerlyken den God ende Vader onzes Heeren Jesu Christi. Rom. 15: v. 5.*

De twist in Kerk, in Land of Huis,
Is een beklaglyk heilloos kruis;
Daar agt men God, nog zyn gebod:
Waar liefde en eendragt is woont God.

EEN-

E E N D R A G T.



*Alle bitterheid, ende toornigheid, ende gramschap, ende
geroep, ende lasteringe zy van u geweert, met alle boosheid.
Epb. 4: v. 31.*

Het Vogeltjen Alcione
Weet om te broeijen tyd te ramen,
En nesteld op een kalme zee:
Zoo mede, die in Egt verzamten,
Haar voegt voor al geen storm van twist,
Waar door men 't zoet der eendragt mist.

OP DEN SWALUW.

DE Swaluw, die in het zoete des Zomers ons bywoont, en in den Winter ons verlaat, is een regt Zinnebeeld van hedendaagse vrienden: de vriendschap strekt zig nu niet verder uit, als het belang, genot, en vermaak duurt; Salomon mag zeggen: *een vriend heeft v'aller tyd lief, ende een broeder word in benaauwtbeid geboren.* Prov. 17: v. 17. dat is te verstaan van een waargtig en getrouw vriend, maar waar zal men die nu vinden? men mag nog Davids, dat zyn mannen na Gods herte, vinden, dog of, die hare Jonathans mede aantreffen is hachelyk; veel eer zullen zy haar *Achitophels* en *Zimeis* ontmoeten. En wanneer het gebeurt, dan geld de lesse, *een Man die vrienden heeft, heeft zig vriendelyk te houden.* Prov. 18: v. 24. hy zet ze dog zagt, om ze te behouden. De Heer de Bruue, beschryft de hedendaagse vriendschap aardig: *de vriendschap (zegt hy) is een daaglyks brood, dat wel smaakt, zoo lange het verscht is, en de korsjes nog kraaken: maar als 't door ouderdom begint te smuffen en te marbelen, werd het boender kost, of mesting voor de Verkens.* Men plag te pryzen een vriend van hondert jaar, maar daar isser nu kwalyk een van hondert weken te vinden. Om de oude Koe is weinig rouw, en nog min om een verjaart vriend, die geen vet meer heeft om den as te smeeren, en het wiel glad en wakker te doen gaan. 't Is verloren van deugt en pligt te spreken. Als 't diep verloopt, verzet men de baken. Op Tabor zou men, met Petrus, wel Tabernakelen willen bouwen, maar op den weg na Golgotha dan is 't, *ik kenne de mensche niet.* Matth. 26: v. 72. Het is al een oud kwaad, *het goed brengt veele vrienden toe? maar de arme, word van zyn vriend gescheiden.* Prov. 19: v. 4.

Als iemand het geluk toelagt,

Werd hy van yder een geagt:

In tegendeel, wie 't kwalyk gaat,

Die werd, zelfs van zyn vriend, gehaat.

VRIEND-

VRIENDSCHAP.



*De arme word zelfs van zynen vriend gebaat: maar
de liefhebbers der ryken zyn veele.*

Prov. 14: v. 20.

Regt als de Swaluw 't Zomer zoet
By ons geniet, zoo doen de vrienden,
Die men in voorspoed veel ontmoet,
Maar in den druk nooit zyn te vinden:
't Zyn Zomer-vogels van 't geluk:
z'Ontvliên de Winter van den druk.

OP DEN KOEKKOEK.

DE veragte Vogel de Koekkoek berooft de andere Vogels haar neuten, etende de eyeren, en leggende van haar eyeren in de plaats, om door vreemde uitgebroeit te worden: vorders is hy ook een smaad van andre Vogelen, dewelke hem als uitjouwen, zoo als de Natuurfchryvers willen. Om deze redenen, noemt men (by gelykenis) Koekkoeken, de ontugtige deugnieten, die met dezès Vogels hoedanigheden veelzins overeenkomen: deze is gelyk *bet haar niet goed gedagt heeft, God in erkentnisse te houden, zoo heeft ze God overgegeven in een verkeerden zin, om te doen dingen die niet betamen, veroult zynde met alle ongerechtigheid, boererye, boosheid &c.* Rom. 1: v. 28. Ende aldus *verjmadende de lankmoedigheid Gods, die haar beboorde tot bekeeringe te leiden, vergaderen zy haar toorn als een fchat, in den dag des toorns, ende der openbaringe van bet Regtveerdig oordeel Gods.* Rom. 2. Zingende mede, met den Koekkoek (als men zegt) den ouden zang: gelyk de Propheet zegt: *zal ook een Moorman zyn hant veranderen, of een Luypaard zyn vlekken? Zoo zult gy ook kunnen goed doen die geleert zyt kwaad te doen.* Jer. 13: v. 23. Wandelende (volgens de beschryvinge Pauli) *in de ydelheid bares gemoeds, verduistert in bet verstand, vervreemt zynde van bet leven Gods, door de onwetenheid die in haar is, door de verhardinge bares herten; welke ongevoelig geworden zynde; hebben haar zelven overgegeven tot ontugtigbeden om alle ongerechtigheid gieriglyk te bedryven.* Eph. 4: v. 18. Daarom men haar moet tragten te myden. *Hebt geen gemeenschap met de onvrugtbare werken der dwisternisse, maar bestrafte ze ook veel eer; want bet geene heimelyk van haar gefchied, is fchandelyk ook te zeggen.* Eph. 5: v. 11.

Nasuw week van Pharao de plaag,

Of hy verharde zig gestaag:

Veeltyds men na verdrukking ziet

“ Dat weinig beterschap gefchied.

’T OU-

'T OUDE DEUNTJE.



Om dat niet haastelyk het oordeel over de booze daad geschied, daarom is het herte van de kinderen der menschen in hen vol om kwaat te doen.

Ecles. 8: v. 11.

De Koekkoek roept haar eigen naam,
En is een smaet van and're Veug'len:

Dat yder zig ook hunner schaam,
Die vuile lusten niet beteug'len.

Een deugniet, al zyn leven lang.

Zingt met den Koekkoek d'ouden zang.

OP

OP DEN NAGTEGAAL.

ONder het Gevogelte is de Nagtegaal wel een van de kleinste van lichaam, dog zwaarste van stem, en Muzikaalste in gezang: Daarom wy den Lofzang daar by kunnen vergelyken; want Gods lof door het geringste Schepzel op het kräftigst word uitgebreid, *uit den mond der jonge kinderen, ende der zoogelingen hebt gy uw lof toebereid. Matth. 21: v. 16.* Toen de Toovenaars van Egypten de wonderen der plagen nabootten, tot veragtinge van Gods eere, en Mozes luizen te voorschyn bragt, wierden ze door dit kleine schepsel genoodzaakt (daar de groote het niet hadde kunnen te weeg brengen) uit te roepen, *dit is Gods vinger. Exod 8: v. 19.* O! dat wy menschen zoo versteent van herten zyn! daar God nog daaglyks zoo meenigvuldige wonderen doet, dat wy eger ons des naauwlyks bekreunen, of der moeite waardig agten om daar eenig gebruik, tot Godes eere en verheerlykinge, van te maken; gawe God! dat wy met Paulus zeide, en betragtede, *laat ons door Christus, altyd Gode opofferen een Offerbande des lofs, dat is de vrugt der lippen die zynen name betyden, Heb. 13: v. 15.* ende met die lieflyke onder de Lofzangen Israëls mogten uitgalmen, *o Heere, onze Heere, hoe heerlyk is uwen name op de gantsche Aarde! die gy uwe Majesteit gestelt hebt boven de Hemelen. &c. als ik uwen Hemel aanzie, het werk uwer vingeren, de Maan; ende de Sterren die gy bereid hebt. Wie is de mensch dat gy hem bezoekt? Psalm 8. Looft den Heere myne ziele, ende al wat in my is zynen beiligen name. Looft den Heere myne ziele, ende vergeet geene van zyne weldaden. Psalm 103.*

Weg met het ydel aards Muzyk!
 Wat is dog Davids Harp gelyk?
 Die door een ziels verrukten galm,
 Jehova looft in yder Psalm.

LOF-

L O F Z A N G.



*Uit den mond der kinderkens ende der zuigelingen hebt
gy sterkte gegrondvest, om uwer tegenpartyen wille.
Psalm, 8: v. 3.*

Wat stem haalt by den Nagtegaal!
Wiens zwaar geluid, door'n kleine gorgel,
Zweemt na de konst van 's menschen taal
En welgeschiktheid van het Orgel:
God vest zyn lof in 't kleinste ding,
Zelfs in den mond der zuigeling.

OP

OP DEN LEEUWRIK.

Wonderlyk hoog verheft zig de Leeuwrik in de lugt, en zweeft al zingende boven ons gezigt: een leerzaam Zinnebeeld den geloovigen, om met een verhevene ziele-vlugt na boven te flygen, verlatende de doffe aarde ende God verheerlykende in den geest, door de vernieuwinge des gemoeds. Rom. 12: v. 2. Alle die hier in den draf der wereldse begeerlykheden vroeten, gelyk de Swynen, die verheerlyken God niet; deze zyn vyanden des kruices Christi, welkers einde is bet verderf, welker God is de buik, welker heerlykheid is in bare schande, dewelke Aardse dingen beaenken; maar onze wandel is in de Hemelen, waar uit wy ook den Zaligmaker verwagten, namelyk den Heere Jesum Christum. Phil. 3: v. 19. Die in den vleesch zyn konnen God niet behagen, dog gyliden zyt niet in den vleesch, maar in den Geest, zoo anders de Geest Gods in u woont. Deze Geest getuigt met onzen geest dat wy kinderen Gods zyn. Rom. 8. Welken Geest wy hebben ten onderpand van onze erfennisse tot de verkregene verlossinge, tot prys zyner heerlykheid. Ephes. 1: v. 14. Deze is een onverdervelyke, en onbevlekkelyke, en onverwelkelyke Erfennisse, die in de Hemelen bewaart is. 1 Pet. 1: v. 4. Dewyle dan ons heil daar boven is, en deze ondermaanse dingen alle vergaan, boedanig behoorde gy te zyn in heiligen wandel en godzaligheid. 2 Pet. 3: v. 11. Indien gy dan met Christo opgewekt zyt, zoo zoekt de dingen die boven zyn, daar Christus is zittende ter Rechterband Gods: bedenkt de dingen die boven zyn, ende niet die op de Aarde zyn. Col. 3: v. 1.

Hy die met Petrus in 't gebed
 't Gemoed verheft, beschoud (te met)
 Des al-bestierders vol-ops kleed,
 Die tot de ziel zegt, slagt en eet.

VER

VERHEFFINGE DES GEMOEDS.



Waar uwe ſchat is, daar zal ook uw herte zyn.

Matth. 6: v. 21.

De Leeuwrik reift uit ons gezigt,
En kwinkeleert met zoet gewemel:
Leert hier ô mensch! dat zy gerigt,
Uw herte en ſtemme na den Hemel;
Verlaat het Aards, hef op uw geest,
Dan looft ge uw Schepper allermeest.

OF

OP DEN VINK.

MEn blind de Vink om dezelve te leeren fluiten, nadien dat het gezigt, door de voorwerpen, haar anderziets verhindert: zoo gaat het ook met den mensch, die van natuure verdorven word door de begeerlykheid der verleidinge. *Eph. 4: v. 22. De begeerlykheid der oogen ende des vleesch. 1 Joan. 2: v. 16.* is den mensch zoo eigen dat de Apostel Paulus zeggen kan, ook hadde ik de begeerlykheid niet geweten zonde te zyn, indien de *Wet* niet zeide, gy zult niet begeeren. *Rom. 7: v. 7.* Dit ooge der begeerte moet uitgeitoken; deze eige liefde moet (als *Hager*) uitgedreven worden; schoon het een hard woord is voor het vleesch, bezorgt het vleesch niet tot de begeerlykbeden. *Rom. 13: v. 14. Indien uw ooge ergert trekt ze uit. Matth. 18: v. 9.* Hier mag men nu vragen, wie is tot deze dingen bekwaam? *2 Cor. 2: v. 16.* Dog weder antwoorden: niet dat wy van ons zelven bekwaam zyn iet te denken, als uit ons zelven, maar onze bekwaamheid is uit God, die ons bekwaam gemaakt heeft. *2 Cor. 3: v. 5. Dewelke in ons vervult al het welhebagen zyner goedigheid, en het werk des geloofs met kracht. 2 Ties. 1: v. 11. Zalig! die God, door afitervinge der begeerte, gewaardigt om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht. Col. 1: v. 12. Deze beginnen den voorzang te neuren van dat lied, dat niemant kan leeren, dan de hondert vier en veertig duizent. Apoc. 14: v. 13. Die haar zelfs verlooehenende, God in alle zyne uitwerkinge verheerliken zingende het gezang des Lams, zeggende: Groot ende wonderlyk zyn uwe werken, Heere gy almachtige God, regtveerdig en waaragtig zyn uwe wegen, gy Koning der Heiligen, wie zoude u niet vreezen Heere? ende uwe name niet verbeerlyken? want gy zyt alleen heilig. Apoc. 15: v. 3.*

Die 't ooge der begeerte sluit,
Die steekt, na Jezu les, haar uit:
En leert dus steeds te zyn vernoegt;
In voor en tegen, zoo 't God voegt.

DEMPINGE DER BEGEERTE.



Indien dan uw rechter ooge u ergert trekt ze uit, ende werpt ze van u: want het is u nut dat een uwer leden verga, ende niet u geheel lichaam in de helle geworpen word.

Matth. 5: v. 29.

Wanneer de Vink blyft ongeblind,
 Dan leert hy na de konst niet fluiten:
 Zoo mede die, nog Aards-gezind,
 Het eigenbaatzugts-oog nooit sluiten,
 Die leeren hier den voorzang niet
 Van 't eeuwig driemaal Heilig Lied.

M

OP

OP DE BOOMEN.

DE Boomen (waar van de eene Vrugt draagt en de andere niet; veele goede, andere wederom kwade vrugten voort brengen) zyn Zinnebeelden van de menschen: gelyk als Gods Woord dezelve daar by vergelykt; de Apoltel Judas zegt, van de ingesloopenegodlooze in de Gemeinte, zy zyn als Boomen in het afgaan van den Herfst, onvrugtbaar, tweemaal verstorven, ende ontworfeld. v. 12. Gezegend daar en tegen is de man die op den Heere vertrouwt: ende wiens vertrouwen den Heere is. Want hy zal zyn als een Boom, die aan het water geplant is, ende zyne wortelen uitschiet aan een Riviere, ende gevoelt het niet wanneer der een bitte komt, maar zyn Loof blyft groen: ende in een Jaar van droogte zorgt hy niet, ende houd niet op van vrugt te dragen. Jer. 17: v. 7. Op gelyke wyze beschryft David den man die lust in Gods Wet heeft, hy zal zyn als een Boom geplant aan waterbeken, die zyne vrugt geeft in zynen tyd, ende welkers blad niet afvalt: ende al wat hy doet zal wel gelukken. Psal. 1: v. 3. Onze Zaligmaker vergelykt de Menschen veel by Boomen, maakt den Boom goed ende zyne vrugt goed, ofte maakt den Boom kwaad ende zyne vrugt kwaad, want uit de vrugt word de Boom gekent. Matth. 12: v. 33. alzo een yder goede Boom, brengt voort goede vrugten, ende een kwade Boom kwade vrugten. Een goede Boom kan geen kwade vrugten voortbrengen: nog een kwade Boom goede vrugten voortbrengen. Een yder Boom die geen goede vrugten voortbrengt, word uitgebouwen, en in 't vuur geworpen. Matth. 7: v. 17. Want wy alle moeten geopenbaart worden voor den Regterstoel Christi, op dat een ydelyk wegdrage het geene door het lichaam geschied na dat by gedaan heeft, het zy goed, het zy kwaad. 2 Cor. 5: v. 10.

Neemt agt, ô mensch! op gang, en stand,
 God heeft u als een Boom geplant,
 Met heil gemest, door Kruis besnoeit,

20 Draagt vrugt, en dog vergeefs niet bloeit.

MEN.

M E N S C H E N.



Ende is ook alreede de byle aan de wortel der Boomen
gelegt: alle Boom dan die geen goede vrugt voortbrengt,
wora uitgebouwen, ende in het vier geworpen.

Matth. 3: v 10.

Gelyk de Boomen algemeen,
Zoo zyn de menschen aan te merken:
Maar 't onderscheid, van yder een,
Bespeurt men door haar vrugt, in werken;
Daar Jezus van (als Hovenier)
Doemt, die geen vrugt draagt, tot het vier.

OP DE WILGEN.

DE Wilgen aan den boord van de waterfroomen geplant zyn zeer groeizaam; want schoon dezelve veelmalen van alle hare takken berooft worden, zoo ſchieten zy dog, binnen kort, wederom veele looten: by deze vergelykt God de vroomen en opregte: zy zullen uitspruiten tuffchen in het gras, als de Wilgen aan de waterbeken. *Jef. 44: v. 4.* Hoedanig God de opregte bewaart, zegend, en doet bloeijen, toont ons Salomon veelmalen in zyn Spreuken, in tegentelling met de godloozen: *de opregtigheid der opregten leidet haar; maar de verkeerdheid der trouwloozen verfloort haar. Prov. 11: v. 3. De gerechtigheid bewaart den opregten van wege: maar de godloosheid zal den zondaar omkeeren. Prov. 13: v. 6. Het huis der godloozen zal verdelgt worden: maar de tente der opregten zal bloeijen. Prov. 14: v. 11.* Gelukige! welke tragten, in opregtigheid hares herten, voor God te wandelen, en een vroom eerlyk leven te leiden, na het voorbeeld van Job, van wien God deze heerlyke getuigeniffe gaf: *niemant is op Aarde gelyk by, een man opregt ende vroom, gedvreezende, ende wykende van 't kwaad. Job 1: v. 8.* Daarom dede God hem weder op nieuw uitspruiten, gelyk de Wilgen; schoon hy van alles berooft was, God gaf het hem dubbelt wederom; hierom doet alle dingen zonder murmureeren, ende tegenspreken: *op dat gy moogt onberispelyk ende opregt zyn, kinderen Gods zynde onstraffelyk in 't midden van een krom en verdraait geflagt: onder welke gy ſchynet als ligten in de wereld. Phil. 2: v. 14.* Want de bane der opregten is, van het kwaad af te wyken: by beboed zynz ziele, die zynen weg bewaart. *Prov. 16: v. 17.*

Alfchoon men knot der Wilgen top,
 Zy ſchieten des te wilger op:
 Zoo ook, men geesfel Paulus vry,
 Gods Geest zet hem weer kragten by.

VROO-

V R O O M E N.



Ik zal mynen Geest op uw zaat gieten, ende myn zegen op uw nakomelingen. Ende zy zullen uitspruiten tusschen in het gras, als de Wilgen aan de waterbeken.

Jes. 44: v. 4.

Gods woord verbeeld der vroomen stand,
By Wilgen aan de Waterbeken:

Geplant door Godes regterhand,

ô! Dat ons God daar onder reken!

En groeijen doe gelyk een Boom

Bevogtigt van een waterstroom.

OP DEN LINDEBOOM.

GElykerwys de Lindeboom zig breekt en wyd uitzet, dog geen vrugt geeft, kan men de geweldenaars, of vermogende Dwingelanden, aanmerken; zoo als David dezelve beschryft *Psalms 37: v. 35.* Ook beeld Salomon haar aldus af: *een man des gewelds verlokt zynen naasten: ende by leid hem in een weg die niet goed is: by sluit zyne oogen, om verkeerbeden te bedenken: zyne lippen bytenae, volbrengt by het kwaad. Prov. 16: v. 29.* Dies hy ook vermaant: *zyt niet nydig over een man des gewelds: ende verzieft geene van zyne wegen. Want de afwyker is den Heere een growwel. Prov. 3: v. 31. Van den man des bloeds, ende des bedrogs, heft den Heere een growwel. Psalm 5: v. 7. Want by kend de ydele lieden: ende by ziet de ondeugt, zoude by dan niet aanmerken? Job 11: v. 11. God zal dezelve zekerlyk straffen, gelyk David zegt: Gy o God, zult die doen nederdalen in den put des verderfs; de mannen des bloeds ende bedrogs zullen hare dagen niet ter helfte brengen. Psalm 55: v. 24. Dat dit dog bedagten de ryke vreaken, die hunne naasten met geweld overheerschen, en den armen verdrukken; even als de groene boomen zonder vrugten, die het sap van rondomme na zig trekken, en de goede planten haar wasdom ontnemen; op dat zy haar mogien bekeeren, ende vernedere: want al die hoog is van berten, is den Heere een growwel: hand aan hand, zal by niet onschuldig zyn. Prov. 16: v. 5. Wie op zyne Rykdom vertrouwt, die zal vallen: maar de regtveerdigen zullen groenen als loof. Prov. 11: v. 28.*

De Linde heft zig breed en hoog;
 Dog al zyn nut is maar voor 't oog:
 Zoo is een ryk geweldenaar,
 Hy strekt Gods wraak ten branthout maar.

GEWELDENAARS.



Ik hebbe gezien eenen gewelddryvende godloozen : die zig uitbreide, als een groene Inlandse Boom. Maar by ging door, ende ziet by was 'er niet meer : ende ik zogte hem, maar by werd niet gewonden.

Psalms 37: v. 35.

Schoon groen, dog zonder vrugt, zo spruit
 Zeer breed van takken uit de Linde;
 Dus breiden haar veel Grooten uit,
 Door hunne naasten te verslinde;
 Als zulk een eens ontworteld is,
 Men haat zelfs zyn gedagtenis.

OP DEN PALMBOOM.

DE Palmboom groeid, in weerwil van stormen en vlagen, zeer regt en hoog op: daarom word de Palmtak een teeken van overwinninge gehouden; by deze worden de regtveerdigen te regt vergeleken, *Pf. 92.* overmits zy mede, in kruis en zwaarigheid, hunne hoofden hemelwaarts heffen, en in de vlagen der verdrukkinge pal staan; *de godlooze zal beenen gedreven worden in zyn kwaad: maar de regtveerdige betrouwt zelfs in zynen dood. Prov. 14: v. 32. Veele zyn de tegenspoeden des regtveerdigen: maar wi alle die reddet hem de Heere. Pf. 34: v. 20. Nademaal God alleen zyn betrouwen is; want de geen en die niet werkt, maar gelooft in hem, die den godloozen regtveerdigt, word zyn geloof gerekent tot regtveerdigheid. Rom. 4: v. 5. Derhalven hy zeggen kan: al ging ik in een dal der schaduwe des doods, ik zoude niet vreezen. Psalm 23: v. 4. Ziet, zoo by my doode, zoude ik niet hope? Job 13: v. 15. Want de oogen des Heeren zyn over de regtveerdige, ende zyne ooren tot haar gebed. 1 Pet. 3: v. 12. Hoe hoorde een Christen zig niet te bevlytigen om dit voordeel te erlangen! want de zaligmakende genade Gods is verscheenen alle menschen, ende onderwyft ons, dat wy de godloosheid ende de wereldse begeerlykbeden verzakende, matiglyk, ende regtveerdelyk, ende godzaliglyk, leven zouden in deze tegenwoordige wereld, verwagende de zalige hope, ende verschyninge der heertykheid des grooten Gods ende onzes Zaligmakers Jezu Christi. Tit. 2: v. 11. Als wanneer de regtveerdige, bekleed zynde met lange witte kleederen, ende Palmtakken in bare handen, uitroepen zullen, de zaligheid zy onzen God die op den Throon zit, ende den Lamme, Apoc. 7: v. 9. Dan zullen de regtveerdigen blinken gelyk de Zonne in't Koningryke bares Vaders. Matth. 13: v. 43.*

Sta pal, Regtveerdige! vrees geen nood,
 Joannis, ziet u na de dood
 Uitgalmen (meer dan Hozanna)
 Dat eeuwig bly Haleluja.

REGT.

REGTVEERDIGE.



De regtveerdige zal groeijen als een Palmboom: hy zal wassen als een Cederboom op Libanon. Die in 't huis des Heeren geplant zyn, dien zal gegeven worden te groeijen in de Voorhoven onzes Gods. &c.

Pfalm 92: v. 13.

De Palm heft Hemelwaards zyn top,
 In weêrwil van de guure vlaggen:
 Zoo kan vervolging, zwaard, nog strop,
 Ook geen regtveerdige vertzagen,
 Hy groeit gelyk den Palmboom,
 In nood en dood, bevryd van schroom.

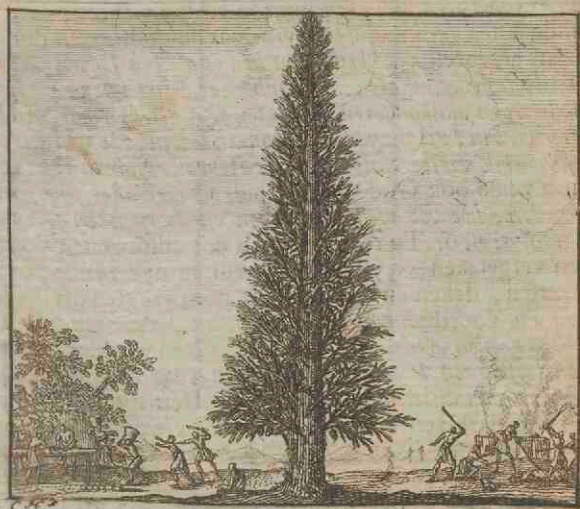
OP DEN CEDERBOOM.

BY de Cederboomen, die in Palestina op het gebergte Libanons groeiden (zynde zeer schoon en hoog, welkers hout uitermaten sterk en duurzaam is) werden de uitverkoorne veelyds vergeleken; gelyk zoo Bileam van het uitverkoren volk Israël zegt: *de Heere heeft ze geplant als de Cederboomen aan het water. Num. 24: v. 6.* Zoo spreekt ook Zacharias wegens hare verwoestinge, *doet uwe deuren op, ó Libanon! op dat het vier uwe Cederen vertecre: Huilet gy Dennen, dewyle de Cederengewallen zyn, dewyle de heerlyke Boomen verwoestet zyn: Huilet gy Eiken basans, dewyle het sterke woud nedergevallen is. Zach. 11: v. 1.* Zoo vergelykt David de uitverkoorne mede, zeggende: *hy zal wassen als een Cederboom op Libanon, die in het huis des Heeren geplant zyn, dien zal gegeven worden te groeijen in de voorhoven onzes Gods, in den grysen ouderdom zullen zynog vrugten dragen: Zy zullen vet en groene zyn, om te verkondigen dat de Heere recht is. Psal 92: v. 13.* Zoo zegt ook Paulus, *gy zyt een uitverkoren geslagte, een Koninglyk Priesterschap, een Heilig, een verkregen Volk, op dat gy zoudet verkondigen de deugden des gzenen die u uit de duisternisse geroepen heeft tot zyn wonderbaar licht. 1 Pet. 2: v. 9.* Jezus Christus, de stamwortel der uitverkoorne, werd zeer zoet (door de Bruid) mede by den Ceder vergeleken, *zyn gestalte is als de Libanon, uitverkooren als de Cederen: Zyn gebemelte is enkele zoetigheid, ende al wat aan hem is, is gantsch begeerlyk: zulk een is myn Lieffte: Ja zulk een is myn Vriend gy Dogters van Jeruzalem. Cant. 5: v. 15.*

Als Cederboomen hoog geagt,
 Zoo is het uitverkoorn Geslagt:
 't Geen duurzaam taay in lydzaamheid,
 Schoon 't storm, haar takken welig spreid.

UIT-

UITVERKOORNE.



De Boomen des Heeren worden verzadigt, de Cederboomen van Libanon, die by geplant heeft.

Pfalm. 104: v. 16.

De Ceder op den Libanon,
Staat vast geworteld en verheven:
Zoo doet de straal der Waarheids-Zon
Steeds bloeiend groeijen in dit leven,
Zyn uitverkoorne, die Gods hand,
Als Cederboomen heeft geplant.

OP

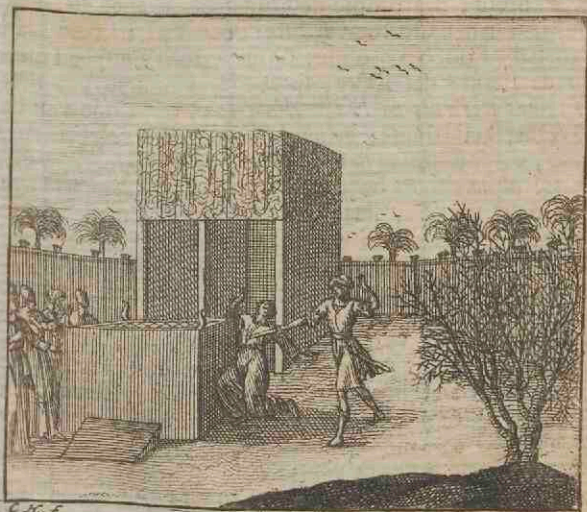
OP DE DOORNEN.

Door de Doornen, welkers eigenschap is, door scherpe angels te kwetsen en te scheuren, wiens einde is ter verbrandinge, worden de godloozen doorgaans afgebeeld: *de beste van hen is als een Doorn, d'opregtste is scherper als een doornbegge. Micha 7: v. 4. Dewyle zy in malkanderen gevlogten zyn als doornen, ende dronken zyn, gelyk zy plegen dronken te zyn, zoo worden zy volkomelyk verteert als een dorre stoppel. Nabum 1: v. 10. Zoo zeide ook God tot Ezechiël: vrees niet voor hare woorden, hoewel weder willigen en doornen by u zyn. Ezech. 2: v. 6. Te regte worden de godloozen by doornen vergeleken, wyl zy, voltwist en nyd zynde, ook kwetsen, iteken en vercheuren, geen vrugten der liefde kunnen voortbrengen; de godloozen, zeld myn God, hebben geenen vrede. Jes. 57: v. 21. Geen wonder, want men leeft geen Vygen van Doornen, nog men snyd geen druiven van distelen. Luc. 6: v. 44. Derhalven zegt David van dezelve: de mannen Belials die zullen allemaal zyn als doornen die weg geworpen worden, om dat men ze niet 'er hand niet kan vatten, maar een ygelyk die ze zal aantasten, verzielt zig met yzer, ende het hout eener spiesse, ende zy zullen ganschelyk met vier verbrand worden ter zelve plaats. 2 Sam. 13: v. 6: want het ligt Israëls zal tot een vier zyn, ende zyn Heilige tot een vlamme, welke in brand zal steeken ende verteeren, al zyn doornen, ende zyn distelen op eenen dag. Jes. 10: v. 17. Gelykerwys dan het onkruid vergadert, ende met vier verbrand word, alzoo zal het ook zyn, in de voleindinge dezer wereld. Matth. 13: v. 40.*

Wat scherpen doorn was Joäbs hand!
 Die schelms twee Helden hielp van kant:
 Dog hy ontgaat Gods wraakvuur niet,
 Alschoon hy tot den Altaar vlied.

GOD.

GODLOOZEN.



Uwe ragterband zal uwe baters vinden. Gy zult ze zetten als eenen vierigen oven, ter tyd uwes toornigen aangezigtcs: de Heere zal ze in zynen toorn verflinden, ende het vier zal ze verteeren.

Pfalms 21: v. 9.

d'Onvrugtb're Doorn, verbeeld den staat
Der wederspannige godloozen:

Gelyk dezelve onnut vergaat

Door vuur; zoo zullen ook de boozen;

Hier na verftrekken als een Doorn,

Ten dag der wraake van Gods toorn.

OP

O P D E E I K E N.

DE deugt en sterkte, werd door den Eikenboom afgebeeld, daaromme de Ouden den geenen die eenige Burgens in den Oorlog verlost of bevryde, met een krans van Eikenloof bekroonde: Gods woord Zinspeelt mede op de sterkte der Eyke, sprekende van den Amoriter. *Hy was sterk als de Eike. Amos 2: v. 9.* Ende van het Overblyfzel Israëls: *gelyk de Eike, ende gelyk de baag Eike, in dewelke na de afwerpinge der bladeren nog steunfel is: alzo zal het beilige zaat het steunfel daar van zyn. Jes. 6: v. 13.* Zoo staat de deugt ook pal in alle wederwaardigheden: daar Stefanus, de eerste bloedgetuige van Jesus Christus, een levendig voorbeeld van is; want door deugt te betragten, verkrygt de ziele kragt en sterkte, om alles te ondergaan. Deugt, is een betragtinge van wel doen, waar door alles gerigt word om (zonder afwykinge) lynregt het vereiste einde te bereiken: het geene in de werkinge of neiginge der ziele, de liefde tot God is; die alle daden tot een rigtfoer strekt, en het waaragtige verband is van het schepsel met zyn oorzaak: deze deugt is het zout van alle menschelyke bedryven, zonder welk alle daden niet alleen laf en onsmakelyk, maar zelfs verderfelyk en stinkende worden. Derhalven de deugt, als den tweeden schakel aan de keeten der betragtinge eenes Chritelyken wandels aangemerkt word; *voegt hy uw geloove deugt, en hy de deugt kennisse. Etc. overmits God ons geroepen heeft tot heerlykheid en tot deugt. 2 Pet. 1. Voorts Broeders, al wat waaragtig is, al wat eerlyk is, al wat regtveerdig is, al wat rein is, al wat wel luid, zoo daar eenige deugt is, zoo daar eenigen lof is, dat zelve bedenkt. Phil. 4: v. 8.*

Beproofde deugt, & vasten Eik!

Uw kragt is boven het bereik

Van ons verstand: spyt nyd en nood,

Zoo groent gy voor en na de dood.

DEUGT.

D E U G T.



Op dat zy genaamt worden Eike boomen der gerechtigheid,
 een plantinge des Heeren, op dat by verbeerlykt worde.
 Jes. 61: v. 3.

Een Eyk verbeeld by d'Ouden deugt
 En sterkte: zoo kan men ook agten,
 Dien waarheid steeds het hert verheugt,
 En hunne pligt in deugt betragten,
 't Zyn Eiken der gerechtigheid,
 Tot lof van Godes Majesteit.

OP DEN OLYFBOOM.

D'Olyfboom beteekent (by de Geleerden) de barmhertigheid; overmits uit haar vrugt die lieflyke olie komt, dewelke door hare balzemagtige vettygheid de wonden en gezwellen verzagt en geneest; daarom men ook de Olyftak tot een teeken van Vrede steld, wyl de vrede de rampen des oorlogs mede verzoet en verdryft: zoo roemt ook de barmhertigheid tegen het oordeel. *Jac. 2: v. 13.* Dies de barmhertige Samaritaan, die olie en wyn in des gekwetsten wonde goot, den lof behaalde boven den Priester en den Levit, en een algemeen voorbeeld wierd: *gaat beenen en doet desgelyks. Luc. 10: v. 37.* Wat heerlyke deugt de barmhertigheid is, blykt, wyl onzen Zaligmaker pronkt met dien eernaam van barmhertig Hoogenpriester. *Heb. 2: v. 17.* Ja zelfs ook God, wanneer die zyne heerlykheid aan Mozes vertoonde, benoemde zig aldus: *als nu de Heere voor zyn aangezichte voor by ging, zoo riep by Heere, Heere, barmhertig ende genadig: Langmoedig ende groot van weldadigheit ende van waarheit. Sc. Exod. 34: v. 6.* Derhalven ook Christus beveelt: *Weest dan barmhertig gelyk ook uwe Vader barmhertig is. Luc. 6: v. 36.* Zoo doet dan aan als uitverkoorne Gods, Heilige ende Beminde, de innerlyke beweginge der barmhertigheid, goedertierenheid, ootmoedigheit, zagmoedigheit, langmoedigheit, verdragende malkanderen, ende vergevende de eene den anderen. Zoo iemand, tegen iemand, eenige klagten heeft, gelykerwys als Christus u vergeven heeft, doet ook gy alzoo. *Col. 3: v. 12.* Want een onbarmhertig oordeel zal gaan over den geen en die geen barmhertigheid gedaan heeft. *Jac. 2: v. 13.*

Voor die (als den Samaritaan)
Steeds heeft barmhertigheid gedaan,
De Vader der barmhertigheid,
Groot loon hier namaals heeft bereid.

BARM-

BARMHERTIGHEID.



*Zalig zyn de barmhertige: want haer zal barmhertig-
heid geſchieden.*

Matth. 5: v. 7.

d'Olyf (der Vreden-tak) vertoond
't Afbeeldzel der barmhertigheden:
Wien deze deugt in 't herte woond,
En zig ontfermt aan Christi Leden,
Diens Lamp heeft Olie van Gods Geest,
En komt thans op 's Lams Bruilofts Feest.

N

OP

OP DEN VYGENBOOM.

DE Vygenboom door hare zoete vrugt, verbeeld de zagtzinnige goedertierenheid; een van de eerste vrugten der hoofden de liefde, gelyk de Apostel toond. *De liefde is langmoedig, zy is goedertieren. 1 Cor. 13: v. 4. Want de vrugt des Geests is in alle goedigheid. Eph. 5: v. 9.* Wanneer Adam en Eva uit de liefde tot God gevallen, en tot eige liefde overgeslagen waren, storten zy in de overtredinge; waar door zy bespeurden dat zy naakt waren, dies begten zy *Vygenboom-bladeren te zamen, en maakte zig sjoborten. Gen. 3: v. 7.* Dat wy ook zoo, onze naaktheid der misdaden, met het Vygenblad der goedertierenheid tragten te bedekken: want *door goedertierenheid, en trouwe word de misdaad verzoent. Prov. 16: v. 6.* De Keizer Augustus toont een heerlyk voorbeeld van goedertierenheid in zig zelfs, wyl hy zoo bezadigt van gemoed was, dat hy Cinna, die moorddaadelyk op zyn leven toeleide, met minnelyke woorden van het feit overtuigde, hem het boos voornemen vergaf, tot zyn vriend aannam, en met weldadigheid beloonde meer als te voren. *o! Wonderlyke goedheid! deze deugt is Gode welbehagelyk. Ik hebbe lust tot weldadigheid, ende niet tot Offer, zegt God by Hozea Cap. 6: v. 6. Hy heeft u bekent gemaakt, o mensche! wat goed is: ende wat eist de Heere van u? als regt te doen, ende weldadigheid lief te hebben, ende ootmoedelyk te wandelen met wyen God. Micha 6: v. 8. Die zig des armen ontfermt, leent den Heere: ende by zal hem zyn weldaad vergelden. Prov. 19: v. 17. Indien de geene, die u baat, bongert, geeft hem brood te eten: ende zoo by dorstig is, geeft hem Water te arinken: want gy zult vierige koolen op zyn hoofd hoopen: ende de Heere zal 't u vergelden. Prov. 25: v. 21.*

Augusti goedheid lof verdiend,
 Die zyn belaager maakt tot vriend:
 't Geen Cinna's moord-lust strekken doet,
 Verschrikt door 't overtuigt gemoed,

GOEDERTIERENHEID.



*Het verstand des menschen vertrekt zynen toorn: ende
zyn cieraad is, de overtredinge voorby te gaan.*
Prov. 19: v. 11.

Des Vygebooms zoet-aardigheid,
Verbeeld de goedertieren menschen;
Die steeds, tot liefde-pligt bereid,
Haar naastens nut te vord'ren wenschen:
ô! Dat dog'elk zyn naaktheid had
Bedeckt met zulk een Vyge-blad.

OP DEN APPELBOOM.

DOor den Appelboom, onder de Boomen des wouds, werd onze Zaligmaker verstaan, by de Bruid. Cant. 2: v. 3. daarom wy de verlossinge daar by vergelyken, want de verlosser zal uit Zion komen, ende zal de godloosbeden afwenden van Jacob, hadde de Schrift voorzegt, te zien. Rom. 11: v. 26. uit wiens dood de vrugten spruiten tot verlossinge, dit is de boom des levens voortbrengende twaalf vrugten: ende de bladeren des Booms waren tot genezinge der Heidenen, Apoc. 22: v. 2. en tot tegengift van die doodelyke nasmerte van Adams Appel beet: waar van ons de Heere Christus alleen verlost, op dat geen vleesch zoude roemen voor God; maar uit hem zyt gy in Christo Jesu, die ons geworden is wysheid van Gode, ende regtveerdigheid ende beiligmakinge, ende verlossinge. Op dat het zy, gelyk geschreven is, die roemt, roeme in den Heere. 1 Cor. 1: v. 29. In den welke wy de verlossinge hebben door zyn bloed, namelyk, de vergevinge onzer zonden. Col. 1: v. 14. Die ons ook zyn Geest ten onderpand gegeven heeft, in welchen gy ook, na dat gy gelooft hebt, zyt verzegelt geworden met den Heiligen Geest der beloften: die het onderpand is van onze erffnisse, tot de verkregene verlossinge tot prys zyner heerlykheid. Efb. 1: v. 13. Derhalven vermaant Paulus, zoo bidde ik dan, ik de gewangene in den Heere, dat gy wandelt weerdiglyk de roepinge, met welke gy geroepen zyt... ende bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door welchen gy verzegelt zyt tot den dag der verlossinge. Efb. 4: v. 1... 30. O! dat onze ziele dog met de Bruid zegge: by voert my in het wynbuis, ende de liefde is zyne baniere over my. Ondersteunt gybieden my met de flesfen, versterkt my met de Appelen: want ik ben krank van liefde. Cant. 2: v. 4.

Heillooze Boom! bevrugt met kwaad,
 Het Kruis (uw tegenbeeld) verzaad,
 Geneest, verlost, en sterkt in nood,
 Door kragt der vrugt van Christi dood.

VER-

VERLOSSINGE.



Als een Appelboom onder de Boomen des Wouds, zoo is
myn Lieffte onder de Zoonen: ik hebbe groote lust in zyne
schaduw, ende zit 'er onder: ende zyne vrugt is myn
gebemelte zoet.

Cant. 2: v. 3.

Des Appelbooms zerp zoete vrugt,
En schaduw-lommer, doet vermaken;
Zoo geeft ook Christus ziels-genugt,
Aan haar die zyne zoetheid smaken:
Wie van zyn dood de vrugten eet,
Werd vry van Adams Appel-beet.

OP DEN NOOTEBOOM.

DE Ouden hebben de Nooteboom voor een afbeeldsel van het Huwelyk genomen. mogelyk wyl men dien Boom veeltyds oekst, de schorse slaat, of splyt, ook wel een gat à 2 in de wortel boord, om daar door te beter vrugten aan te kweeken; om alzo af te scheifen dat de wederwaardigheden des Huwlyks de vrugten der liefde te valter maken: Zoo verhaalt Homerus van Ulysses en de kuifebe Penelope, dat schoon Ulysses twintig Jaren ondoolde, in den Trojaansen kryg, egter haar onderlinge liefde, by zyn wederkomst des te heviger was; zoo konde ook de veertienjarige dienst Jacob niet afschikken, om, naar het volbrengen van dien, zyn beminde Rachel tot zyn Huisvrouw te bekomen. Gen. 29. na 't spreekwoord,
*Die de Kern wil smaaken,
 Moet de Nooten kraaken.*

Het zoetste zoet geeft het wrangste zuur: zoo heeft het Huwelyk ook zyn vermaak en tegenspoed; dog daar Man en Vrouw in regte liefde leven, verdubbelt het genoegen, en de Huiszorge, en wederwaardigheden, met eenparige schouders gedragen zynde, verligt het ongemak. Dog gelukkige! wanneer dezelve malkandren tragten op te scherpen tot de liefde en vreeze Gods, of ze malkandre den Heere mogen winnen, want wat weet gy Wyf, of gy den Man zult zalig maken? of wat weet gy Man, of gy het Wyf zult zalig maken? 1 Cor. 7: v. 16. om alzo deel te hebben aan het Geestelyk Huwelyk Christi en zynes Gemeinte; daarom zegt Paulus: dog ik wil dat gy wetet, dat Christus het Hooft is eens ygelyken Mans: ende de Man het Hooft der Vrouwe; ende God het Hooft Christi. 1 Cor. 11: v. 3. Desgelyks gy Vrouwen, zyt wwe eige Mannen onderdanig. Ec. gy Mannen insgelyks, woonet by haar met verstand. Ec. 1 Pet. 3: v. 1.

Als Ulysses doolt twintig Jaar,
 Loopt Penelopes eer gevaar:
 Dog Egte-liefdens vasten band,
 Houd, door gedult, nog d'overhand.

H U W E L Y K.



Alzoo zyn de mannen schuldig baar eigene vrouwen lief te hebben, gelyk baar eigene lichamen. Die zyn zigen Vrouwe lief heeft, die heeft hem zelven lief.

Eph. 5: v. 28.

De Nooteboom, die vrugtbaar bloeit,
 Is (al van ouds) een Huwlyks-teeken;
 Om dat hy taai, door 't beuken, groeit:
 Dat zal aan d'Egt ook niet ontbreken,
 Als liefde vaste wortels schiet,
 Dan bloeit den Trouw, zelfs in 't verdriet.

OP DEN LAUWRIER.

DE onverwelklyke en altyd groene Lauwrier, is een praalteeken van overwinninge: daarom oudsher de Helden, uittekkende Redenaars, en andere (het zy by Overwinninge in Veldslagen, of door deffige Vertoogen, ofte door behalen van den prys, in de Olympische Speelen, in Stryd en Ren-banen) met den Lauwerkran verëert wierden. Zoo ook wy Christenen, dewelke *stryden in het geloove.* 1 Tim. 6: v. 12. *en loopen in de loopbane die ons voorgesteld is.* Heb. 12: v. 1. *Jagende na het wit tot den prys der Roepinge Gods.* Phil. 3: v. 14. *wagten mede na onze overwinninge, de onverwelklyke kroone der Heerlykheid.* 1 Pet. 5: v. 4. *Daarom neemt aan de geheele wapenrustinge Gods, op dat gy konnet wederstaan in den boozen dag, ende alles verrigt hebbende, staande blyven.* Eph. 6: v. 13. *Word van het kwaad niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goed.* Rom. 12: v. 21. *De geene daar Christus in het herte woont, en die in liefde gewortelt en gegrondet zyn.* Eph. 3: v. 17. *Al worden zy den ganschden dag gedood, en geagt als schapen der slagtinge, die zyn nochtans in allen dezen meer dan overwinnaars, door hem, die ons lief gebad veest.* Rom. 8: v. 36. *Want al dat uit God geboren is, overwint de wereld: en dit is de overwinninge die de wereld overwint, namelyk ons geloove; wie is 't die de wereld overwint? dan die geloof, dat Jesus is de Zoon Gods.* 1 Joan. 5: v. 4. *Zalig! die met Paulus zeggen kan, ik hebbe den goeden stryd gestreden, ik hebbe den loop geëindigt, ik hebbe het geloove behouden. Woorts, is my weg gelegd de kroone der rechtveerligheid, welke my de Heere, de rechtveerdige Rigier, in dien dag geven zal.* 2 Tim. 4: v. 7.

Schoon Cezar pralt met Lauwer-blad,
 Zyn roem is dog met bloed beklad:
 Maar vry veel schooner kroon behaalt,
 Die door 't geloove zegen-praalt.

OVER-

OVERWINNINGE.



Ziet, ik kome haastelyk: houd dat gy hebt, op dat niemand urwe Kroone neme. Die overwint, ik zal hem maken tot eenen pilaar in den Tempel myns Gods, ende hy zal niet meer daar uitgaan. &c.

Apoc. 3: v. 11.

Het onverwelklyk Lauwer-loof
Bekroont een Held, in zegenpralen:
Zy die hier stryden in 't geloof,
En in den Loopbaan prys behalen,
Die werden van den Heere thans,
Bekroont, met 's levens Lauwerkrans.

OP DEN WYNGAARD.

GElykerwys de Wyngaard door het snoeijen haar vrugten vermeerdert, en welkers vrugt vervrolykt; zoo is het met de reine vreugde der Christenen, die in Christus, als den waren wynstok, geënt zyn, en in hem vrugten dragen: wanneer het snoeimes van Gods bezoeke ons de begeerte knot, waar door wy leeren de *wereldse begeerlykbeden verzaken*. *Tit. 2: v. 12.* ende het zap der liefde Gods, door de Stamwortel Jesus Christus, onze ziele doorstraalt, dan dragen wy vervrolykende vrugten in God. Welzalige! wiens herten, door de werkinge Gods in Christus, van de ydele schyngoederen dezer wereld afgetrokken, en wiens lusten besnoeit worden, waar door zy in de liefde gewortelt en gegrondet zyn. *Epb. 3: v. 17.* Deze kunnen met de Bruid zeggen: *wy zullen ons verheugen, ende in u verblyden: wy zullen uwe uitnemende liefde vermelden meer dan den Wyn.* *Cant. 8: v. 7.* Deze liefde, dezen Wyn der vreugde, worden wy deelagtig in den Zoone van Gods liefde. *Col. 1. v. 13.* Die daar nodigende zegt: *ik hebbe mynen Wyn, mitsgaders myne Melk, gedronken: Eetet vrienden, drinket ende wordet dronken, ó-Lieffte.* *Cant. 5: v. 1.* Tot hem, dien gezalft heeft met vreugden-olie boven zyne medege-noten. *Psalms 45: v. 8.* kunnen wy blymoedig zeggen, *veele zeggen, wie zal ons het goede doen zien? verbest gy over ons het licht uwes aanschyns ó Heere. Gy hebt vreugde in myn herte gegeven, meer dan ter tyd, als haar koorn, ende baren most, vermeenigvuldigt zyn.* *Psalms 4: v. 7.* Gy zult my het pad des levens bekend maken: *verzadinge der vreugde is by uw aangezichte, lieftlykbeden zyn in uwe regterhand eeuwiglyk.* *Psalms 16: v. 11.*

Zy die in Christus zyn geënt,
 In wien hy 't zap des levens zend,
 Diens vrugt vervrolykt het gemoed,
 Meer dan der Cypus-trossen zoet.

VREUG-

V R E U G D E.



*Ik ben de Wynstok ende gy de Ranken: die in my
blyft, ende ik in hem, die draagt veel vrugt.
Joan. 15: v. 5.*

De Wyngaard (bron der vrolykheid)
Vermeerd haar vrugtbaarheid door snoeijen:
Die uit den waren Wynstok spreid,
Gelyk een rank, moet zig bemoeijen,
Dat hy zyn Aardse lusten knot,
Dan draagt hy vrugt, tot vreugt, in God.
OP

O P D E N R O O S.

BY den Roos, schoon van verwe en lieflyk van geur, dog welkers steel met doornen bezet, en wiens bestaan kort van duur is, word des menschen leven niet onaardig vergeleken; hoe schoon en lieflyk ook het leven is, haar steel, ofte bestaan, is mede wel bezet met doornen van moeite en verdriet, want uit het stof komt het verdriet niet voort: nogte de moeite spruit niet uit der Aarde. Maar de mensche word tot moeite geboren; gelyk de spranken der vieriger koolen haar verbeffen tot vliegen. Job 5: v. 6. Heeft niet de mensche eenen stryd op der Aarden? ende zyn zyne dagen niet als de dagen des daglooners? gelyk de dienstknecht bygt na de schaduwe: ende gelyk de daglooner verwagt zyn werkloon: alzo vergelykt Job dit leven. Cap. 7: v. 1. Het geene als een regt Badwater van Bethesda, (met allerlei elenden omzet) is aan te merken: en ook als een bloem kort van duur is. Alle vleesch is als gras, ende alle zyne goedertierenheid als een bloeme des velds. Het gras verdort, de bloeme valt af, als de Geest des Heeren daar in blaast. Jes. 40: v. 6. De dagen des menschen zyn als gras, gelyk een bloeme des velds zoo bloeit by, als de wind daar over gegaan is, zoo is by niet meer, ende hare plaats kend ze niet meer. Psalm 103: v. 15. Alle onze dagen gaan beenen door uwe verbolgentheid: wy brengen onze jaren door als een gedagte. Aangaande de dagen onzer jaren daar in zyn t'zewentig jaar: ofte zoo wy sterk zyn tachtig jaar: ende het uitnemenste van dien, is moeite en verdriet: want het word snellyk afgesneden, ende wy vliegen daar beenen. &c. leert ons alzo onze Dagen tellen, dat wy een wys berte bekomen. Pf. 90: v. 9.

Die d'ydelheid des levens ziet,
Doorspekt met moeite en verdriet,
Versterkt zyn Geest, na God gerigt,
Als Roozen-water het gezigt.

's MENSCHEN LEVEN.



De mensche van een vrouwe geboren, is kort van dagen,
ende zat van onruste. Hy komt voort als een bloeme ende
word afgesneden: ook vlugt by als een schaduw, en
bestaat niet.

Job 14: v. 1.

Dit leven is gelyk een Roos,
Die voorspruit op een steel vol dooren,
Haar stand geduurt maar voor een poos:
Den mensch tot moeite werd geboren;
Wiens luister slegts in schyn bestaat,
En als een droom, of waan, vergaat.

OP

O P D E L E L I E.

DE Reine witte Lelie, vol van lieflyke geur, kan be-
 kwaamlyk een zuiver en rein gemoed afbeelden,
 daarom vergelykt de Brudegom zyn Bruid by dezelve,
 gelyk een Lelie onder de Doornē, alzo is myne Vriendinne
 onder de Dogteren. Cant. 2: v. 2. Dat de Apostelen ge-
 yvert hebben, om de Bruid tot een rein gemoed toe te
 bereiden, blykt, dezen tweede Zendbrief, geliefde, schry-
 ve ik nu aan u, in (welke) beide, ik door vermaninge u
 opregt gemoet opwekke. 2 Pet. 3: v. 1. Ik ben yverig over
 u, met een yver Gods: want ik hebbe u lieden toebereid,
 om u als een reine Maagt, een Man voor te stellen, namelyk
 Christo. 2 Cor. 11: v. 2. hier in bestaande, dat gy zoudet af-
 leggen aangaande de vorige wandelinge den ouden mensche,
 die verdorven word door de begeerlykbeden der verleidinge
 ende dat gy zoudet vernieuwt worden in den Geest uwes
 gemoeds, ende den nieuwen mensche aandoen, die na God
 geschapen is, in regtveerdigheid en heiligheid der waarheid
 Eph. 4: v. 22. Welke is de verborgene mensche des berten,
 in het onverdervelyk verciersel eenes zagmoedige en stillen
 gheest, die kostelyk is voor God. 1 Pet. 3: v. 4. Dit rein ge-
 waad heeft onze Zaligmaker ons verworven, gelyk ook
 Christus de gemeente lief gebad heeft ende hemzelven voor
 haar heeft overgegeven, op dat hy ze heiligen zoude, haar
 gereinigt hebbende, met het bad des waters door het Woord.
 Op dat hy ze hem zoude beeryk voorstellen een Gemeinte
 die geen vlekke ofte rimpel heeft ofte iet diergelyken, maar
 dat zy zoude beilig zyn ende onberispelyk. Eph. 5: v. 25.
 Derhalven zoo staat, ende word dezer wereld niet gelyk-
 vormig, maar word verandert door de vernieuwinge uwes
 gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, ende
 welbehagende, ende volmaakte wille Gods zy. Rom. 12:
 v. 2. bewaart u zelven rein. 1 Tim. 5: v. 22.

Antiochus ontreinigt geen,
 Der zeven Broeders Machabeen;
 Schoon hy ze pynd door vier, en zwaart,
 Wel zalig! die zig rein bewaart.

REIN

REIN GEMOED.



Wat zyt gy bezorgt voor de kleedinge? aanmerkt de Leliën des Velds, hoe zy wassen: zy arbeiden niet, nog spinnen niet: ik zegge u, dat ook Salomon in alle zyns heerlykheid niet is bekleed geweest, gelyk een van deze.

Matth. 6: v. 28.

De heerlykheid van Salomon
 Moet voor der Leliën schoonheid dalen:
 Al 't geen bestraalt werd door de Zon,
 Kan by geen rein gewisse halen;
 Die zyn gemoed houd zuiver wit,
 Heeft meer dan kleeding of bezit.

OF

O P H E T G R A S.

BY het Gras, het welke 't Vee voedsel geeft, mag men het vertrouwen wel vergelyken; want het vertrouwen is het voedsel der ziele: die ziele nu, die op God vertrouwt, voed zig als met Gras; daar in tegendeel, die haar vertrouwen op iets anders stellen, zig tragt te verzadigen met stroo, en stoppelen; aangaande de geenen die op haar goed vertrouwen, ende op de veelheid hares rykdoms roemen; niemand van hen zal zynen broeder nimmermeer kunnen verlossen: Hy zal Gode zyn rantsoen niet kunnen geven. *Psaln 49: v. 7.* Elendig! de mensch die op het vleesch, ofte zyn goed, vertrouwt; gelyk zulks Christus toont: *Kinderen, hoe zwaar is 't dat de geene die op het goed haar betrouwen zetten, in het Koningryke Gods ingaan? Marc. 10: v. 24.* Hier van onschuldigde zig Job: *zoo ik het goud tot myne hope gezet hebbe: ofte tot het syn goud gezegt hebbe: gy zyt myn vertrouwen. &c. Job 31: v. 24.* want ook, goed en doet geen mit ten dage der verbolgheid. *Prov. 11: v. 4.* maar 't spreekwoord is waaragtig,

*Die God vertrouwt,
Heeft vast gehouwt.*

Dan zegt een ziel, *de Heere is myn Herder, my zal niets ontbreken: by doet my nederleggen in grasige weiden. Psalm 23: v. 1.* Dus voed hy zig met het gras van vertrouwen, zeggende: *ik vertrouw op u ó Heere, Ik zegge gy zyt myn God. Ps. 31: v. 15.* *Op u Heere betrouwik, laat my niet beschaamt worden in eeuwigheid. Psalm 71: v. 1.* *God is ons een toevlugt, en sterkte: by is kragtelyk bevonden eene hulpe in benaauwbeden. Psalm 46: v. 2.* *Werpt uwe zorge op den Heere, ende by zal u onderhouden: by zal in eeuwigheid niet toelate, dat de regtveerdige wankele. Psalm. 55: v. 23.*

't Verouwen voedsel van de ziel,
Was 't geen Elias onderhiet;
Dies hem de Ravens bragten brood:
Gods hulp is kragtig in den nood.

VER-

VERTROUWEN.



Indien nu God het gras des Velds, dat beden is ende morgen in den oven geworpen word, alzo bekleet, zal by u niet veel meer kleeden, gy klein Geloovige? &c.
Matth. 6: v. 30.

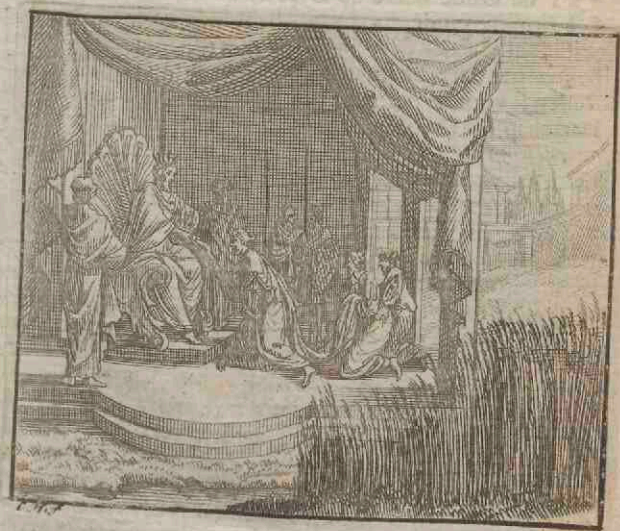
Gelyk het Gras de Beesten voed,
En gierlyk groent: zoo is 't vertrouwen;
't Geen altyd, in den tegenspoed,
Den Mensch op zynen God doet bouwen.
Zyt niet, door zorg, te zeer bedroeft,
Want God die weet wat gy behoeft.

O P H E T R I E T.

BY het buigzaam Riet, 't geene de vlagen der Stormen ontduikt (als wel hooge Boomen vallen, ja zelfs toorens omverre raken) en zig daar na wederom opheft: kan men bekwaamlyk de nedrigheid afbeelden. Een deugt, den mensch zoo hoognodig, als dezelve hem wel tegenaardig is, want de hovaardy is den mensch als natuurlyk eigen; daarom onze Zaligmaker vermaant: *leert van my, dat ik zagtmoedig ben, nedrig van berten: ende gy zult ruste vinden voor uwe ziele. Matth. 11: v. 29. Tragt niet na de booge dingen, maar voegt u tot de nedrige. Vermaant ook Paulus. Rom. 12: v. 16. Salomon leert dit zelve ernstelyk, zeggende: het is beter nedrig van geest te zyn met de zagtmoedige; dan roof te deelen met de hovaardige. Prov. 16: v. 19. Voor de verbrekinge zal des menschen berte zig verbeffen: en de nedrigheid gaat voor de eere. Prov. 18: v. 12. De loon der nedrigheid, met de vreeze des Heeren, is rykdom, ende eere, ende leven. Prov. 22: v. 4. Dog dit is zoo zeer niet te verstaan van lichaamlyke rykdom, eere, ende leven, als wel na den geest; als blykt, zalig zyn de arme van geeste, want harer is het Koningryke der Hemelen. Matth. 5: v. 3. Gelyk ook uit die troostelyke belofte Gods, alzo zagt de booge ende verbevene, die in de eeuwigeid woont, ende diens name beilig is: ik woone in de boogte, ende in het heilige: ende by dien die eenes verbryzelden ende nedrigen geestes is: op dat ik levendig make den geest der nedrigen, ende op dat ik levendig make het berte der verbryzelden. Jes. 57: v. 15. De broeder die nedrig is, die roeme in zyne hoogheid: ende de ryke in zyne vernederinge: want by zal als een bloeme des gras voorby gaan. Jac. 1: v. 9.*

De trotsheid Vasthi vallen doet,
 Daar Esthers nedrigheid behoed:
 Op 't nedrig hert Gods ooge ziet;
 Hy regt weer op 't gekrookte Riet.

NEDRIGHEID.



God wederstaat de hoveerdige, maar de nedrige geeft
by genade.

Jacobi 4: v. 6.

Het buigzaam Riet bukt voor de wind,
En heft zig weder na de vlagen:
Een Burger-man zig zoo bevind;
Ook die zig nedrig weet te dragen;
Wanneer, door storm, de toorns vergaan,
Dan blijft het leenig Riet nog staan.

OP DEN CYPRES.

BY de Oude wierd de Cypresseboom in Lykstatie gebruikt, en de doode, als hebbende overwonnen de wisselvalligheden dezer wereld, met een Cypressen-krans bekroont, hier by mag men der vroomen dood gelyk stellen: voor al der gene die met de kroone des Martelaarschap bekroont worden; want zalig zyn die vervolgt worden om der gerechtigheid wille. Matth. 5: v. 10. Gelyk Christus voorzeide: *Ja de uure komt, dat een ygelyk die u zal dooden, zal meenen Gode een dienst te doen.* Joan. 16: v. 2. en wanneer dit geschied, zal God zulks niet gering agten: want *baar bloed zal dierbaar zyn in zyne oogen.* Psalm 72: v. 14. ende wanneer dezelve van onder den altaar roepen, *hoe lange, o heilige en waaragtige Heerscher, oordeelt ende wreekt gy ons bloed niet, van de geenen die op der aarde wonen? werden baar lange witte kleederen gegeven, ende tot baar gezegt, dat zy nog een kleinen tyd rusten zouden, tot dat ook hare mede-dienst-knegten ende hare Broeders, zouden vervult zyn, die gedoodet zoude worden gelyk zy.* Apoc. 6: v. 10. Daarom vreesst u niet voor de geene die het lichaam dooden, ende daar na niet meer kunnen doen. Maar ik zal u toonen wien gy vreezen zult; vreesst dien, die na dat by gedood heeft, ook magt heeft in de Helle te werpen: *Ja ik zegge u vreesst dien, zegt Christus.* Luc. 12: v. 4. die geene, welke niet de dood, maar God van herten vreezen, zullen de kroone des levens ontfangen; want zalig zyn de Dooden, die in den Heere sterven, van nu aan, ja zegt de Geest, op dat zy rusten mogen van haren arbeid, ende hare werken volgen met baar. Apoc. 14: v. 13.

't Regtveerdig bloed, van Abel af,
 Roept tot den Hemel steeds om straf;
 't Geen God door eeuwig wee, en ag!
 Zal wreken in dien grooten dag.

DOOD

DOOD DER VROOMEN.



*Kostelyk is in de oogen des Heeren de dood zyner
gunstgenooten.*

Psalms 116: v. 15.

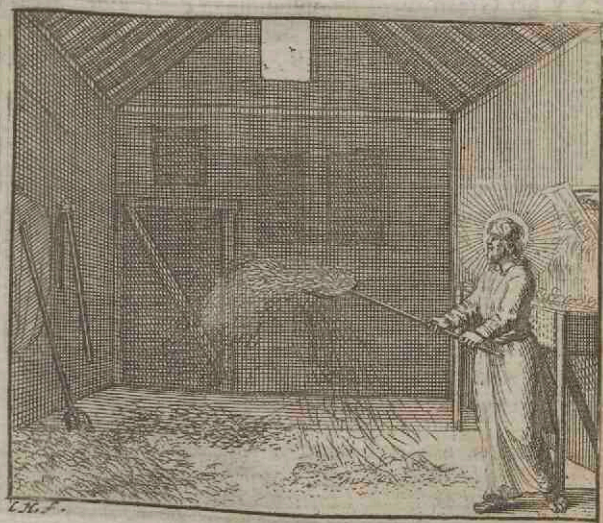
Een Lyk wierd met Cypres gekroond,
Als vry van 's werelds wisselvallen:
De ziel, waar in Gods liefde woond,
Door waar geloof, zal schoonder brallen,
Met d'eerkroon van onsterfelykheid,
By God, den vroomen voorbereid.

M O P H E T K A F.

GElyk door de werpſchuppe, of Wan, het Kaf word afgezondert van het graan, in den dorſchvloer; even zoo handelt onze Zaligmaker in de ziele zynner uitverkoorene, welke zynen dorſchvloer is: alwaar hy door de werkinge zynes H. Geests, het Kaf onzer hertstogtelijke begeertens uitzuivert, en dezelve als met vuur verbrand, om alzo het graan van liefde Gods te zuiveren en bekwaam te maken, om in zyne ſchuure te mogen brengen, volgens de taale van Joannis den Dooper. *Matth. 3: v. 11.* alhoewel nu by het Kaf, de godloozen mede (veelmalen) worden vergeleken, alzo zyn de godloozen niet, maar als Kaf, dat de wind beenen dryft. *Pſ. 1: v. 4.* Die kwaat tegen my bedenken, laat ze worden als Kaf voor den wind. *Pſ. 35: v. 5.* toe dikwils geſchiedet dat de lampe der godloozen uitgebluſt word, ende haar bederf haar overkomt? dat God ben ſmerte uitdeelt in zynen toorn? datſe gelyk ſtroo werden voor den wind, ende gelyk kaf dat de wervelwind weg ſteelt. *Job 21: v. 17.* Zoo ziet dog de zuivering der dorſchvloer, daar Joannis (als boven) van ſpreekt, op het zuiveren der ziele der geloovigen: dit geſchied, wanneer het bloed Chriſti onze conſcientie reinigt van doode werken. *Heb. 9: v. 14.* En ons reinigt van alle onze zonden. *1 Joan. 1: v. 7.* Waar toe Chriſtus gebruikt, lyden, en verdrukkinge, om ons de ydelheid, der vergankelyke goederen, aan te wyzen; als ook het Kaf onzer eige-liefde te verteeren; 't geene zonder opſchuddinge niet toe gaat, want alle keſtydinge als die tegenwoordig is, ſchynt geen zake van vreugde. *Ec. Heb. 12: v. 11.* egter is het, die agter my wil komen, die verloochene hem zelven, en neme zyn kruis op, en volge my. *Matth. 16: v. 24.*

Ontroerde Ziel! hebt goede moed,
 Als Chriſtus uit u ſluiven doet
 Begeertens Kaf: al valt het zuur,
 Het vult met zuiver Graan zyn ſchuur.

UITZUIVERINGE.



Die zal u met den Heiligen Geest en met vier doopen. Wiens Wan in zyne band is, ende zal zyn Dorschvloer doorzuiveren, ende zyne tarwe in zyne Schuure t'zamen brengen, ende zal het Kaf met onuitbluffelyk vier verbranden.

Matth. 3: v. 11.

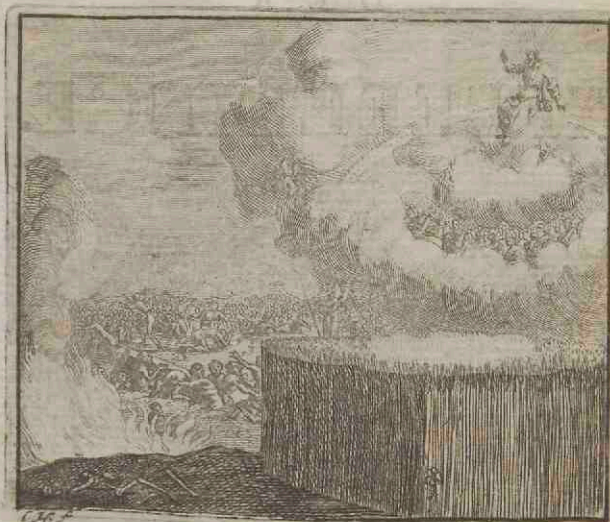
De Dorschvloer scheid het Kooren af,
 Van kaf en stroo, eer 't gaat ter Schuure:
 Zoo dryft den Geest het booze, als Kaf,
 Ter onuitbluffelyken vuure,
 Wel hem! wien zuivert Christi wan,
 Die raakt in 's Hemels-schuur als dan.

O P H E T G R A A N.

BY het Graan werd de opstandinge der dooden afgebeeld: want, wanneer het Graan eerst in de Aarde sterft, dan opent het zyn bast, en strekt tot voedsel aan den aanleg van de nieuwe Plant: *Indien het Tarwe Graan in de Aarde niet valt en sterft, zoo blyft het zelve alleen, maar indien het sterft, zoo brengt het veele vrugt voort.* Joan. 12: v. 24. Maar zal iemand zeggen, hoe zullen de dooden opgewekt worden, ende met boedanigen lichaam zullen zy komen? zegt Paulus, ende antwoord verders aldus: gy dwaas, 't geene gy zaait word niet levendig, ten zy het gestorven is, ende 't geene gy zaait, daar van zaait gy het lichaam niet, dat worden zal, maar een bloot Graan... maar God geeft het zelve een lichaam gelyk by wil, ende een ygelyk zaait zyn eigen lichaam... daar zyn Hemelsche lichamen, ende daar zyn Aardsche lichamen: maar een andere is de heerlykheid der Hemelsche, en een andere der Aardsche... een natuurlyk lichaam word 'er gezaait, en een geestelyk word 'er opgewekt... en gelykerwys wy het beeld des Aardsche gedragen hebben, alzo zullen wy ook het beeld des Hemelsche dragen... ende wanneer dit stervelyke zal onstervelykheid aangedaan hebben, als dan zal het Woord geschieden, dat geschreven is, de dood is verslonden tot overwinninge; dood, waar is uwen prikkel. Helle waar is uwe overwinninge? de prikkel nu des doods is de zonde, ende de kragt der zonde is de wet, maar Gode zy dank, die ons de overwinninge geeft door onzen Heere Jesum Christum. 1 Cor. 15: v. 35. Hem nu magtig is u van struikelen te bewaren, ende onstraffelyk te stellen voor zyne heerlykheid in vreugde, den alleen wyzen God onzen Zaligmaker zy heerlykheid, ende Majesteit, kragt ende magt beide nu ende in eeuwigheid. Amen. Jude v. 24.

Val vry, ô Leemen-Hut! als Graan,
Om heerlyker weêr op te staan;
ô God! ons hier toe waardig kend;
Om u te looven zonder end.

OPSTANDINGE.



Alzoo zal ook de opstandinge der Dooden zyn, het lichaam word gezaait in verdervelykheid, het word opgewekt in onverdervelykheid, het word gezaait in oneere, het word opgewekt in heerlykheid. &c.

1 Cor. 15: v. 42.

Zoo als het Graan eerst sterft in d'Aard,
 Om op een nieuw zyn vrugt te geven,
 Is 't dat ons vleesch ten Graave vaart,
 Om onverderfelyk weer te leven:
 Dies vreesst geen dood, maar God op't hoogst
 Dan word ge een graan in 's Heeren oogst.

B L A D W Y Z E R

D E R

AFBEELDINGE.

	Fol.		Fol.
A Ap.	67	E Gel.	87
Aarde.	17	Eekhoortje.	91
Aardworm.	121	Eenhoorn.	27
Adder.	117	Ezel.	53
Appelboom.	197	Eik.	191
Arend.	127	Exier.	163
Armelyn.	93		
		F Ret.	97
B Aziliscus.	133		
Beer.	23	G Ans.	149
Beerin.	25	Gier.	145
Bever.	79	Graan.	217
Bok.	65	Gras.	209
Boomen.	179		
Bonsing.	81		
		H Aan.	139
C Amelcon.	83	Haas.	49
Ceder.	187	Hart.	41
Cypres.	213	Havik.	135
Conyn.	95	Hemel.	3
Crocodil.	33	Hond.	47
		Honigbie.	107
D Oorne.	189		
Duive.	155	K Af.	215
Draak.	31	Kalf.	59
			K2-

Bladwyzer der Afbeeldinge.

	Fol.		Fol.
Kameel.	39	Palmboom.	185
Kat.	69	Papegaaï.	157
Kikvorsch.	105	Peulkaan.	125
Koe.	57	Phenix.	129
Koekkoek.	171	R.	
Kloekhen.	141	R Aven.	161
Kraan.	153	R Riet.	211
L.		Roos.	205
L Auwierboom.	201	Rot.	71
L Lelie.	207	S.	
Leeuw.	21	S Chaap.	61
Leeuwrik.	175	S Schildpad.	99
Linden.	183	Schorpioen.	115
Lugt.	13	Slang.	119
Luipaard.	29	Slek.	123
M.		Sphinx.	1
M Aan.	7	Spinnekop.	109
M Meeremin.	101	Sterre.	9
Mier.	113	Struis.	131
Mieren - Eter.	89	Swaan.	151
Mol.	77	Swaluw.	169
Muis.	73	T.	
N.		T Yger.	35
N Agtegaal.	173	U.	
N Nooteboom.	199	U Yl.	159
O.		V.	
O Liphant.	19	V Alk.	143
O Os.	55	V Veldhoen.	165
Olyfboom.	193	Verken.	63
Ojevaar.	147	Vink.	177
P.		Vos.	45
P Aard.	51	Vuur.	11
P Paauw.	137		
Padde.	105		
			Vy-

Bladwyzer der Afbeeldinge.

Vygenboom.	Fol	Woud-Ezel.	Fol.
Vleermuis.	195	Wyngaard.	37
Vlieg.	75	Y Svogeltje.	203
W.	111	Z.	167
W Ater.	15	Z Alamander.	85
W Wilgen.	181	Z Zon.	5
Wolf.	43		



B L A D W Y Z E R

D E R

UITBREIDINGE.

	Fol.		Fol.
A		Geduld.	38
A	36	Geleerde.	106
A	78	Geloove.	144
A	114	Gerechtigheid.	130
A	54	Getrouwigheid.	46
B		Getuigenisse Gods.	2
B	192	Gevaar.	72
B	32	Geweldenaars.	182
C		Gewoonte.	162
C	6	Godsdienst.	10
D		Gods kragt.	26
D	176	Godloozen.	188
D	190	Goedertierenheid.	194
D	94	Goed gezigt.	126
D	96	Grimmigheid.	22
D	212	Grouwel.	80
D	52		
D	34	H	
E		H	
E	166	H	142
E	154	H	136
E	122	H	100
G		H	198
G	14	J	
G	28	J	58
			Lang-

Bladwyzer der Uitbreidinge.

	Fol.		Fol.
		L.	
L Angmoedigheid.	87		
Liefde.	140		
Lift.	44		
Lofzang.	172		
Looze Tong.	88		
		M.	
M Enſchen.	178		
's Menſchen Leven.	204		
's Menſchen Staat.	120		
Misflag.	110		
Moedigheid.	20		
		N.	
N Edrigheid.	210		
Neerſtigheid.	112		
Nyd.	104		
		O.	
O Nagtzaamheid.	160		
Onderwys.	24		
Ongeregtigheid.	132		
Onheusheid.	102		
Onnoozelheid.	60		
Onregt.	68		
Oureinigheid.	62		
Onverſtand.	74		
Opſtandinge.	216		
Opvoedinge.	124		
't Oude Deuntje.	170		
Over al t' Huis.	98		
Overwinninge.	200		
		P.	
P Luimſtrykery.	82		
		R.	
R Edenering.	12		
Regtveerdige.	184		
Rein Gemoed.	206		
Reinigheid.	92		
Roofzugt.	42		
Rooverij.	134		
		S.	
S Chyn bedriegt.	66		
Snappery.	156		
Zwygen beſt.	148		
		T.	
T Ugt.	50		
		U.	
U Itverkoorne.	186		
Uitzuiveringe.	214		
		V.	
V Alſche Leeraars.	30		
Verblindheid.	76		
Verharding.	116		
Verheffing des Gemoeds.	174		
Verkwiftinge.	56		
Verlangen.	40		
Verlies.	70		
Verligtinge.	4		
Verloffing.	196		
Verſtand.	18		
Vertrouwen.	208		
Vervolginge.	84		
Voorzigtigheid.	118		
Vuil Gewin.	164		
Vleefch.	16		
			Vloek.

Bladwyzer der Uitbreidinge.

	Fol.		Fol.
Vloek.	64	Wetenschap.	158
Vrees.	48	Wetten.	8
Vreugde.	202	Y.	
Vriendschap.	168	Y Delheid.	90
Vroomen.	180	Ydele Vrees.	48
Vryheids Lust.	146	Ydele Wetenschap.	158
W.		Z.	
W aakzaamheid.	152	Z Onder Weerga.	128
Waanwyzen.	108	Zuiverheid.	150
Wakkerheid.	138		

E Y N D E.

